

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

KE
2226

KE

2226

°
CALLINI EPHESII.
TYRTAEI APHIDNAEI ASII SAMII
C A R M I N U M
QUAE SUPERSUNT.

DISPOSUIT EMENDAVIT ILLUSTRAVIT

NICOLAUS BACHIUS.

LIPSIÆ 1831
SUMTIBUS FRID. CHR. GUIL. VOGELII.

KE 2226

HARVARD COLLEGE LIBRARY
FROM THE LIBRARY OF
HERBERT WEIR SMYTH
APR. 15, 1941

PHILOLOGIS INGENIOSISSIMIS

FRANCISCO PASSOVIO

ET

IOANNI SCHULZIO

VIRIS

INTIMO AMICITIAE VINCULO

INTER SE CONIUNCTIS

DEDICAT

SCRIPTOR.

Accipietis hoc parvum opusculum, viri clarissimi, Vratislaviae quidem lucubratum et subactum, sed ab Rheno Patre ad vos mittendum et hacce epistola benevolentiae vestrae commendandum. Iucundum enim pietatis officium idemque durissimum ex Silesia me revocavit ad Taborem montem, patrium oppidulum, haud procul ab Rheno et Mosella confluentibus situm. Durissimum dico officium, quia patris dilectissimi lugeo interitum, qui d. V. a. Idus Ianuarias sub dio inambulans, septem diebus post te, Passovi, apoplexi arreptus, non velut tu, amicissime, feliciter restitutus est, sed (proh dolor!) subito periit, neque uxori piissimae neque liberis suis, quos modo salvus domi reliquerat, bona faustaue verba apprecatus, id quod ipsi iam vivo, olim morituro, semper erat in votis. Sed nobis (ut Taciti verbis meum quoque dolorem exprimere liceat) praeter acerbitem parentis arrepti auget maestitiam, quod assidere valetudini, fovere defi-

cientem, satiari vultu, complexu non contigit: excepiſſemus certe mandata vocesque, quas penitus animo figeremus. Noster hic dolor, nostrum vulnus: mihi tam longae absentiae conditione ante quinquennium amiſſus es. Omnia sine dubio, optime parentum, ſuperfuere honori tuo, paucioribus tamen lacrimis compositus es, et novissima in luce desideravere aliquid oculi tui. — Ipse paullo ante diem ſupremum litteras ad me ſcripſerat pater quam hilarissimas, in iisque omni quo ſolebat desiderio illud potissimum amplexus erat temporis momentum, quo me una cum uxore ſuaviſſima, quam nunquam oculis erat conſpicaturus, praesentem ad patrios Penates familiaresque ſalutaret. Nunc me quidem praesentem intuentur Penates, patrem vero una mecum aegre desiderant ac deplorant ex ipſorum penetralibus abreptum, virum, dum eſſet in vivis, non minus iuris peritiſſimum, quam omnis humanitatis maximeque poeſis ac philoſophiae usque ad ſenectutis vestibula ſtudioſiſſimum, quippe qui olim Gottingae Bürgeri, Gattereri, Pütteri, Spittleri aliorumque virorum perilluſtrium non ſolum lectionibus, ſed etiam familiaritate uteretur, deinde a Püttero commendatus, apud Joannem Müllerum, rerum geſtarum cenſorem ſubtiliſſimum, tunc temporis Vindobonae Tirolenſium rationes procurantem, ſcribae munere perfunderetur eius-

que colloquiis et consuetudine ultra totius anni spatium gauderet. Mox per Helvetiam in patriam reversus, ad breve tempus in Gallorum quam dixerunt re publica Notarii provinciam suscepit: cuius regiminis fragilitatem ac debilitatem quum penitus perspexisset, trans Rhenum in Germaniam rediit seque in patrio oppidulo caussarum patronum professus est. Talis autem pater quanto amore atque cura me educandum complexus sit, quam scite prudenterque naturae imprimis et honesti studium in pueri iam animo excitaverit idemque per omnem iuvenilem aetatem foverit ac servaverit, mente potius perspicere quam verbis exprimere possum; *πατήρ δ' ὥς ἡπίος ἦεν.*

Sed iam, ut eo redeam, unde deflexit oratio mea, animum vobis declarare volui quem habeo erga vos gratissimum, et primum quidem tibi, Schulzi, vir amplissime, utpote qui mihi non solum, dum Berolini commorarer, sapienti consilio omni-que praesidio opitulatus sis, sed eidem postea quoque in Silesiam delato continua benevolentiae specimina dare haud iniquum existimaveris. Tu autem, Passovi candidissime, cuius consuetudine nihil in vita carius, nihil iucundius mihi obtigit, statim ab initio, quo primum te adii et magis etiam postea, ubi animum tuum ad veram ac sinceram amicitiam natum esse cognovi, me integerrima

VIII

quaque prosequutus es humanitate ac familiaritate, neque unquam et studiis et rebus meis favere desiisti.

Insignis huius benevolentiae meritam vobis gratiam, optimi viri, iusta pietate memorique mente persoluturus, sincerum hocce vobis offero pignus amoris — *δόσιν δ' ὀλίγην τε φίλην τε* — quod ut hilari vultu excipiat, utrumque vestrum rogatum esse volo.

Datum mense Septembri a. MDCCCXXX.

INDEX VOCABULORUM.

(Littera K. denotat *Callinum*, T. *Tyrtæum*, A. *Asium*.)

A.

- ἀγαθὸς ἀροῦν, φυτεύειν T. 3, 3.
 Ἀγκαῖος A. 8.
 ἀγλαός K. 1, 6. T. 6, 9, 28, 8, 36.
 ἄγρος πίων T. 6, 3.
 Ἀδρηστος T. 8, 8.
 ἄδρυον πίων T. 2, 4.
 ἄεθλον T. 8, 13.
 Ἀδάμας A. 9.
 αἰδεῖσθαι ἀμφιπερικτίνας K. 1, 2.
 αἰδῆλος T. 7, 7.
 αἰδοῖα αἱματόεντα T. 6, 25.
 αἰδώς T. 6, 12, 8, 42.
 αἶθων λίων T. 10.
 αἱματόεις T. 8, 11.
 αἰσχύνειν γένος T. 6, 9.
 αἰχμή δουρός T. 7, 20, 8, 36.
 αἰχμητῆς T. 4, 3.
 αἰωρεῖν A. 2, 4.
 ἄκλητος A. 1, 3.
 ἀκοντίζειν K. 1, 5. T. 7, 37.
 ἄκρον ἀρετῆς T. 8, 43.
 ἀλᾶσθαι T. 6, 11.
 ἀλήτης A. 1, 1.
 Ἀλιθέρης A. 8.
 ἄλκιμος K. 1, 1. 10. T. 6, 17.
 Ἀλκιμήνη A. 11.
 ἄμα, οἷσιν ἄμα T. 1, 3.
 Ἀμφιάραος A. 11.
 * ἀμφιβραχιονίζειν A. 2, 7.
 ἀμφιπερικτίονες K. 1, 2.
 Ἀμφίων A. 3, 1.
 ἀναγκαῖη λυγρή T. 5, 2.
 ἀνέχεσθαι ἔγχος K. 1, 10.
 ἄνθος ἀγλαὸν ἔρατῆς ἥβης T. 6, 38.
 ἀνιηρός T. 6, 4.
 ἀνίκητος T. 7, 1.
 ἀνταπαμειβεσθαι ῥήτρην T. 2, 8.
 Ἀντιόπη A. 3, 1.
 ἄξια πολλῶν K. 1, 21.
 Ἀπόλλων T. 2, 3.
 ἀποφαίνειν T. 2, 12.
 ἀργαλέος T. 7, 8. 17. 8, 28.
 ἀργυρότοξος T. 2, 3.
 ἀρετὴ ποδῶν T. 8, 2.
 Ἄρης πολυδάκρυτος T. 7, 7.
 * ἀριρεπῆς A. 2, 6.
 ἀρίσημος T. 8, 29.
 ἀροῦν T. 3, 3.
 ἄρουρα T. 5, 3.
 ἄρχειν βουλῆς T. 2, 5. φυγῆς —
 φόβου T. 6, 16.
 Ἀστυπάλαια A. 8.
 Ἀσωπός A. 3, 2.
 ἀτάρ K. 1, 4.
 ἀτιμῆ T. 6, 10.
 αὐγαὶ ἡελίου T. 7, 6.

X

αἰτοσχεδίη T. 7, 12.
 αὐδοσχεδόν T. 7, 29.
 αὐτως A. 2, 1.
 αὐχὴν λοξός T. 7, 2.
 ἀφικνεῖσθαι T. 1, 7.
 ἄχθος T. 5, 1.

B.

βαθυδινήεις A. 3, 2.
 βασιλεὺς θεοτίμπος T. 2, 5.
 — — θεοῖσι φίλος T. 3, 1.
 βασιλεύτερος T. 8, 7.
 βλέπτειν αἰδοῦς T. 8, 42.
 Βοιωτός A. 5.
 βόρβορος A. 1, 4.
 Βορέης Θρηίκιος T. 8, 4.
 βουλεύειν T. 2, 10.
 βουλὴ T. 2, 4.

Γ.

Γαῖα μέλαινα A. 4, 2.
 γαστήρ ἀσπίδος T. 7, 24.
 γένειον πολίον T. 6, 23.
 γεραιός T. 6, 20.
 γέροντες πρεσβυγενεῖς T. 2, 7.
 γοῖνاتا ἐλαφρά T. 6, 19.
 γυμνής T. 7, 35.
 γυμνοῦν T. 6, 27.

Δ.

δαΐζειν μετάφρενον T. 7, 17.
 δάκνειν χεῖλος ὁδοῖσι T. 6, 32.
 7, 22.
 δειμαίνειν πληθύν T. 7, 3.
 δεσμός χρύσεος A. 2, 4.
 δεσπότης T. 5, 2.
 δεσπότης T. 5, 4.
 διὰ γὰρ T. 2, 3.
 δῆμιος πόλεμος T. 7, 18. ἀνὴρ T.
 7, 30.
 δημοτής K. 1, 14.
 δημότης ἀνὴρ T. 2, 7.

δήμου πλήθος T. 2, 11.
 διαβαίνειν T. 6, 31, 7, 21, 8, 16.
 Δίος A. 5.
 δοῦπος ἀκόντων K. 1, 14.
 δυναμένης K. 1, 8. T. 8, 21.

E.

εἶδος ἀγλαόν T. 6, 9.
 εἵκειν χρησμοσύνη T. 6, 8.
 — — ἐκ χώρης T. 8, 40.
 εἰμαρμένον ἀνδρὶ K. 1, 12.
 εἰρήνη K. 1, 3.
 εἰσοπία T. 6, 12.
 εἶτα T. 6, 11.
 ἐκάεργος T. 2, 3.
 ἐλαύνειν εἰς κόρον T. 7, 10. ἐλη-
 λαμένος νῶτον ὅπισθ' αἰχμῇ
 T. 7, 20. πολλὰ πρόσθεν ἐλη-
 λαμένος T. 8, 26.
 ἐλαφρός T. 6, 19.
 ἐλαίνειν Σμυρναίους K. 4, 1.
 ἔλσαι ἦτορ ὑπ' ἀσπίδος K. 1, 10, 11.
 ἔμπης K. 1, 16.
 ἔνοπλος T. 12.
 Ἔνοδος A. 8.
 ἐξανιδύειν A. 1, 4.
 ἔσπρω T. 8, 30.
 ἔπια τελέεντα T. 2, 2.
 Ἐπειός A. 7.
 ἔπεισθαι T. 2, 11, 6, 10.
 ἐπὶ πάγῃ T. 8, 17.
 ἐπικλώθαι K. 1, 9.
 Ἐπωπής A. 3, 3.
 ἐρατός T. 6, 28.
 ἔργα πίονα T. 4, 4.
 ἔρδειν πολλῶν ἄξια K. 1, 21.
 — — πάντα δίκαια T. 2, 9.
 — — ὄβριμα ἔργα T. 7, 27.
 ἐρείδειν ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδα T.
 7, 31.
 Ἐρινεὸς ἡνεμόεις T. 1, 3.
 Ἐριφύλη A. 11.
 εὐάνδρος T. 11, 1.

εὐειδίης Α. 5.
 εὐθύς Τ. 2, 8.
 εὐκλείξειν Τ. 8, 24.
 εὐρύχορος Τ. 3, 2.
 Εὐρώπη Α. 8.
 εὖτε — κίχαι Τ. 5, 5.
 εἵτολμος Τ. 11, 4.
 εὖχος ἀγλαὸν αἰχμῆς Τ. 8, 36.

Z.

Ζεύς Τ. 1, 2, 7, 2. Α. 3, 3.
 Ζωμός Α. 1, 3.

H.

ἥβη ἐρατή Τ. 6, 28.
 ἡμίθεοι Κ. 1, 19.
 ἥμιον Τ. 5, 3.
 ἡνιόμοις Τ. 1, 3.
 Ἡρακλείδαι Τ. 1, 2.
 Ἡρακλῆς Τ. 7, 1.
 Ἡρῆ καλλιστέφανος Τ. 1, 1. Α. 2, 2.
 ἥσθαι Κ. 1, 4.
 Ἡσιονῆς Κ. 5.

Θ.

θαροσῖν Τ. 7, 2.
 θαροσύνειν Τ. 8, 19.
 Θεμιστωί Α. 9.
 Θεόπομπος Τ. 3, 1.
 Θεοτίμητος Τ. 2, 5.
 * θηητὸς ἰδεῖν Τ. 6, 29.
 θνήσκειν περὶ παίδων Τ. 6, 14.
 θοῦρις ἀλκή Τ. 8, 9.
 θοῦρος Ἄρης Τ. 8, 34.
 θυμὸς ταλασίφρων Τ. 4, 2.
 θυμὸν μέγαν ποιεῖσθαι ἐν φρεσὶ
 Τ. 6, 17.
 — ἐλθόμενα παρατίθεσθαι Τ. 8,
 18.
 — ἀποπνεῖειν ἐν κονίῃ Τ. 6, 24.
 — ὀλλύναι Τ. 8, 23.
 θυμῷ μάχεσθαι Τ. 6, 13.

θυμῷ πειραῖσθαι Τ. 8, 44.
 θῶκος Τ. 8, 39.

I.

ἰθύς ἴτω Κ. 1, 9.
 — ἀσπίδ' ἀνὴρ ἐχέτω Τ. 7, 4.
 Ἰθωμαῖος Τ. 4, 5.
 Ἰνάριος Α. 6.
 ἰμερόεις Τ. 2, 6.
 ἴνυς Τ. 11, 3.

K.

κακότης Τ. 6, 10.
 καλλιστέφανος Τ. 1, 1.
 Κάλχας Κ. 7.
 κάρη λευκόν Τ. 6, 23.
 καρπός Τ. 5, 3.
 κάρτος Τ. 2, 11.
 κατακεῖσθαι Κ. 1, 1.
 καταλείπειν Τ. 6, 20.
 κατελέγχειν Τ. 6, 9.
 κήδειν Τ. 8, 28.
 κείσθαι Τ. 6, 22.
 κῆρ τανηλεγέος θανάτιο Τ. 8, 35.
 κῆρες μέλαιναί θανάτου Τ. 7, 5.
 Κιμμέριοι ὄβριμοιργοί Κ. 2, 5.
 κίνασις Ἄρεως Τ. 12.
 Κινύρας Τ. 8, 6.
 κυχάνειν Κ. 1, 15. Τ. 5, 5.
 κνισσοδόλαξ Α. 1, 2.
 κονίη Τ. 6, 24. 7, 19.
 κορύμβη χρυσή Α. 2, 5.
 κότς Κ. 1, 1.
 κοτὶ Κ. 1, 8. 4, 2.
 κορυιδίη ἄλοχος Κ. 1, 7. Τ. 6, 6.
 κρατερόφρων Κ. 1, 18.
 Κρῖσος Α. 7.
 Κρονίων Τ. 1, 1.
 κτενίζεσθαι Α. 2, 1.
 κύεσθαι Ζηνί Α. 3, 3.
 Κύνκλωπες Τ. 8, 3.
 κύμα μάχης Τ. 8, 22.

κώπη ξίφος T. 7, 34.
κώς K. 1, 12.

Λ.

λέγεις A. 8.
λήν K. 1, 3.
λοξός T. 7, 2.
λυγρός T. 5, 2.
Λυκομήδη A. 8.

Μ.

Μαίανδρος A. 8.
μαντείαι T. 2, 2.
μάρνασθαι περί πατρίδι T. 6, 2.
— ἀνδράσι T. 6, 18.
μάχεσθαι ἀμφὶ Μεσσήνην T. 4, 1.
— γῆς περί τῆςδε T. 6, 13.
Μέδη A. 6.
μεθίνααι K. 1, 3.
μειλιχόγητος T. 8, 8.
Μελανίππη εὐειδής A. 5.
μέλειν T. 2, 6.
Μέλης A. 1, 2.
μένειν παρ' ἀλλήλοισι T. 6, 15.
Μεσσήνη εὐρύχορος T. 3, 2.
μετάφρενον T. 7, 17.
μεταπρέπειν T. 8, 41.
μετεῖναι T. 6, 7.
μέχρις τεῦ; K. 1, 1.
μηρία καλὰ βοῶν K. 4, 2.
μῖγνυσθαι, μῖγνυμένου πολέμου
K. 1, 11.
Μίδας T. 8, 6.
Μοῖρα θανάτου K. 1, 15.
— οὐλομένη θανάτου T. 5, 5.
Μοῖραι ἐπικλύθουσαι K. 1, 9.
μυθεῖσθαι τὰ καλὰ T. 2, 9.

Ν.

νεμσηιός T. 6, 26.
Νυκτεὺς A. 10.
νωλεμέως T. 4, 2, 8, 17.

Ξ.

ξυνός T. 8, 15.

Ο.

ὄβριμον ἔγχος T. 7, 25.
ὄβριμα ἔργα T. 7, 27.
ὄβριμοεργός K. 2.
οἶκαδε T. 2, 1.
οἰμώζειν T. 5, 4.
Οἶνεὺς A. 8.
* ὀκνότε K. 1, 8.
ὀλλγος καὶ μέγας K. 1, 17.
ὀλοφύρεσθαι T. 8, 27.
ὀμφαλόεις T. 8, 25.
ὄνοι ἄχθσαι τειρόμενοι T. 5, 1.
ὄραν ἐν ὀφθαλμοῖσιν K. 1, 20.
ὀρέγεσθαι δηίων T. 8, 12.
οὐλόμενος T. 5, 5.
οὐτάζειν ξίφει T. 7, 30.

Π.

πάγχν T. 8, 17.
παῖδες μικροὶ T. 6, 6.
παλαισμοσύνη T. 8, 2.
πάλλειν δόρυ T. 11, 4.
Πανοπεύς A. 7.
πανοπλίτης T. 7, 38.
Παρθενόπη A. 8.
πάσχειν, ἣν τι πάθῃ K. 1, 17.
— αἰσχρά T. 7, 16.
— τερπνά T. 8, 38.
πάτριον τὰς Σπάρτας T. 11, 6.
Πελασγὸς ἀντίθεος A. 4, 1.
Πέλοψ Τανδαλίδης T. 8, 7.
Πέλοπος εὐρεῖα νῆσος T. 1, 4.
Πενελόπεια A. 6.
πενίη στυγερή T. 6, 8.
Περίλαος A. 8.
Περιμήδη A. 8.
πίπτειν T. 6, 1, 21, 30, 8, 23.
πίων T. 2, 4, 4, 4, 6, 3.
πλάζεσθαι T. 6, 5.
πλήθος δήμεον T. 2, 11.

πληθὺς ἀνδρῶν T. 7, 3.
 ποθεινός K. 1, 16.
 πόθος K. 1, 18. T. 8, 28.
 πολέτης T. 11, 2.
 πολυγύραος A. 1, 1.
 πολυδάκρυτος T. 7, 7.
 πόσις T. 1, 1.
 πρεσβυγενεῖς γέροντες T. 2, 7.
 προβάλλεσθαι ἔτιν T. 11, 3.
 πρόγονοι ἀθάνατοι K. 1, 13.
 προλείπειν Ἑρινόν T. 1, 3.
 — πόλιν T. 6, 3.
 πρόμαχος T. 6, 1. 21. 30. 7, 4.
 12. 8, 16. 23.
 Πτώδες A. 9.
 πτώσσειν ἐπ' ἀσπίδος T. 7, 36.
 πτωχεύειν πάντων ἀνηρότατον
 T. 6, 4.
 Πυθωνόθεν T. 2, 1.
 πυκάζειν αἵμασιν A. 2, 2.
 πύργος K. 1, 20.

P.

ρήτηρ εὐθείη T. 2, 8.

Σ.

Σαμία A. 8.
 Σάμος A. 8.
 * σκολιός T. 2, 10.
 Σμυρναῖοι K. 4, 1.
 Σπάρτα εὐάνδρος T. 11, 1. 6, 12.
 Σπάρτης ἡμερόεσσα πόλις T. 2, 6.
 σπουδή T. 8, 22.
 στενάχειν K. 1, 17.
 στηρίζειν ποσὶν ἐπὶ γῆς T. 6, 32.
 7, 22.
 στυγματίης A. 1, 1.
 στυγερός T. 6, 8.

T.

ταλαίφρων T. 4, 2.
 ταμπλεγῆς T. 8, 35.
 τελέεις T. 2, 2.
 τελέθειν T. 6, 12.
 τείρεσθαι ἄχθεσι T. 5, 1.

τέμενος Ἥρης A. 2, 2.
 τέτιξ A. 2, 5.
 τεῦ; K. 1, 1.
 Τεῦκροι K. 6.
 τίθεσθαι ψυχὴν ἐχθράν T. 7, 5.
 τιμήεις K. 1, 6.
 τινάσσειν ὄβριμον ἔγχος T. 7, 25.
 Τιθωνός T. 8, 5.
 τὸ πρῶτον μινυμένον πολέμου
 K. 1, 11.
 τρέπειν φάλαγγας T. 8, 21.
 τρέσαντες ἄνδρες T. 7, 14.
 Τρήρες ἄνδρες K. 3.
 τρηχὺς T. 8, 22.
 τύμβος T. 8, 29.

Y.

ὑπασπίδιος πολεμιστῆς A. 2, 7.
 ὑπὲρκομος A. 4, 1.

Φ.

φάλαγξ τρηχεῖη T. 8, 22.
 φρίδεσθαι ψυχῶν T. 6, 14.
 — τὰς ζωᾶς T. 11, 5.
 φιλοψυχεῖν T. 6, 18.
 Φοῖβος T. 2, 1. 12.
 Φοῖνιξ A. 8.
 φοιτάσκειν A. 2, 1.
 φόνος αἱματώεις T. 8, 11.
 φυτεύειν T. 3, 3.
 Φῶκος A. 7.

X.

χαρίεις φνὴν T. 8, 5.
 χερμάδιον T. 7, 36.
 χιτῶν χιόνεος A. 2, 3.
 χλιδὼν δαιδάλεος A. 2, 6.
 χρᾶν T. 2, 4.
 χρηματοσύνη T. 6, 8.
 χροῖα γυμναθέντα T. 6, 27.
 χρυσοκόμης T. 2, 4.
 χαλός A. 1, 1.

Ψ.

ψυχὴ T. 6, 14. 7, 5. 8, 18.

Ω.

ῶρη T. 6, 11.

INDEX LOCORUM

EX QUIBUS FRAGMENTA COLLECTA SUNT.

I. CALLINI.

Stephanus Byz. p. 422. ed. Dind.
 Stobaei Florilegium LI, 19.
 Strabo XIII, 1, 48. XIII, 4, 8.
 XIV, 1, 4. XIV, 1, 40. XIV,
 4, 3.

II. TYRTAEI.

Dio Chrysost. I. p. 92.
 Diodori Excerpt. Vat. p. 3.
 Galenus Oper. I. p. 267. ed. Basil.
 Hephaestio Enchirid. p. 46.
 Lycurgus in Leocrat. c. 28.
 Pausanias IV, 6, 2. IV, 14, 3.
 IV, 15, 1.
 Plato de Legibus I. p. 629. 630.
 II. p. 660. 661.

Plutarch. Lycurg. c. 6.

— — de Stoicorum repugnantibus
 c. 14.

Scholiasta ad Platon. Legg. p. 448.

— — — Alcibiad. I. p. 388.

Stobaei Florileg. L, 7. LI, 1. 5.

Strabo VI, 3, 3. VIII, 4, 10.

Tzetzae Chil. I, 26, 692.

III. ASII SAMII.

Apollodorus III, 8, 2.

Athenaeus III, 99. XII, 30.

Pausanias II, 6, 2. II, 29, 4. III,

13, 5. V, 17, 4. VII, 4, 2. VIII,

1, 2. IX, 23, 3.

Scholiasta ad Odys. p. 170. ed.

Buttmann.

Strabo VI, 1, 15.

CALLINUS EPHESIUS.

2

CALLINUS ¹⁾, poeta elegiacus, quanquam Ephesius fuisse traditur ²⁾, pari tamen iure Smyrnaeus vocari possit. Etenim Strabo (XIV, 1, 4.) memoriae prōdidit Ephesios atque Smyrnaeos olim fuisse *συνολίκους*, unde Ephesus Smyrnae quoque nomine designata esset et Callinus ipse Ephesios appellasset Smyrnaeos. Praeterea idem Strabo Smyrnam quandam Amazonem in medium profert, quae Ephesum cepisse eiusque incolis nomen Smyrnaeorum imposuisse perhibetur. Postea autem contigit, ut metropolis nomen principale retineret, Smyrnaeque agnomen transferret ad coloniam, quam deduxit in septentrionalem Ioniae partem.

1) Ruhnkenius in hist. crit. orator. Gr. p. XLII. sq. exemplis demonstravit triplicem extitisse formam eorum nominum, quae in *—ivos* desinerent: *—ivos*, *—ivos*, *—ivos*. Favet Terentianus Maurus de Metris 1721. *Quidam non dubitant dicere Callinourum*. Ubi cf. Santen. p. 284. Praeterea Mar. Victorin. Art. gramm. III. p. 2555. laudat *Callinourum Ephesium*. Ruhnkenium sequenti sunt grammatici recentiores, Buttmannus I. p. 156, 3 Matthiae I. p. 152. Thierschius p. 79, 3. statuentes altera littera o elisa syllabam penultimam esse productam. Quod tamen quomodo et quibus legibus fieri potuerit quum nemo comprobaverit, forma genuina ac vetustissima fuisse videtur *Kallivos*, cuius explicandae causa posteriore demum aetate arcessitae sint formae recentiores *Kallivos* atque *Kallivos*.

2) Photii Bibl. p. 319. b. 11. ed. Bekker. Mar. Victorin. l. c.

Iam in ipso Callini nomine explicando viam satis lubricam ingredi mihi videare, si id ex vocabulis κάλλος atque νόος sive νοῦς compositum esse statueris, inductus potissimum forma, quam seriori aetati assignandam esse censemus, Καλλίνοος vel Καλλίνους. Neque eum probabilem rationem etymologicam sequutum esse dixeris, qui Καλλῖνον sibi finxerit καλὸν esse Λῖνον, sive Linum, poetam antiquissimum, cognomine honorifico ornatum. Huic nimirum prodiret necesse erat aut Καλλίλινος ³⁾, quemadmodum καλλίκομος, καλλικράτης, καλλίξενος, καλλίμαχος, καλλίνικος κ. τ. λ. aut Καλόλινος, ut καλογνώμων, καλοήθης, καλόμορφος. Ponamus etiam in nomine Καλλῖνος elisam esse syllabam λῖ, tamen refragatur syllabae penultimae ratio, quae in vocabulo Λῖνος ⁴⁾ corripitur, in Καλλῖνος autem producit. Itaque scribendum esset Κάλλινος, quod vulgo legitur apud Athenaeum XII. p. 225. C. ut αἴλινος, αἰνόλινος, ἀκρόλινος et οἰτόλινος, non Καλλῖνος, quod exhibent scriptores plerique, Strabo aliquot locis, Clemens Alexandrinus Strom. I. p. 398. Orion Thebanus p. 58, 9, Photius Bibl. p. 319. b. 12. Eustathius ad Homeri Odyss. p. 1885. 51. Unicum Etymologicum Gud. p. 180, 8. habet Καλλῖνον, quod tamen propius accedit ad scripturam Καλλῖνον, quam Κάλλινον.

Via autem longe facilior nobis videtur ea, quia regredientes ex substantivo κάλλος derivamus appellativum Καλλῖνος ⁵⁾, quod denotet quasi pulcritudinis ac

3) Ita Welckerus in Zimmermanni Diario Scholast. a. 1830. num. 4. p. 30. „Der Name des ältesten bekannten elegischen Dichters Kallinos, d. i. Kallilinos, erinnert an die herrschende Vorstellung von diesem persönlichen Linos.“

4) V. Homeri Il. σ. 570. cf. Heynii Annot. T. VII. p. 553.

5) Similes formas suppeditant nomina propria Ἀρκῖνος, Ἀρχῖνος, Ἐργῖνος, Εὐκαλῖνος, Ἰκῖνος, Κρατῖνος, Στασίνος, Φιλῖνος, Χαρμῖνος, Χαροπῖνος, alia. Quibus aptissime conveniunt feminina Ἐκαλῖνη, Εὐκολῖνη, Μυρίνη, Φιλῖνη, quorum syllaba penultima identidem producta est. v. Naekii dissertation. de

venustatis ministrum vel cotyphaeum, qualem admirari solemus quum in poetarum tum in artificum operibus. Eius generis appellativa in antiquissima Graecorum historia sunt frequentissima, *Δαίδαλος*, *Μουσaios*, *Ὅμηρος*, *Ἡσίοδος*, *Στησίχορος* atque alia permulta, quae ad artem spectantia hoc loco recitare longum est. Sic constat Mimnemo fuisse cognomen Ligyrtiadae, haud dubie ad artem sive poeticam sive musicam, quam aut ipse aut universa eius familia exercebat, referendum⁶⁾, veluti patronymica notissima Homeridarum et Daedalidarum. Quanquam Callinidae nusquam memorantur, proprie tamen Callini nomen appellativum fuisse videtur familiae cuiusdam poeticae, quae elegiacis potissimum carminibus operam suam dedicaverit, ad instar Homericæ et Hesiodæae, epicorum imprimis poetarum feracissimæ. Iam vero ex illa poetarum familia, ut ita dicam, elegiaca circa Olympiadum primordia prodisse statuendus est Callinus Ephesius, cuius nomen atque gloria ceteros iam ante Callinum de eadem arte et fovenda et excolenda meritissimos tantopere obscuravit, ut illorum nomina oblivione ac tenebris obruerentur. Hinc factum, ut Callinus elegiae non solum princeps, sed etiam inventor haberetur: qua de re plura a nobis exposita sunt in commentatione Germanice scripta de origine atque

Callimachi Hecale p. 8. Accedunt gentilia *Ἀργαυτινός*, *Ἀμοργίνος*, *Ἐπιδίρος*, *Λατίνος*, *Λιοντίνος*, *Ῥηγίνος*, *Ταραντίνος* κ. τ. λ. Denique adiectiva *ἀγχιστίνος*, *μεγίνος*, *προμνηστίνος* et substantivum *ἰκτίνος* praeter formam vulgarem *ἰκτίν*. Itaque hoc statuendum mihi videtur, nomina vetustissimæ notae desinentia in *-ίνος* non esse composita ex duobus vocabulis, quorum alterum fuerit *νός*, sed primitus ad unum tantummodo redisse vocabulum cum terminatione *-ίνος*, unde postea demum fictæ sunt formæ exeuntes in *-ίνος* vel *-ίρος*, quales apud Homerum extant in nominibus *Ἀλκίνοος*, *Ἀστειρός*, *Ἀρσίνος*, *Ἰφίνοος*.

6) V. ad Mimnerm. p. 7. sq.

notione Graecorum poesis elegiacae, Zimmermanni Diario scholastico inserta a. 1829. num. 133 — 136.

Quum igitur Callinum Ephesi floruisse certissimum sit, restat, ut circumspiciamus, quonam temporis spatio carminibus elegiacis cives suos ad virtutem ac fortitudinem excitaverit. Res sane quam difficillima, ab aliis diu multumque iam tractata. Sed agendum novum faciamus periculum. Apud veteres ipsos de Callini aetate non satis certa testimonia extitisse videntur, propterea quod dubitarunt, uter natus maior fuisset, Callinus an Archilochus. Iam vero constat inter omnes Herodoto ⁷⁾ auctore Archilochum fuisse sub Gyge Lydorum rege, vel, ut Cicero ⁸⁾ testatur, Romulo regnante, vel denique eundem, ut alii scriptores ⁹⁾ memoriae prodiderunt, floruisse circa Olympiadem XXIII. Hinc autem, nisi veterum de Callini et Archilochi aetate prorsus ineptas fuisse dubitationes concesseris, luce clarius convincitur Callini florem haud ita multum ab Olympiadum initio abfuisse. Atque Strabo (XIV, 1, 40.) Callinum ait Magnetum mentionem fecisse opibus iam vigentium, Archilochum vero cladem cognitam habuisse, quam Treres Magnetibus inflixissent; unde ipse conclusit Archilochum fuisse

7) Herodot. I, 12. Candaulem a Gyge interfectum esse narrans ita pergit: τοῦ [Γύγῃ] καὶ Ἀρχιλόχῳ ὁ Πάριος, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον γενόμενος, ἐν ἰάμβῳ τριμέτρῳ ἐπεμνήσθη. Sed fac etiam interpolatum esse hunc Herodoti locum, rem tamen ibi expositam verissimam esse sequitur ex ipsius Archilochi fragmento II. p. 60. sq. ed. Liebel. Vindob. cf. p. 5. sq.

8) Tusculan. I, 1, 3. „Nam quum apud Graecos antiquissimum sit e doctis genus poetarum, si quidem Homerus fuit et Hesiodus ante Romam conditam, Archilochus regnante Romulo, serius poeticam nos accepimus.“ —

9) Tatian. ad Graecos p. 109. Ὁ δὲ Ἀρχιλόχῳ ἤμασι περὶ Ὀλυμπιάδα τρίτην καὶ εἰκοστὴν κατὰ Γύγην τὸν Λυδὸν [ὑστερον] τῶν Ἰλίου ἔτει πεντακισίοις. cf. Eusebii praeparat. evang. p. 492. Cyrill. c. Julian. p. 12. Syncell. Chron. p. 180. Liebel. ad Archiloch. p. 8.

Callino iuniorē: Καὶ τὸ παλαιὸν δὲ συνέβη τοῖς Μάγνησιν ὑπὸ Τρηρῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμερικῷ ἔθνους, εὐτυχήσαντος πολὺν χρόνον· τῷ δ' ἐξῆς ἔτι Μιλησίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλλῖνος μὲν οὖν ὡς εὐτυχούντων ἔτι τῶν Μάγνητων μέμνηται καὶ κατορθούντων ἐν τῷ πρὸς Ἐφεσίους πολέμῳ· Ἀρχίλοχος δὲ ἤδη φαίνεται γνωρίζων τὴν γενομένην αὐτοῖς συμφορὰν,

κλαίειν θαλασσῶν, οὐ τὰ Μάγνητων κακά.¹⁰)
ἐξ οὗ καὶ τὸ γεώτερον εἶναι τοῦ Καλλίνου τεκμαίρεσθαι πάρεστιν. ἄλλης δὲ τινος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται προσβυτέρως ὁ Καλλῖνος, ἐπὶ τῇ φῇ·

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβρι-
μοεργῶν.

ἐν ᾗ τὴν Σαρδέων ἄλωσιν δηλοῖ. — Eodem argumento
usus est Clemens Alexandrinus Strom. I p. 398. Μέ-
μνηται γοῦν, [Ἀρχίλοχος] καὶ τῆς Μάγνητων ἀπωλείας προς-

- 10) Falsum est, quod Franckius Callin. p. 89. annotavit, constan-
tem fere Codicum lectionem esse hancce:

κλαίειν τὰ θάσσον, οὐ τὰ Μάγνητων κακά.

Primum enim articulus ante θάσσον omnino deest, deinde pro
οὐ scribitur οὗ. Pro vulg. θάσσον in Codd. Paris. 1. Bre. Mosc.
extat θάσων, in Med. 3. θείων. Lectio prorsus diversa
reperitur apud Heraclid. Pont. fragm. XXII. p. 15. ed. Koeler

κλαίω θαλασσῶν, οὐ τὰ Μάγνητων κακά.

Varia tentarunt viri docti, quae omnia recoquere longum est.
Franckii coniectura: κλαίοντα θάσσον, οὗ τὰ Μ. κ. fundamento
imposita est ficto, non vero. Recte autem vidit Koelerus p. 67.
τὸ κλαίειν in Strabonis loco non esse Archilochi, sed
Strabonis, illud praecedenti φαίνεται aptantis. Itaque Archi-
lochi versus probabiliter incepit ab indicativo κλαίω. Deinde
facilius est explicatu, quomodo ex θαλασσῶν librariorum osci-
tantia effecerit θάσων, quam vice versa. Nihil igitur impedit,
quominus Archilochi versum talem fuisse statuamus, qualem
scriptum reliquit Heraclides. Explica: Deploro marium (sub-
intellige κακά, tempestates), non Magnetum calamitates. Ma-
gnesiae scilicet excidium in proverbium abierat, quo Archi-
lochos usus est, ut suorum malorum descriptionem etiam au-
geret.

φάτως γεγενημένης. Σιμωνίδης [ὁ Ἀμοργίνος] μὲν οὖν κατὰ Ἀρχίλοχον φέρεται· Καλλῖνος δὲ πρεσβύτερος οὐ μακρῷ· τῶν γὰρ Μαγνήτων ὁ μὲν Ἀρχίλοχος ἀπολωλότων, ὁ δὲ εὐημερούντων μένεται.

Iam primum quod attinet ad Magnetum excidium, quaeritur, utrum Magnesia ad Maeandrum an ad Sipyrum sita hoc loco intelligenda sit: cui quaestioni Ruhnkenius ad Velleium Paterculum I, 4. p. 14. ita respondit, ut omnibus fere locis, ubi Magnesia sine cognomine commemoretur, Magnesiam Maeandri significari ostenderit. Huic autem Magnesia simpliciter dictae plaga illa a Treribus iniecta esse videtur aliquot annis ante Olympiadem XVIII., quo quidem tempore Candaules, Lydorum rex, interisse dicitur, Plinio auctore: „Quid, inquit, quod in confesso perinde est Bularchi pictoris tabulam, in qua erat Magnetum proelium, a Candaule, rege Lydiae Heraclidarum novissimo, repensam esse auro? Tanta iam dignatio picturae erat. Id circa aetatem Romuli acciderit necesse est: duo enim de vicesima Olympiade interiit Candaules, aut, ut quidam tradunt, eodem anno quo Romulus.“¹¹⁾ Dubitari quidem potest, utrum Bularchi pictura cladem a Treribus, an ab alia quadam gente Magnetibus inflictam repraesentaverit. Iam praeter Trerum invasionem nulla Magnetum ante Candaulis regnum memoratur clades, nisi in bello contra Ephesios accepta, quae tamen non paravit Magnetum *excidium*, in Bularchi tabula pictum, sed ita potius se habuit, ut Magnetes, Strabone quidem auctore, *κατορθοῦντες* permanerent *ἐν τῷ πρὸς Ἐφεσίους πολέμῳ*. Itaque Magnetum *excidium* non ad Ephesios referendum est, sed ad Treres, qui antiquitus (τὸ παλαιὸν) Magnesiam funditus sustulisse narrantur (ὑπὸ Τρηρῶν

11) Hist. nat. XXXV, 8, 34. cf. VII, 38. „Candaules res Bularchi picturam Magnetum excidii mediocris spatii pari rependit auro.“ cf. Clintoni Fast. Hellen. p. 310. ed. Lips.

ἄρδην ἀναιρεθῆναι). Et quoniam aetas Candaulis con-
venit etiam tempori, quo floruit Archilochus, vero si-
millimum esse videtur Bularchum illud Magnetum ex-
cidium pinxisse, quod a Treribus illatum Archilochus
in carminibus commemoravit.

Quae quum ita sint, hoc saltem pro comperto habeas
necesse est, Callinum iam ante Candaulis imperium
vixisse; sed restat indagandum, quod tandem fuerit illud
temporis spatium, quo Callinus Ephesi floruerit. Supra
iam vidimus Callinum in carminibus Cimmeriorum men-
tionem iniecisse, qui Sardes deleverant. Sardes autem
ter captas esse narrat Callisthenes apud Strabonem
XIII, 4, 8. φησὶ δὲ Καλλισθένης ἁλῶναι τὰς Σάρδεις
ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, εἰθ' ὑπὸ Τρηρῶν καὶ Ἀνκίων;
ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν, τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητὴν. ὕστατα
δὲ τὴν ἐπὶ Κύρου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἕλωσιν. Idemque
Strabo Cimmerios refert iam circa vel paullo ante Ho-
meri aetatem in Ioniam et Aeolidem invasisse¹²⁾; unde

- 12) Strabon. lib. I. p. 6. Καὶ μὲν καὶ τὸν Κιμμερικὸν Βόσπορον
οἶδε [Ὅμηρος], τοῖς Κιμμερίους εἰδῶς, οὐδέηπου τὸ μὲν ὄνομα
τῶν Κιμμερίων εἰδῶς, αὐτοὺς δὲ ἀγνοῶν, οἱ κατ' αὐτὸν ἢ μακρὸν
πρὸ αὐτοῦ μέχρ' Ἰωνίας ἐπέδραμον τὴν γῆν τὴν ἐκ Βοσπόρου
ἅπασαν. Eandem famam repetit lib. II. p. 149. καὶ γὰρ καθ'
Ὅμηρον ἢ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν λέγουσι τὴν τῶν Κιμμερίων ἔφο-
δον γενέσθαι, τῶν μέχρ' ἰσθμῶς καὶ τῆς Ἰωνίας. Inte-
gritatem huius narrationis refutare studet Fridericus Thier-
schius in dissertatione de Gnomis carminibus Graecorum,
Actis philologorum Monacensium inserta Vol. III. p. 574. sq.
„Nam si Homerus Cimmeriorum expeditiones cognitae habuisset,
non sane eis inter Manes et aeternas tenebras sedes assignasset.
Sunt enim apud eum:

ἡέρι καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι· οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
Ἥλιος φαέθων ἐπιλάμπεται ἀκτίνεσσιν,
ἀλλ' ἐπὶ νύξ' ὅλοῃ τέταται δειλοῖσι βροτοῖσιν.
Οδ. λ, 15. sqq.

Patet non populum armis potentem et Asiae isto tempore fere
dominum describi, sed fabulosa omnia, homines miseros, solis

conficitur hanc primam fuisse Sardium expugnationem, alteram Callini aetate factam a Treribus, gente Cimmerica.¹³⁾ Sed inter secundam et tertiam Sardium expugnationem a Callisthene laudatam quarta est inserenda, ab illo quidem nescio quam ob rem prorsus omissa, sed ab Herodoto (I, 15.) memoriae mandata, qui de Ardye, Gygis filio, agens: ἐπὶ τούτῳ τε, inquit, τυραννέοντος Σαρδίων Κιμμέριοι ἐξ ἡθέων ὑπὸ Σκυθίων τῶν Νομάδων ἐξαναστάντες, ἀπικέαιτο ἐς τὴν Ἀσίην, καὶ Σάρδις πλὴν τῆς Ἀκροπόλεως εἶλον. Iam Dodwellius quidem in Exercit. II. de aetate Pythagorea p. 109. sq. alteram illam Sardium expugnationem a Callisthene memoratam eandem esse, quam Herodotus sub Ardyis imperio factam esse tradit. Sed huic coniecturae adversantur ea, quibus antea demonstratum est Callinum iam ante Candaulis imperium floruisse. Itaque quum Cimmericos sive Treres saepius in Asiam minorem impetus fecisse nar-

luce carentes, aeterna caligine oppressos.“ — Primum quod attinet locum illum ex Odyssea prolatum, quaeritur, num ab eodem poeta profectus sit, qui Iliadem et omnino vetustissimas carminum Homericorum rhapsodias condidit, an ad seriorum aetatem detrudendus. Deinde dubia etiam est lectio *Κιμμερίων*, quoniam Aristarchus atque Crates *Κερβερίων* scripsisse dicuntur. V. Schol. Harlei. et Eustath. ad. h. l. Etym. M. p. 513. Schol. ad Aristophan. Rau. 187. Denique si vere tradidit Strabo Homeri aetatem in ea tempora incidisse, quibus Cimmerici primum in Asiam impetum fecissent, hinc minime sequitur, eundem huius expeditionis descriptionem carminibus suis inserere oportuisse, quippe qui ne Heraclidarum quidem in Peloponnesum descendentium ullam in carminibus fecerit mentionem. Itaque Thierschius sine iusta ratione Strabonis narrationem impugnavit neque recte sibi persuasit Cimmericorum irruptionem ex Homeri aevo esse tollendam.

13) Strabo XIV, 1, 40. ὑπὸ Τερζῶν, — Κιμμερικῶν ἔθνους. Idem I. p. 61. Κιμμέριοι, οὓς καὶ Τερζας ὀνομάζουσιν, ἢ ἐκεῖνων τε ἔθνος.

retur,¹⁴⁾ facile accidere potuit, ut Callisthenem eam Sardium expugnationem, in qua acropolim non ceperunt, aut prudenter aut imprudenter praeteriret.

Ex omnibus, quae hactenus sunt disputata, nihil probabilius consequitur, quam Callinum neque primam neque tertiam (a Callisthene praetermissam), sed eam, quae inter utramque in medio posita est, Sardium expugnationem in carminibus elegiacis respexisse. Huic sententiae confirmandae accedit argumentum haud sane levissimum, quod Callisthenes in prima incursione Cimmerios, totius populi nomen, in altera autem Treres, peculiarem Cimmeriorum gentem, Sardium expugnatores designavit, et Callinus ipse gentem illam non solum communi Cimmeriorum, sed etiam peculiari Trerum nomine significavit, ut apparet ex fragmento 3. *Τῶν ῥεας ἄνδρας ἄγων*. Iam si quaeritur, quonam tempore Sardes iterum a Treribus sint captae, nihil sane in promptu est, quod certe numerisque absolutis respondeatur. Itaque media quaedam ingredienda est via, quae, etiamsi non ad finem ipsum perducatur, ei tamen magis nos possit appropinquare. Ac si cum iis, qui minimum dicunt, Homeri aetatem centum et triginta annis Olympiadum initio anteponamus, atque Ardyis extremum vitae tempus, quo Sardes tertium a Treribus captae sunt, circa Olympiadem XXXVI. collocemus; vero hand prorsus absimile fuerit alteram Sardium expugnationem circa Olympiadum primordia aut etiam paullo superius constituere. Huic enim coniecturae opem fert Orosius I, 21. p. 79. ed. Havercamp. qui anno ante urbem conditam trigesimo: „Amazonum gentis, inquit, et Cimmeriorum in Asiam repentinus incursus plurimam diu late vastationem stragemque edi-

14) Strabo I. p. 61. *Οἱ τε Κιμμέριοι, — πολλάν τις ἐπέδραμον τὰ δεξιὰ μέγῃ τοῦ Πόντου καὶ τὰ συνεχῆ αὐτοῖς, ποτὲ μὲν ἐπὶ Παναγίας, ποτὲ δὲ καὶ Φρύγας ἐμβαλόντες.*

dit.“ Quod quidem temporis spatium optime quadrat in Strabonis ratiocinationem, utpote Archilochum iuniorum iudicantis, quam Callinum. Archilochus autem ad minimum iam vixit circa Olympiadem XX. Quid? si ponamus Magnetes aut circa initium regni Candaulis aut paullo ante a Treribus esse extinctos, an non probabile videatur eosdem Treres, antequam ad Magnesiam usque processerant, brevi ante tempore Sardes iam expugnasse, unde ad plerasque Asiae minoris regiones devastandas castra moverent? Iam vero Callinus, qui antea Ephesios in bello cum Magnetibus gesto carminibus elegiacis ad virtutem excitasse videtur, maiori etiam impetu omniumque virum nisu civium suorum animos commovisse putandus est, ut contra Cimmericorum sive Trerum invasionem, qui iam Sardes aliasque Asiae regiones delevisent, arma pararent:

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν.

Nimirum hunc versum spectare ad Cimmericorum incursionem nemo est fere qui non concedat. Sed utrum amplius illud fragmentum, a Stobaeo servatum, ad hancce Cimmericorum expeditionem, an ad bellum, quod Ephesii Magnetibus intulerunt, referri liceat, adhuc sub iudice lis est, semperque, nisi nova prodierint monumenta, permanebit. Sed possit etiam aliquis opponere, siquidem Treres eodem fere tempore, quo manus cum Ephesiis conseruerunt, Magnesiam quoque funditus delevisent, Callinum huius rei testem fuisse, neque iure ideo Strabonem eiusque auctores provocasse Callinum Magnesiae adhuc vigentis memorem, ut demonstrarent illum fuisse Archilochi superiorem. Bene. Atqui eodem modo contendere licet, quamvis Callinus Magnetes εὐτυχοῦντας multisque rebus florentes descripsisset, eundem tamen postea, ubi Treres omnem paene Asiam minorem obruturi erant, cives suos, ut antea, carmine adversus hostes concitasse, ipsum vero aut in proelio esse occisum, aut in posterum senectutem egisse quietam, neque distichis

amplius inclusisse animi furorem atque impetum; ita ut neque Magnesiae excidium, eodem fere tempore a Trëribus factum, in Callini carminibus laudari posset.

Iam si posueris Magnesiam aliquot annis ante initium regni Candaulis (Olymp. XV.) a Cimmeriis esse eversam, Callini aetatem iterum habebis haud ita procul ab Olympiadum primordiis remotam: in quo quidem numero, ut ita dicam, rotundo cautissimum sane fuerit acquiescere, praesertim in re tam incerta atque ipsa vetustate obscurata.

Haec quidem, quam sequuti sumus, ratio nobis videbatur simplicissima atque vero simillima veterum scriptorum de Callini aetate testimonia minus perspicua ad summam quandam iudicii redigendi. Aliis aliter est visum, quorum sententias diligenter examinavit Ioannes Valentinus Franckius in libro doctissimo, qui inscribitur: *Callinus sive quaestionis de origine carminis elegiaci tractatio critica, Altonae et Lipsiae 1816*. Attamen quum Franckius ipse viam ingressus sit ab nostra diversissimam, operae quidem pretium esse videtur illius argumenta oculis quam acerrimis perlustrare.

Iam primum Athenaeus (XII. p. 525. C.) in arenam descendit, Straboni adversa fronte repugnaturus: Ἀπόλονται δὲ καὶ Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ διὰ τὸ πλεον ἀνεθῆναι, ὥς φησι Καλλῖνος ἐν τοῖς ἐλεγείοις καὶ Ἀρχιλόχος. ἐάλωσαν γὰρ ὑπὸ Ἑρεσίων. Franckius autem p. 92. recte perspexit Athenaeum ob oculos habuisse eorum grammaticorum interpretationem, qui Archilochi versum supra laudatum referrent ad Magnetum plagam ab Ephesiis, non a Cimmeriis vel Treribus acceptam. Quam ob rem probabiliter etiam suspicatus est inde omnem istam Grammaticorum profectionem esse contentionem de utroque poeta, carminis elegiaci quem perhibebant inventore, ita ut nonnulli, ex quorum partibus Strabo et Clemens Alexandrinus stetissent, Callinum, alii Archilochum elegiae inventorem censerent; sed alteram hanc partem

Grammaticorum ait ad alia fortasse argumenta provocasse, quibus Archilochum inventorem ideoque Callini certe aequalem fuisse doceret, eosque ex temporum ratione ostendisse Archilochum antiquiorem esse Callino. Atque hoc etiam Franckius recte perspexit, τὰ Μαγνήτων κακά, quae in Archilochi versu proverbii instar usurpentur, ad calamitatem spectare ingentem, qualis illa fuerit, quam Treres, non quam Ephesii Magnetibus intulissent. Neque ideo Theognidis disticha v. 603. sq.

Τοιάδε καὶ Μάγνητας ἀπώλεσεν ἔργα καὶ ὕβρις,
οἷα τὰ νῦν ἱερὴν τήνδε πόλιν κατέχει.

et v. 1103. sq.

“Υβρις καὶ Μάγνητας ἀπώλεσε καὶ Κολοφῶνα
καὶ Σμύρνην. πάντως, Κύρνε, καὶ ἡμῖ’ ἀπολεῖ.

Welckero quidem (p. 114.) et Webero (p. 416.) interpretibus, ad Ephesios, sed nobis ad Treres potius, qui Magnesiam funditus deleverunt, referenda esse videntur.

Deinde Franckius p. 114. sqq. merito refutavit Burretum, qui, ut Magnetum illud quod diximus excidium sub Ardye demum factum esse ostenderet, Bularchi pictoris tabulam, de qua supra iam disputatum, omnino unquam fuisse contra Plinii auctoritatem negare ausus est. Neque hanc Buretti arrogantiam solam exposuit Franckius, sed addit etiam ignorantiam: „Quid? inquit, quod Magnesia ab ea Cimmericorum vel, si mavis, Tre-rum turba, quae Herodoto auctore sub Ardye Asiam occupavit, ne potuit quidem everti. Memineris enim post deletam Magnesiam, ut e Strabone ante vidimus, proximo anno agrum esse a Milesiis occupatum. Hos vero ex Herodoto (I, 17. 18.) constat, Cimmericis nondum fugatis, per sex annos a Sadyatte et deinceps per proximos quinque ab Alyatte, qui expulit istam Cimmericorum turbam, esse vexatos. Atqui nequaquam est verisimile cepisse eos, neglecta contra Lydos defensione, Agrum Magnetum, vixdum a Cimmericis relictum, quum praesertim, narrante eodem Herodoto, omni Ionum ca-

rerent auxilio, Chiis tantum, quibus ante ipsi tulerant opem, exceptis. Contra circa initium imperii Candaulis copias habebant Milesii, quibus tenerent agrum, et otium, ut colerent a Cimmeriis devastatum. Quodsi nihil obstat Pliniana sententia, alteram autem opinionem non modo nihil tuetur, sed etiam evertit haec Strabonis narratio de agro Magnetum postero anno a Milesiis occupato: necessario credendum est, quod in confesso esse Plinius dicit, in illa Bularchi tabula, a Candaule repensa auro, excidium expressum fuisse Magnetum.“ —

Callisthenem supra iam vidimus tradidisse Sardes a Treribus atque Lyciis iterum esse captas. Quem quidem locum Franckius opinatur, si integer esset, Dodwellii sententiam confirmare. Esse enim unam eandemque Sardium expugnationem sub Ardye factam, quam Herodotus Cimmeriis, Callisthenes Treribus Lyciisque tribuisset, ultimam ante Cyrum et Croesum.¹⁵⁾ Iam Franckius p. 111. quoniam sibi demonstrasse videtur Callinum Archilochi, Gygis aequali, multo esse antiquiorem, non dubitat sic transponere locum Strabonis: *φησὶ δὲ Καλλισθένης, ἁλῶναι τὰς Σάρδεας ὑπὸ Κιμμερίων πρῶτον, ὅπερ καὶ Καλλῖνον δηλοῦν, τὸν τῆς ἐλεγείας ποιητὴν, εἰθ' ὑπὸ Τρήρων καὶ Λυκίων· ὕστατα δὲ τὴν ἐπὶ Κρόου καὶ Κροίσου γενέσθαι ἁλωσιν.* Quis autem, quaeso, mi Francki, tibi concedet puros atque integros antiquitatis fontes ita conturbare, ut tuis faveant coniecturis

15) In eandem sententiam nuper pedibus ire placuit Thierschio in dissertatione laudata p. 569. sqq. qua demonstrare conatus est Callinum et Archilochum aetate suppare Gyga et Ardye Lydis imperantibus vixisse inter Olymp. XVI. et XXXVI. quae Olympiades octoginta annorum spatium efficiant. „Iam si Archilochus, inquit, Gygâ, Callinus Ardye, Gygae filio Lydis imperante vixit, apertum est, utriusque poetae tempora eadem fere fuisse, et Callinum non multis annis interpositis post Archilochum sequi.“ Sed multa obstant, quominus huic sententiae assentiri possimus.

atque opinionibus? Hoc est adornare testes, ut tuis rationibus faveant, non explicare, sicut veritas flagitat. Sed videamus, quid porro. Primam illam Cimmericorum invasionem circa Homeri tempora fuisse constat. Sed: „Mitto, inquit, Homerum, qui Callino antiquior simul et recentior esse potuit, siquidem collectivum est nomen Homeri. Sin vero antiquissima quaeque apud Homerum spectamus, haec nemo negabit aetatem referre Calliniana aliquanto antiquiorem. Sed hoc iam nunc nemo amplius negabit, Callinum Archilochō, Gygis aequali, multo esse superiorem, et hactenus omnino proximum Homero, quatenus propior nemo fuit.“ Iam primum Franckius id, quod Strabo atque Wolfius de Homero senserint, utinam commiscere noluerit! Deinde quum veteres ipsi inter se contenderent, utrum Callinus an Archilochus superior fuisset, quomodo id omnino fieri potuisset, si quidem vel remotissima in promptu fuissent indicia, quae Callini aetatem Homero appropinquarent? — Atque eodem iure, quo Franckius Strabonis verba: *Ἄλλης δέ τινος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται πρεσβυτέρας ὁ Καλλῖνος*, ita interpretari vult, ut Cimmericorum incursionem Homeri tempore factam intelligat, nihil impedit, quominus Callinum nobis cogitemus civium suorum animis non solum praesens periculum proposuisse, sed veteris quoque stragis caedisque a Cimmericis paratae mentionem iniecis-
se.

Mirum sane, quod Franckius contra gravissima rerum monumenta non erubescit Hesiodum medium collocare inter Callinum et Tyrtaeum. Insomnia autem habenda sunt, non argumenta omnium certissima, quibus paradoxon illud confirmare conatus est. Susplicari quidem aliquis possit gnomicum Tyrtaei elegiarum argumentum opportunitatem dedisse ad gnomicum elegiarum genus colendum eadem ratione, qua carminum gnomiorum omnium in Hesiodo semina lateant; novam vero inde ac peculiarem poetarum constituere aetatem admodum est ridiculum: „Hoc genus, inquit, argu-

mentorū perinde atque alterum illud poterit etiam ad constituendam Hesiodi aetatem transferri, si quidem is Homerica carmina Ascræ non potuit nisi diu post Homerum cognita habere, Hesiodi autem Opera et Dies indole sua gnomicae simili magis etiam ab Odyssea, quam haec ab Iliade, discrepant. Veterum iudicia de aetate Hesiodi non plus quam nostra valere, monuisse sat est. Medius fuit, nisi omnia fallunt, inter Callinum et Tyrtæum, cuius carmina illum gnomicum colorem duxisse videntur ex ipso Hesiodo. Cuiusmodi argumenta omnino sunt omnium certissima.“ — Nescio, maiorne in his verbis insit arrogantia, an stupenda quaedam fiducia, praesertim in rebus tam incertis aliterque omnino antiquitus traditis. Dolendum est sane Franckii acumen, quod exquisitis potius subitisque commentis, quam veris firmisque rationibus dirigatur. Franckius in quaestionibus haud dubie Fr. Aug. Wolfii Prolegomena Homerica, opus immortale, exemplar sibi proposuerat. Laudo. Sed quoniam nimis intempestivis ac praeposteris indulsit notionibus iisque omni fundamento historico plane destitutis, id quod voluerat nec consequutus est nec potuit consequi. Etenim si quis nova et inaudita in medium proferre conatur, argumenta, quibus illa confirmentur, ex monumentis historicis sunt petenda, non ex meris ingenii hariolationibus, quanquam satis subtiliter excogitatis.

In Callini carminum elegiacorum reliquiis omnia fere ad bellicam virtutem respiciunt. In fragmento 1. adolescentes hortatus est, ut fortiter cum hoste pugnarent. Sed quaeritur, quosnam Ephesiorum hostes in animo habuerit. Franckius quidem non dubitat illos fuisse Cimmericos, propterea quod in illo fragmento ad defensionem spectent omnia, praecipue versu 4. et versu 6. sqq., ut appareat de bello ab Ephesiis illato Magnetibus cogitari nullo modo posse. Sed cur nullo modo? Ex ipso fragmento id tantum perspicue intelligitur, fuisse

invenes quosdam Ephesios, a bello iam inchoato turpiter absistentes, quos Callinus ad officium revocare studet. In omni autem bello, nisi civili, apud Graecos potissimum milites pugnant cum hostibus (*δυσμενέσιν*) γῆς πέρι καὶ παίδων κορυφίδης τ' ἁλόχου, sive ipsi impetum facientes, sive semet defendentes. Itaque in medio relinquitur, utrum poeta hoc loco Cimmerios an Magnetes proposuerit repugnantes; quanquam verisimilius videtur Callinum hostes denotare vehementiores, quales Cimmerios atque Terres fuisse constat.

Ioachimms Camerarius in oratione de bello Turcico hoc fragmentum imprudenter assignavit Callimacho, eodemque usus est ad principes Christianos adhortandos, ut signa sacra crucis adversus barbaros inferrent. Deinde H. Stephanus, quem temere sequuti sunt alii, hoc fragmentum, nescio quam ob causam, Tyrtaei reliquiis annumeravit. Porro Valckenarius ad Herodotum IX. p. 696. propter significationem vocabuli ἀμφιπερικίλους (versu 2.) ad Lacedaemonios referendi totum fragmentum alii cuicunque Alexandrino, forsitan Tyrtaei imitatori, potius quam Callino, Ephesios suos ad fortitudinem animumque capiendum excitaturo,tribuendum esse putat. Haec quidem refutatione non indigent; nuper autem Frid. Thierschius (Act. Monac. Vol. III. p. 577. sqq. cf. 637. sqq.) novis argumentis demonstrare conatus est quatuor tantum priores huius fragmenti versus ad Callinum referendos esse, reliquos Tyrtaeo assignandos vel potius reddendos. Post versum quartum extare lacunam satis amplam manifestum est. Iam interrogat Thierschius, si maior hic lacuna inter Callini versus et eos, qui sequuntur, appareat, quo iure sumas Callini nomen ultra eam extendi et ad postrema quoque pertinuisse; atque ipse sibi respondet hoc modo: „Nullo sane. Nam ex eo, quod proximi versus praecepta bellica distichis comprehensa exhibent, nihil pro Callino efficies, nisi talia ab eo solo scripta esse et scribi po-

tuisse probaveris. Nil igitur in eo loco praeter prima duo disticha tuto ad Callinum referri potest. Reliqua alius poeta esse possunt, cuius nomen cum ipsius loci initio interciderit. Iam si nullo artificio efficias, ut Callini nomen ultra lacunam illam extendatur, et si de alio poeta, cui versus post lacunam et ipsi tribui possint, quaestio institui potest, necessario is Tyrtaeus fuerit. Nullum enim alium poetam praeter hos bellicis distichis clarum fuisse scimus.“ Haec quidem ipse sibi respondit Thierschius; sed licet etiam respondere in hunc fere modum: Quoniam Stobaeus, qui servavit totum fragmentum in Florilegio LI, 19., singulis quas excerpsit eclogis auctorum nomina praemittere solet; etiam in altera fragmenti parte factum esse necesse fuerit, nisi ab eodem poeta profectum sit, cuius quatuor priores versus esse dicuntur. Quum autem in omnibus Stobaei libris utrique distichorum parti idem praefixus sit titulus *Καλλίνου*, hinc necessario sequitur utramque etiam fragmenti partem ad eundem poetam referendam esse, nisi forte firmiores rationes aliud comprobaverint. Itaque si Stobaeus cognitum habuisset posteriorem fragmenti partem Tyrtaei, non Callini fuisse, hoc certe, velut ubique facere solet, singulari *Τυρταίου* lemmate indicasset. Quod quum factum non sit, Callino vindicanda sunt disticha, quae ab antiquitate ipsi attributa esse videmus. Quum igitur omnis Thierschii ratiocinatio suffulta sit fallacibus, quas artifices logici vocant, praemissis, ipsam quoque coniecturam illis praecipue innisam corruere certissimum est. Deinde Thierschius comparisonem instituit distichorum, quae Callino abudicanda esse censet, et Tyrtaei quorundam distichorum, inter quae quum similitudo quaedam intercedat, praepostere colligit Tyrtaeum illorum quoque esse auctorem. Nimirum istius similitudinis caussa eo potius explicanda esse videtur, quod eadem res ab eodem poeta descripta communes quosdam suppeditat locos, neutri fere prae-

termittendos. Accedit, quod similes sententiae in carminibus Homericis, communi utriusque poetae elegiaci fonte, reperiuntur, atque etiam Tyrtaeus natu minor facile cognita habuisse potuit Callini carmina.

Elegantissime Gu. Ern. Weberus in poetarum elegiacorum interpretatione p. 418. descripsit elegiae virtutes et argumentum hisce verbis: „Das verhältnissmässig kurze Stück, welches wir vom Kallinos übrig haben, lässt uns die hohe Vortrefflichkeit seiner Poesie hinlänglich erkennen: es ist der Ton eines Helden in der Stunde der Gefahr, der mit der unabweisslichen Berufung auf die heiligsten Gefühle alle Herzen mit sich reisst; das kürzeste wie das zweckmässigste, was die augenblickliche Begeisterung kriegerischer Beredsamkeit eingeben kann.“ —

Fragmenta 2. 3. 5. procul dubio ad Cimmeriorum incursionem spectant. Fragmentum 4. Strabo reliquit decerptum ἐκ τοῦ πρὸς Δία λόγον, quem Franckius (p. 32.) recte iudicavit elegiam fuisse, in qua Iovem precaretur poeta, ut civibus opem ferret adversus Trerum impetum. Fortasse etiam λόγος ille non singularis fuit elegia, sed amplioris elegiae particula aut peroratio potius, qua poeta civium suorum animos ad virtutem atque bellum inflammaret. Neque inepte Franckius p. 32. λόγον πρὸς Ἀπόλλωνα dici posse contendit Theognidis versus 773 — 782; attamen quod addit Franckius, in his versibus scribendis Theognidem ob oculos habuisse Callini πρὸς Δία λόγον, parum probabile esse videtur. — In fragmento 6. et 7. agitur de Teucris Creta advectis et de Calchante Clari (Ioniae oppido Apollinisque oraculo) defuncto.

Ex his exiguis ingenii Calliniani monumentis certissime evincitur, quam verum atque integrum fuerit Grammaticorum Alexandrinorum iudicium, quippe qui Callinum in poetarum quem condiderunt canonem receperint; si quidem re vera huc spectat Procli locus

ἐκ τῆς Χρηστομαθίας γραμματικῆς in Photii Bibl. p. 319. b. λέγει δὲ καὶ ἀριστεῦσαι τῷ μέτρῳ [τῷ ἐλεγείῳ] Καλλῆνόν τε τὸν Ἐφέσιον καὶ Μίμνερμον τὸν Κολοφώνιον, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ Τηλέφου Φιλητῶν τὸν Κῶν καὶ Καλλίμαχον τὸν Βάττου. ¹⁶⁾

A Callino, poeta elegiaco, distinguendi sunt alii eiusdem nominis, ut Callinus, philosophus peripateticus, Theophrasti amicus vel discipulus, cuius mentio fit apud Diogenem Laert. V, 52. quo quidem iunior fuit Callinus eiusdem sectae philosophus, Lyconis amicus, apud eundem Diogenem V, 70. 73. 74. Tertius quidam librarius fuisse dicitur apud Lucian. T. III. p. 10. ed. Hemsterh. ubi conferatur Schol. et p. 100. Quartum Callinum, Seleuci Callinici tempore apud Smyrnaeos aerarii praefectum, laudat Marmor Oxon. II, 31. p. 8. 72. p. 12. 75. Sequitur Eustathii locus ad Odys. p. 1885, 51. ubi Franckius p. 24. pro vulg. Καλλῖνος legendum esse censet Καλλίμαχος, haud dubie propter Philetæ vicinitatem. Sed optime perspexit Meineckius pro Φιλητᾶς reponendum esse Φιλτίας. V. Philetæ, Hermesianactis et Phanoclis Reliqq. p. 272. — Denique a Pausania IX, 9, 3. laudatur Καλαῖνος (ita enim in omnibus Codd. scribitur) quidam, vel potius Κάλαινος, quod Sylburgius restituit propter ἀνάλογον Κόλαινος apud Pausan. I, 31, 3. Sed quinam fuerit, aliunde non liquet. Cf. Wüllner de cyclo epico p. 59. 64. Post Sylburgium fuerunt, qui Καλλῖνον coniicerent. Ruhnkenius autem ad Callimachi

-
- 16) Ex eodem fonte deductus est rivulus in Bibl. Coislina. p. 587. Ἐλεγισοιοιῆται δὲ Καλλῖνος, Μίμνερμος, Φιλητᾶς, Καλλίμαχος. cf. Tzetzes ad Lycophr. Vol. I. p. 257. Philetæ cett. Rell. p. 12. Callinus et Mimnermus ab Aristarcho et Aristophane, poetarum iudicibus, in ordinem venisse, Philetas et Callimachus seriore demum tempore aggregati esse videntur. V. Franck. p. 29. Commentat. de origine poesis eleg. in Diario Scholast. a. 1829. num. 136.

fragm. p. 439. proposuit *Καλλιμαχος*, quia critici potius Callimachi, quam elegiographi Callini fuerit, incerta opera auctoribus suis assignare. Franckius p. 25. redit ad *Καλλῖνον*, quem alterutrum philosophum peripateticum fuisse opinatur. Nobis in *Καλαῖνον* nomine aliunde ignoto subsistendum esse videtur.

ΚΑΛΛΙΝΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ

ΕΛΕΓΕΙΩΝ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

1.

Stobaei Florileg. LI, 19. p. 355. 56.

Καλλίνου.

Μέχρις τεῦ κατὰκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε
θυμόν,
ὦ νέοι; οὐδ' αἰδεῖσθ' ἀμφιπερικτίονας,

ὥδε λίην μεθιέντες, ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκεῖτε

ἦσθαι, ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει;

Addidi interpretationem Germanicam eamque et poetae sententiis et metro Graeco, quam maxime fieri potuit, astrictam, in qua quidem adornanda prae ceteris opem mihi tulit saluberrimam Franciscus Passovius in Büschingii et Kannegiesseri Diario, quod inscribitur *Pantheon* Vol. II. p. 93. sq. quem plerumque sequutus est etiam Gu. Ern. Weberus in praestantissima poetarum elegiacorum Graecorum supellectile.

Vs. 1. μέχρις τεῦ; i. e. μέχρις τίνος, quo usque? sicut Phronto in Anth. Palat. XII, 174. μέχρι τίνος πολεμεῖς μ', ὦ φίλτατε Κῦρε; τί ποιεῖς; cf. XI, 346. XII, 218. τεῦ proprie ortum ex τοῦ, quod contractum ex τέο ap. Homer. II. β, 225. — Verbum κατακεῖσθαι maiorem etiam in se completitur desidiaie notionem quam simplex κεῖσθαι ap. Homer. II. β, 688.

κεῖται γὰρ ἐν νήεσσι ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς.

Eandem significationem habet καθῆσθαι, apud Demosthen. Philipp. I, 9. de Philippo, qui Athenienses μέλλοντας καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. Olynth. I (II), 23. καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες.

Vs. 2. Pro αἰδεῖσθ' in Cod. A. αἰδεῖ δ', nullius sane pretii lectio. — Vocabulum ἀμφιπερικτίονας notatu dignissimum, quippe quod compositum sit ex duabus praepositionibus

Bis wann rastet ihr noch? wann werdet ihr
kräftiges Muths sein,
Jünglinge? Schämet ihr euch vor den Um-
wohnenden nicht,
Also lässig zu ruhen, und wähnt im Frieden zu
leben,
Während doch ringsum der Krieg decket
das heimische Land?

idem Iere significantibus, ἀμφὶ et περὶ. Redit apud Theo-
gnidem 1058. cf. Welcker. p. 128. Similiter in Homeri Il. β,
305. ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ κρήνην ἱεροὺς κατὰ βωμοὺς ἔρδο-
μεν κ. τ. λ. Ubi Schol. BL. p. 69. ed. Bekker. recte annota-
vit: οὐ διὰ τὸ μέτρον αἱ δύο προθέσεις, ἀλλὰ τὴν περὶ τὸν
αὐτὸν τόπον συναγωγὴν παντὸς τοῦ στρατοῦ ἐσήμανεν. cf. Il.
φ, 10. ψ, 191. Odyss. λ, 609. Hoc loco intelligendi sunt
omnes, qui circa Ephesum habitabant, ringsherumwohnende
possis etiam Germanice dicere. Fortasse Callinus tales fere
sibi cogitavit homines, quales apud Lacedaemonios fuerunt πε-
ρλοικοι, quorum eo magis etiam puderet cives liberos, quales
poeta intellexisse videtur τοὺς νέους. Sed hinc minime sequi-
tur Callino ipsos Lacedaemoniorum περιολίκους, quos vix no-
visse potuit, obversatos esse; verum enimvero proposuit ἀμ-
φιπερικτίονας, qui Ephesiorum fuerant vicini, velut apud
Homer. Odyss. β, 65 sq.

ἄλλους τ' αἰδέσθῃτε περικτίονας ἀνθρώπους,
οἳ περὶ ναιετάουσι.

Vs. 4. ἥσθαι, verbum desidiam denotans eorum, qui
bello absistunt. Similiter Homer. Il. ν, 250. τίπτ' ἦλθες,
πόλεμόν τε λιπὼν καὶ δηϊοτῆτα; deinde vers. 253. ἥσθαι ἐνὶ
κλισίῃσι λιλαίομαι, ἀλλὰ μάχεσθαι. cf. γ, 134. — Extremo

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 5 καὶ τις ἀποθνήσκων ὕστατ' ἀκοντισάτω.

τιμῆν τε γὰρ ἔστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι

γῆς πέρι καὶ παίδων κουριδῆς τ' ἀλόχου

δυσμενέσιν. θάνατος δέ ποτ' ἔσσεται, ὁκνότε
 κεν δη

Μοῖραι ἐπικλώσωσ'· ἀλλὰ τις ἰθὺς ἔτω,

10 ἔγχοις ἀνασχόμενος, καὶ ὑπ' ἀσπίδος ἄλκιμον
 ἔλσας, τὸ πρῶτον μὴ γινυμένον πολέμου. ἦτορ

hoc versu signum interrogandi est positum, quod vulgo desideratur. Interrogativa scilicet ut haec quoque evadat sententia, suadet poetae impetus, ut ita dicam, furiosus.

Deest hexameter, quem Camerarius ita reponendum esse putavit:

Ἐὐ νύ τις ἀσπίδα θέσθω ἐν ἀντιβίοις πολεμίζων.

Sed nobis persuasissimum est non unius versus spatio suppleri huius loci lacunam. Franckius p. 100. statim post versum 4. inserendum putat alterum (fragm. 2.):

νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβριμοεργῶν.

post quem lacunam statuit unius pentametri et hexametri. Sed haec coniectura incertior mihi videtur, nec satis firmis nititur fundamentis, quoniam quaeritur, an non eodem iure versus ille in alio elegiarum deperditarum loco situs esse potuerit. Neque omnino cum praecedentibus ita cohaeret, ut huic loco aptum esse dicas.

Vs. 8. In Cod. B. legitur θ. δὲ τότ' ἔσσεται, ὁπότε κεν δῇ, pro qua lectione Grotius coniecturam protulit: θ. δὲ ποτ'

Und wenn er dann hinsinkt, schleudr' er
 das letzte Geschoss.
 Ruhmvoll traun für den Mann und erhebend auch
 ist's zu verfechten
 Sein heimathliches Land, Kinder und ehlich
 Gemahl
 Wider des Feinds Andrang; doch einst wird der
 Tod ihn erreichen,
 Wann es die Mören verhängt: jeglicher
 stürme voran,
 Hochher schwingend den Speer, und ein kräftiges
 Herz unterm Schilde
 Regend, sobald anhebt blutiges Schlachten-
 gewühl.

ἔσσεται, ὁπότερον δῆ. Sed neutrum verum esse videtur.
 Nimirum neque ποτ', neque ὁπότε, neque ὁπότερον con-
 venit rationibus palaeographicis, quia ex versu 1. et 12. et
 fragmento 5. luculenter apparet Callinum formas Ionicas am-
 plexum esse κῶς, κῆ, κόθεν, κότε, κοτέ, κότερος κ. τ. λ.
 Quamvis demonstrativum τότε optime respondeat relativo ὁπ-
 ότε, tamen pronomen indefinitum ποτέ aptiorem reddit sen-
 tentiam: mors autem aliquando apparebit, quum Parcae tibi
 moriendum esse cecinerint. Itaque reponendum esse videtur:
 θ. δέ κοτ' ἔσσεται, ὁκκότε κεν δῆ. cf. ad Mimnermi fragm.
 10, 1. cui eadem medicina adhibenda est fragm. 12, 5. οὐ-
 κοτε legendo pro οὐποτε.

Vs. 11. ἔλσας scribendum spiritu leni, non ἔλσας, quod
 immerito dedit Gaisfordius. Ceterum ἔλσαι hoc loco sicut in
 Iliade significat *premere*, *includere*. v. Buttmanni Lexilog. II,
 p. 142. 2 sqq. et p. 146. Explica: *sub scuto forte pectus pre-*
mens, sive *includens*. — τὸ πρῶτον — i. e. ut primum ma-
 nus conseruntur.

οὐ γάρ πως θάνατόν γε φυγεῖν εἰμαρμένον ἐστὶν
 ἀνδρ', οὐδ' εἰ προγόνων ἢ γένος ἀθανάτων.
 πολλάκι δημοτῆτα φυγῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
 15 ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ Μοῖρα κίχεν θανάτου.
 ἀλλ' ὁ μὲν οὐκ ἔμπης δῆμῳ φίλος οὐδὲ ποθεινός·
 τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἣν τι
 πάθῃ.

Vs. 12. sq. Antiquissima sententia eaque iam obvia in
 Homeri Iliad. ζ, 488. sq.

μοῖρ᾽ ἔν δ' οὐτινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν ταπρῶτα γένηται.

Formam interpolatam πῶς exhibet A. genuinam πῶς recte vul-
 gatam esse videmus.

Vs. 13. Gaisfordius in Stobaei Florilegio edidit οὐδ' εἰ
 πρ., unde sequitur eum formam εἰ in Codicibus repperisse,
 non ἦν, quod Brunckius temere illius vice in ordinem recepit.
 Particula εἰ etiam apud Homerum saepius cum coniunctivo
 iuncta reperitur. v. Hermann. ad Viger. p. 831. Thierschii
 Gramm. Gr. p. 625. Sensus: *Nemini destinatum est mortem*
effugere, etiamsi ab ipsis diis genus suum deduxerit. Μοῖρα
 autem ab Homero Il. π, 433. sqq. vel ipso Iove potentior de-
 scribitur.

Vs. 15. ἔρχεται, sc. ἀνὴρ sive τίς. — Μοῖρα κίχεν θανα-
 τού. Cod. A. μοῖραν, quod a librario indocto profectum
 esse videtur, qui coniunxit: ὁ ἀνὴρ κίχεν μοῖραν θανάτου,
 neglectis legibus grammaticis atque metricis. Sed si quis ac-
 cusativi μοῖραν rationem habere voluerit, facile emendabit

Denn zu entfliehen dem Tode ist keinem der
 Männer beschieden,
 Selbst nicht, wenn sein Geschlecht göttlichen
 Ahnen entblüht.
 Mancher zwar, feindlichen Schlachten entflohn
 und dem Lanzengesause,
 Kehret zurück, und daheim fasst ihn die
 Möre des Tods.
 Aber nicht wird er geliebt von der Stadt, noch
 jemals ersehnet;
 Doch fällt jener, so seufzt Kleiner und
 Grosser um ihn.

Μοῖραν ἔχει θανάτου, ut apud Solon. γ, 18. Quum autem multo facilius pro accusativo reponere possimus nominativum, nihil impedit, quominus explicemus: *Μοῖρα θανάτου ἔκρινεν αὐτόν*, *Parca mortis apprehendit eum domi*. Similiter Solo δ, 29. ἦν δὲ φύγῳσιν αὐτοὶ, μηδὲ θεῶν Μοῖρ' ἐπιούσα κίχῃ, ἤλυθε πάντως αὐτίς. cf. κα', 4. Mimnerm. 6, 2. Tyrtaeus 5, 5. εὐτέ τιν' οὐλομένη Μοῖρα κίχοι θανάτου.

Vs. 16. Gaisfordius in Florilegio dedit ἔμπας, quod emendavimus.

Vs. 17. ἦν τι πάθῃ, si quid ei acciderit, i. e. si in pugna ceciderit, euphemistica loquutio inde ab Homeri carminibus propagata, Il. ε, 566 sqq.

περὶ γὰρ δὲ ποιμένι λαῶν,

μήτι πάθῃ, μέγα δέ σφας ἀποσφήλει πόνοιο.

ubi consulendae Heynii annotationes. Postea autem apud Atticos potissimum usu valuit. Demosthen. Philipp. I, 11. καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε. Similiter Cicero orat. Cat. V, 2. Si quid obtigerit, aequo animo paratogue moriar. cf. Viger. p. 278 sq. Brunck. ad Aristophanis Eccles. 1105. Pac. 169. Euripid. Andromach. 89.

λαῶ γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρός,
 θνήσκοντος, ζῶων δ' ἄξιος ἡμιθέων.

20 ὥσπερ γὰρ μιν πύργον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὀρῶσιν.
 ἔρδει γὰρ πολλῶν ἄξια μοῦνος ἐών.

Vs. 18. 19. Franckius p. 101. in toto fragmento iudicat nihil otiosum, nihil alieno loco, nihil denique ita positum esse, ut Callino non esse dignissimum videatur, sive consilium poetae, sive res, sive verba spectes et formulas loquendi, sive numeros omnemve orationis colorem et habitum. Concedo. Sed quod addit p. 102. graviolem dubitationem movere ἡμιθέους v. 19. qui quidem sint Hesiodiae aetatis, neque videantur in Callinum cadere, siquidem hic proximus fuerit Homero, nihil est profecto, quod hac argumentatione ineptius possit excogitari. Ponamus etiam, quod nemini unquam ipsorum Graecorum in mentem venit, Callinum Hesiodo fuisse superiorem, cur tandem Callino vocabulum fingere non licebat, quod in Homeri carminibus desideretur, apud Hesiodum primum reperiatur? Sed neque hoc verum, ἡμιθέους esse Hesiodiae aetatis, non item Homericæ; nempe in Iliad. μ, 23. memoratur ἡμιθέων γένος ἀνδρῶν. Deinde Franckium offendit γὰρ ter positum duobus in distichis. Sed hoc quoque insulsum, praesertim quum tale quippiam logicis rationibus minus stricte accommodatum, animi affectum atque impetum, qualis per omnem elegiam diffunditur, etiam augeat atque contendat. Neque maioris momenti illud est, quod versu 18. sq. eadem fere exprimitur sententia, atque versu 17. Nimirum talis quoque repetitio vim auget eoque magis impellit auditorum animos ad istam poetae sententiam secum considerandam. Apage igitur inanem Franckii suspicionem, distichum illud Callino ab iudicantis atque rhapsodo cuidam vindicantis.

Vs. 19. ἄξιος ἡμιθέων, i. e. in eodem loco ponitur, quo

Sehnsucht regt sich im Volk nach dem tapfer-
gemuthetem Manne,
Sinkt er, und lebend erscheint göttlicher
Helden er werth.
Gleich wie ein Bollwerk ja so stehet er ihnen
vor Augen;
Denn er, ein einziger, thut, was schon für
viele genügt.

heroes, par est heroibus, sicut paullo post πολλῶν ἄξια, facta multorum factis paria. V. Matthiae Gramm. Gr. p. 677. Similem sententiam de Hectore pronuntiavit Homer. II. ω, 258. sq. ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἔφκει ἀνδρός γε θνητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο. Quales intelligendi sint ἡμίθεοι, explicat Hesiodus *Ἔργ.* 158. sqq.

Ἀντάρ ἐπει καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυπεν,
αὐτίς ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδηςποίησε δικαιοτέρον καὶ ἄρειον,
ἀνδρῶν ἡρώων θεῶν γένος, οἳ καλέονται
ἡμίθεοι.

Vs. 20. ὥσπερ γάρ μιν πύργον. Antiquissimum talis comparationis exemplum obvium est apud Homer. Od. λ, 556. ubi Ulixes alloquitur Aiacem: τοῖος γάρ σφιν πύργος ἀπώλεο. — Theognis 232. sq.

Ἀκρόπολις καὶ πύργος ἐὼν κενεόφροσι δῆμῳ,
Κύρν', ὀλίγης τιμῆς ἔμμορον ἐσθλὸς ἀνὴρ.

Vs. 21. πολλῶν ἄξια. Ecce comparationis genus, quod notissimum ex loco Homericō II. ρ, 51. κόμῃ Χαριτεσσὶν ὁμοῖαι. cf. Wyttenbach. ad Plutarch. progress. in virtut. p. 84. C. Biblioth. crit. XII. p. 62.

2.

Strabo XIV, 1, 40.

Τὸ παλαιὸν δὲ συνέβη τοῖς Μάγνησιν ὑπὸ Τρηῶν ἄρδην ἀναιρεθῆναι, Κιμμεριοῦ ἔθρους, εὐτυχήσαντος πολὺν χρόνον· τῷ δὲ ἑξῆς ἔτει Μιλησίους κατασχεῖν τὸν τόπον. Καλ-

λίγος μὲν οὖν ὥς εὐτυχούντων ἔτι τῶν Μαγνήτων μέμνηται καὶ κατορθούντων ἐν τῷ πρὸς Ἑφεισίους πολέμῳ. — ἄλλης δὲ τινος ἐφόδου τῶν Κιμμερίων μέμνηται πρεσβυτέρως ὁ Καλλίνος, ἐπὶ τῇ φῆ.

Νῦν δ' ἐπὶ Κιμμερίων στρατὸς ἔρχεται ὀβρι-
μοεργῶν.

Und jetzt ziehet heran der Kimmerier furcht-
bare Kriegschaar.

ὀβριμοεργῶν. Ita lenissima medicina reponitur quod extat in Strabonis Codicibus Par. 1. 4. Bre. Esc. Mosc. ὀβριμος ἔργων. Contra Med. 3. exhibet ὀβριμοεργῆς, Med. 4. ὄμβριμος ἔργων, unde Franckius p. 89. temere scripsit ὄμβριμοεργῶν, in qua quidem coniectura non solum accentus male positus, sed etiam ipsius vocabuli forma offendit. Nempe apud Homerum et vetustissimos quosque poetas reperitur forma ὄβριμος, non ὄμβριμος. V. Wernsdorf. ad Tryphiodor. p. 197. Etiam apud Tyrtaeum 7, 25. ex Codd. legendum ὄβριμον ἔγχος, ib. 27. ἔρδων ὄβριμα ἔργα, ubi idem Franckius perperam scripsit ὄμβρ. Solon. γ', 3. ὀβριμοπάτρη. Ὀβριμοεργοὶ autem vocantur Cimmerici non solum, quia in Sardium expugnatione ferociter et crudeliter se gesserunt, sed superiore etiam tempore per Asiam minorem tristem paraverant ruinam, cuius Callinus ipse in carmine meminerat.

3.

Stephan. Byzant. p. 422. ed. Dindorf.

Τρῆρες, χωρίον Θράκης, καὶ Τρῆρες Θράκιον ἔθνος. λέγεται καὶ τρισυλλάβως παρὰ Καλλίνω*) τῷ ποιητῇ.

Τρῆρας ἄνδρας ἄγων — — —
Führer des Trerischen Volks — — —

*) In libris Mss. a Salmasio collatis compendio scriptum est *κω*, in uno autem distinctis litteris *καλλίνω*. Quamvis ex hac lectione haud cunctanter reponendum esset *Καλλίνω*, Salmasio tamen placuit coniicere *Καλλιμάχω*, quod ipse in textum recepit; Bentleius autem quinetiam hemistichium in Callimachi fragmentorum numero CCCXIV. collocavit.

Sed maiorem auctoritatem porrigit Codex Rehdigeranus Vratislaviensis, in quo accuratissime scriptum est *παρὰ Καλλίνῳ τῷ ποιητῇ*. V. Passovii Var. lect. in Stephan. Byz. e Cod. Rehdig. Programma Vratislav. a. 1824. p. 51. rep. in Dindorfii ed. p. CXLIX.

Hemistichium ipsum in initio versus sive hexametri sive pentametri positum fuisse videtur, sicut Mimnermi fragm. 14. *Παίονας ἄνδρας ἄγων, ἵνα τε κλειτὸν γένος ἵππων*. Franckius p. 111. et Weberus p. 6. alteram pentametri partem eo expleverunt, quod itidem esse possit. — In Cod. Rehdig. pro *Τρήρεας* legitur *Τρίρεας*, ex sola pronuntiandi diversitate profectum. — Franckius non dubitat, quin Trerum dux ille fuerit Lygdamis, quem Cimmericorum ducem vocat Callimachus Hymn. in Dian. 251. sqq. ubi de templo Ephesio:

*τῷ ῥα καὶ ἡλαίνων ἀλαπάξεμεν ἡπείλησεν
 Ἀύδαμις ὑβριστής· ἐπὶ δὲ στρατὸν ἱππημολγῶν
 ἤγαγε Κιμμερίων, ψαμάθῳ ἴσον, οἳ ῥα παρ' αὐτὸν
 κεκλιμένοι ναίουσι βοὸς πόρον Ἰναχιώνης.
 ἃ δειλὸς βασιλέων ὅσον ἤλιτεν· οὐ γὰρ ἔμελλεν
 οὐτ' αὐτὸς Σκυθίηνδε καλιμπετὲς οὔτε τις ἄλλος,
 ὅσων ἐν λειμῶνι Καῦστρίῳ ἔσταν ἄμαξαι,
 νοστήσειν· Ἐφέσου γὰρ αἰεὶ τεὰ τόξῳ προκείται.*

Quae quidem coniectura quamvis non omni destituta sit probabilitate, non magis tamen pro arta confirmari potest, quam altera eiusdem viri suspicio, Callimachum in his rebus enarrandis ipsum Callinum ante oculos habuisse. Huc spectat etiam Strabo I. p. 61. *Ἀύδαμις δὲ τοὺς αὐτοῦ ἄγων μέχρι Ἀυδίας καὶ Ἰωνίας ἤλασε, καὶ Σάρδεις εἶλεν, ἐν Κιλικίᾳ δὲ διεφθάρη.*

4.

Strabo XIV, 1, 4.

Ἄνται μὲν δώδεκα Ἰωνικαὶ πόλεις· προσελήφθη δὲ χρόνοις ὕστερον καὶ Σμύρνα εἰς τὸ Ἰωνικὸν ἐναγαγόντων Ἐφεσίων· ἦσαν γὰρ αὐτοῖς σύνοικοι τὸ παλαιόν, ἥνικα καὶ Σμύρνα ἐκαλεῖτο ἡ Ἐφεσος. καὶ Καλλῖνός ποῦ οὕτως ὠνόμασεν αὐτὴν, Σμυρναίους τοὺς Ἐφεσίους καλῶν ἐν τῷ πρὸς Δία λόγῳ·

Σμυρναίους δ' ἐλέησον — — —
καὶ πάλιν·

Μνήσαι δ', εἴ ποτέ τοι μηρία καλὰ βοῶν
[*Σμυρναῖοι κατέκταναν.*]

Und der Smyrnäer erbarm dich — — —

Denk ihrer, wenn sie dir je herrliche
Schenkel der Farnn

Opferten.

Coraës in Strabonis editione annotavit ad h. l. Γράφε, *Μνήσαι*, καθὰ φέρουσιν αἱ πρὸ τοῦ Γερμανοῦ ἐκδόσεις. Sed nescio, quid sibi velit III. persona sing. optativi activi *μνήσαι*, quum huius loci sententia flagitet Imperativum medii *μνήσαι*. V. Buttmanni Gramm. I. p. 464 sq. — Ad sententiam supplendam Casaubonus haud improbabiliter proposuit verba: *Σμυρναῖοι κατέκταναν*, aut similia; quemadmodum Chryses in Iliad. α, 40. sq. Apollini supplicat:

ἦ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πίονα μηρί' ἔκημα
ταύρων ἧδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐξέλωρ.

cf. Odyss. ρ, 240. sqq.

5.

Strabo XIII, 4, 8.

Λέγοντος δὲ τοῦ Καλλίνου τὴν ἔφοδον τῶν Κιμμερίων ἐπὶ τοὺς Ἑσιονῆας γεγονέναι, καθ' ἣν αἱ Σάρδεις ἐάλωσαν, εἰκάζουσιν οἱ περὶ τὸν Σκήψιον Ἰαστὶ λέγεσθαι Ἑσιονεῖς τοὺς Ἀσιονεῖς.

6.

Strabo XIII, 1, 48.

Τοῖς γὰρ ἐκ τῆς Κρήτης ἀφικμένοις Τεύκροις (οὓς πρῶτους παρέδωκε Καλλῖνος ὁ τῆς ἐλεγείας ποιητῆς, ἡκολούθησαν δὲ πολλοὶ) χρησμὸς ἦν αὐτόθι ποιήσασθαι τὴν μονήν, ὅπου ἂν οἱ γηγενεῖς αὐτοῖς ἐπιθῶνται· συμβῆναι δὲ τοῦτ' αὐτοῖς φασὶ περὶ Ἀμαξίτον.

7.

Strabo XIV, 4, 3.

Καλλῖνος δὲ τὸν μὲν Κάλχαντα ἐν Κλάρῳ τελευτήσαι τὸν βίον φησί· τοὺς δὲ λαοὺς μετὰ Μόψου τὸν Ταῦρον ὑπερθέοντας, τοὺς μὲν ἐν Παμφυλίᾳ μέναι, τοὺς δ' ἐν Κιλικίᾳ μερισθῆναι καὶ Συρίᾳ, μέχρι καὶ Φοινικίᾳ.

TYRTAEUS APHIDNAEUS.

TYRTAEUM¹⁾, Archimbroti filium²⁾, alii scriptores aliunde ortum esse tradunt, ita ut eum modo Atheniensem, modo Aphidnaeum, modo Lacedaemonium, modo etiam Milesium appellatum esse reperiamus.

- 1) Nomen **ΤΥΡΤΑΙΟΣ** apud omnes fere scriptores veteres *προ-
πρισιπώμενον* designatur, *Τυρταῖος*, ut apud Lycurg. p. 226.
ed. Bekker., apud Strabonem, Plutarchum et Pansaniam plu-
ribus locis, Schol. Platon. p. 388. 448. et Schol. in Homeri
Iliad. p. 428, 6. 18. ed. Bekker. ap. Suidam T. III. p. 520.
Pollucem Onom. IV, 107. aliosque suo loco indicandos. Con-
tra apud Platonem omnes Bekkeri et Stallbaumii Codices
praeter unum exhibent *προπαροξύτονον Τύρταιος*, ita de
Legibus lib. I. p. 188, 7. ed. Bekker. *Τύρταιον*, ib. 20. et p. 189,
22. *Τύρταϊς*, p. 190, 17. 191, 3. *Τύρταιος*: quibuscum ubique
consentit Codex Vindobonensis, a C. Schneidero accuratissime,
ut solet, nuper collatus. Unicus Vaticanus Bekkeri constan-
ter habet *τυρταῖον*, *τυρταῖς*, *τυρταῖος*. Iam quum Plato an-
tiquissimus sit auctor, qui Tyrtaei mentionem facit, atque unus
ex eius codicibus ad seculum nonum usque redire censeatur,
rarior illa acuendi ratio etiam exquisitior vel potius *Ἀττικω-
τέρα* esse videtur. Sic enim *Τύρταιος*, nomen proprium, sono
distinguitur a gentilibus eiusdem terminationis, qualia sunt
Ἀθηναῖος, *Θηβαῖος*, *Κυμαῖος* κ. τ. λ. et ab adiectivis, *ἀγοραῖος*,
κορυφαῖος, *κρηναῖος*, *σκοταῖος*, *τελευταῖος* κ. τ. λ. propiusque
accedit ad rariores formas adiectivas usu sancitas, *βίαιος*, *δί-
καιος*. Omne discrimen eo redire videtur, ut *Τύρταιος* ha-
benda sit forma Attica, *Τυρταῖος* autem vulgata et forsitan
etiam Dorica.

- 2) V. Suidas T. III. p. 520.

Iam primum Pausanias (IV, 15. sqq.) Lacedaemonios ait, postquam Olympiadis XXIII. anno quarto alterum bellum Messeniacum exortum et primum proelium apud Deras aequo Martē pugnatum esset, Delphos misisse legatos Deum consulturos, quibus responsum, ut Atheniensem consiliarium sibi arcesserent (τὸν Ἀθηναῖον ἐπάγεσθαι σύμβουλον). Cui quidem Pythiae oraculo quum obtemperassent Lacedaemonii, ea res dubios fecit Atheniensium animos, quippe qui nec sine magno suae civitatis detrimento optimam Peloponnesi partem a Lacedaemoniis expugnari intelligerent, neque deo resistendum esse censerent. Itaque Athenienses hancce commoliuntur machinationem. Tyrtaeum, ludi magistrum (γραμματῶν διδάσκαλον), virum neque ingenii celeritate excellentem et altero pede claudum, Spartam mittunt; qui, quum ibi advenisset, tum privatim magistratibus, tum publice hominibus quibuscunque in unum locum congregatis carmina recitabat et elegiaca et anapaestica.³⁾ Anno post proelium ad Deras commissum iterum dimicatum ad Apri monumentum, ubi Tyrtaeus non ipse quidem obiit munia belli, sed in extrema acie milites ad pugnandum incitavit. Nihilominus Aristomenes, admirabilis ille et fortissimus dux Messeniorum, cum suis victor decessit, Lacedaemoniis autem, belli finem exoptantibus,

3) Ex Pausania vel ex communi utriusque fonte narratiunculam suam hausit Scholiasta ad Platon. Legg. p. 448. ed. Bekker. Ὁ Τυρταῖος οὗτος Ἀθηναῖος ἐγένετο, εὐτελέης τὴν τύχην· γραμματιστῆς γὰρ ἦν καὶ χωλὸς τὸ σῶμα, καταφρονούμενος ἐν Ἀθήναις. τοῦτον Λακεδαιμονίοις ἔχρησεν ὁ Ἀπόλλων μεταπέμψασθαι, ὅτε πρὸς Μεσσηνίους εἶχον τὴν μάχην καὶ ἐν ἀπορίᾳ κατέστησαν πολλῇ, ὥς δὴ ἱκανοῦ αὐτοῖς ἐσομένου πρὸς τὸ συνιδεῖν τὸ λυσιτελές· αὐτῷ γὰρ ἐπέτρεψε χρῆσασθαι συμβούλῃ. ἀφικόμενος δὲ οὗτος εἰς Λακεδαιμόνα καὶ ἐπίπλους γενόμενος συνεβούλευσεν αὐτοῖς ἀνελῆσθαι τὸν πρὸς Μεσσηνίους πόλεμον, προτρέπων παντοίως· ἐν οἷς καὶ τὸ φερόμενον εἰπεῖν ἔπος·

Μεσσηνὴν ἀγαθὸν μὲν ἀροῦν, ἀγαθὸν δὲ φυτεύειν.

Tyrtaeus carmina elegiaca decantando persuasit, ut militibus ex Helotum numero suppletis bellum redintegrarent. Manus conseruntur ad magnam fossam (*ἐπὶ τῇ καλουμένῃ μεγάλῃ τάφρῳ*), ubi Messenios minus fortitudine superant Lacedaemonii, quam muneribus, quibus Aristocratem, Arcadum regem ⁴⁾ illorumque socium, corruerant, ut in ipso discrimine rerum fugam capesseret. Iam quidem Aristomenes, utpote qui hostium et proditorum vim non amplius posset repellere, cum copiarum reliquiis se in Iram montem recepit, unde perpetuo Spartanorum agros circumiacentes depopulabatur. Hinc Spartae summa annonae caritas simulque seditio consequuta, quam Tyrtaeus itidem sedavit. Quae praeterea eximia virtutis specimina per undecim fere annorum spatium dederit Aristomenes, fusius enarrare non est huius loci.

In hac Pausaniae narratione multa esse ficta, multa ex partium studio profecta, sive Messeniorum, sive Lacedaemoniorum, sive etiam Atheniensium, nemo fere est quin facile perspiciat. Nimirum Lacedaemonios, quippe quibus nihil unquam pluris fuerit, quam mens sana in corpore sano, hominem omnibus et animi et corporis virtutibus destitutum, etiamsi ponamus ab Atheniensibus missum, belli et rei publicae consiliarium moderate clementerque tulisse, quis est qui hoc vel simile quippiam sibi persuaserit? Quod quidem multo minus etiam tibi persuadebis, ubi Iustinum sive Trogum Pompeium aliosque sequutus acceperis Athenienses, quum responsum cognovissent, in contemptum Spartanorum Tyrtaeum poetam, claudum pede, non consiliarium modo, sed belli potissimum ducem ⁵⁾ misisse, qui

4) Immo Orchomeni, oppidi in Arcadia siti. V. Strabon. VIII, 4, 10. cf. Mülleri Aeginetica p. 65. Dorier I. p. 50.

5) *Ἠγεμόνα* Tyrtaeum fuisse praeter Lycurgum tradunt Philochorus apud Athenaeum XIV. p. 630. F. *διὰ τὴν Τυρταίου στρα-*

tribus proeliis fusos eo usque desperationis adduxisset, ut ad supplementum exercitus servos suos manumitterent.⁶⁾ Iam primum hoc saltem pro re ficta et commenticia habeamus necesse est, Athenienses ludi magistrum eundemque insipidum et altero pede claudum Spartam misisse *eo tempore, quo Athenis vel duo vel nemo litteras vel sciret vel disceret.*⁷⁾ Maiorem vero probabilitatis speciem prae se fert, quod Pausanias narrat Deo Delphico auctore Athenis arcessitum esse Tyrtaeum, ut Spartanorum adversae fortunae succurreret. Hoc enim testatur orator gravissimus, Lycurgus, Oratione in Leocratem c. 28. *Τοιγὰρ οὖν, inquit, οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπονδαῖοι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀνδρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεὸς παρ' ἡμῶν ἡμερόνα λαβεῖν καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους. καίτοι εἰ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους γεγεννημένων, οἳ αἰεὶ βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ὑμῶν ἡγεμόνας ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χρεὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν Ἑλλήνων, ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν καὶ τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο, οὐ μόνον εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς*

τηρίαν. et Diodor. XV, 66. ὕστερον δὲ δουλευόντων Μεσσηνίων τοῖς Λακεδαιμονίοις, Ἀριστομένης ἐπέισε τοὺς Μεσσηνίους ἀποστῆναι τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ πολλὰ κατὰ διειργάσατο τοὺς Σπαρτιάτας· ὅτι καὶ Τυρταῖος ὁ ποιητὴς ὑπὸ Ἀθηναίων ἡγεμῶν ἐδόθη τοῖς Σπαρτιάταις. cf. Diodori Excerpt. Vat. p. 14. ed. Dindorf. Strabo VIII, 4, 10. Plutarch. Apophthegm. Lac. p. 230. Suidas T. III. p. 520.

- 6) Iustin. III, 5. Similiter fere Suidas T. III. p. 520. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ὥμοσαν ἢ Μεσσηνίην αἰρήσειν ἢ αὐτοὶ τεθνήξουσιν. χρῆσαντο δὲ τοῦ θεοῦ στρατηγὸν παρὰ Ἀθηναίων λαβεῖν, λαμβάνονσι Τυρταῖον τὸν ποιητὴν, χωλὸν ἄνδρα· ὃς ἐπ' ἀρετὴν αὐτοῖς παρακαλῶν, εἰς τῷ κ' ἔκει τὴν Μεσσηνίην.
- 7) Verba sunt Friderici Thierschii in dissertatione de Gnomiis carminibus Graecorum, Act. Philolog. Monac. T. III. p. 593.

ἅπαντα τὸν αἰῶνα βουλευσάμενοι καλῶς· κατέλιπε γὰρ αὐ-
 τοῖς ἐλεγεία ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀν-
 δρείαν. Atqui ex hac quoque narratione, licet simplicis-
 sima, luce clarius patescit oratorem auditorum Athe-
 niensium benevolentiam captasse, quorum maiores La-
 cedaemoniis sapientia ac prudentia praestitisse Tyrtaei
 exemplo demonstrare conatus est. Quod quanto magis
 auxisse et exornasse putandi sunt alii oratores δημοκο-
 πικοὶ, sophistae, poetae comici et quicunque circa tem-
 pora belli Peloponnesiaci plebeculam Atheniensem oble-
 ctare atque eludere studebant? E talibus sophistarum,
 rhetorum et poetarum comicorum officinis artificium
 suum deprompsisse videtur Themistius Orat. XV. p. 197.
 Λακεδαιμονίοις τοῖς πάλαι πολέμῳ πιεζομένοις ὑπὸ Μεσ-
 σηνίων ἀνείλεν ὁ θεὸς συμμαχίαν αἰτεῖσθαι Ἀθήνηθεν. πρε-
 σβευσαμένοις δὲ τοῖς Λάκωσιν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ συμμαχίαν
 τὴν Πυθόχρηστον αἰτησαμένοις οὐχ ὅπλα τε ἔδοσαν οὐδὲ
 ἱππέας οὐδὲ μὰ Δία ψιλοὺς ἢ γυμνήτας, ἀλλὰ Τυρταῖον
 τὸν ποιητὴν· ἥδεσαν γὰρ ἅτε σοφοὶ ὄντες Ἀθη-
 ναῖοι τοῖς μὲν σώμασι Λακεδαιμονίους Μεσση-
 νίων οὐχ ἡττωμένους, θάρσει δὲ καὶ προθυ-
 μίᾳ βελτίους γενέσθαι, — ἀναστῆσαι δὲ τού-
 τους ἐπτηχότας καὶ ἀνεγεῖραι αὐτῶν τὰ φρο-
 νήματα καὶ πρὸς τὸν ἀρχαῖον ζῆλον ἀναγαγεῖν
 ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ Τυρταῖος, ἱκανωτέρᾳ δὲ
 φιλοσοφίᾳ. Unde conficitur totam rem ab Athenien-
 sibus ita esse inversam, ut omnia ad suam gloriam vir-
 tutemque spectarent, Lacones autem sapientia saltem
 ac prudentia deteriores evaderent. Rectissime igitur
 iudicavit Thierschius p. 595. „Sed omnis haec res ad
 gloriam Atheniensium pertinebat. Itaque ab iis stu-
 diose debuit arripi, qui publicis orationibus, ut populi
 vanitati satisfacerent, veritatis non nimis studiosi, pri-
 scam patriae laudem augere nitebantur. At rhetoribus
 et panegyristis ad rerum Atticarum seu Ἀττικῶν scri-
 ptores cum aliis multis eius generis commentis transiit,

et in libris eorum celebrata est, ut ex Strabonis loco supra posito apparet, qui eius auctorem primo loco Philochorum clarum Atthidos auctorem commemorat. Videant igitur cui fidant, qui hanc lubricam in re gravissima famam sequuntur, ut bellicae poeseos laudem Spartanis eripiant, eamque Atheniensibus gratificentur. Si autem ornatum, quem rhetores et panegyristae fabulae addiderunt, detrahas, remanet sententia Atticorum vanitati atque odio in Spartanos congrua, nempe Atheniensem vel ludi magistrum eumque insipidum sapere inter Lacones eisque belli ducem esse satis idoneum.“ —

Lycurgi enarratio nobis videbatur omnium verisimillima, quamvis passim ex Atheniensium magniloquentia profecta. Sed ex hac ipsa narratione similibusque, quae rerum gestarum simplicitati et integritati adhuc proximae fuerunt, mirae istae et commenticiae fabellae manasse videntur. Etenim Tyrtaeo duce Lacedaemonii non solum victoriam reportasse sed etiam iuventutis disciplinam instituisse dicuntur (*τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο*), quod quidem carminibus elegiacis praecipue effectum est, quibus audiendis iuvenes ad virtutem ducuntur et instruuntur. Quanquam vix probabile videtur Tyrtaeum immutasse firmissimam illam Spartanorum disciplinam, a Lycurgo constitutam, hoc tamen pro comperto habere possis illum multa instaurasse vel paulisper inflexisse, quae forsitan per decursum temporis atque rebus adversis erant commutata, ita ut integram atque puram Lycurgi disciplinam revocasse putandus sit, id quod apparet etiam ex Eunomiae reliquiis. Tyrtaeus igitur iuventutis Spartanae curam habuisse dicebatur: unde quam facile factum sit, ut dicaces Athenienses sibi fingerent ludi magistrum, nullis omnino indiget argumentis. Iam primum habes ludi magistrum eundemque simplicem et incomptum; alius addidit epitheta ornantia, ita ut mox prodiret altero pede claudus aegraque animi valetudine affectus.

Vidimus a plerisque scriptoribus Tyrtaeum habitum esse Atheniensem, a civibus suis ad Lacedaemonios missum: accedit gravissimum Platonis (de Legibus I. p. 629. A.) testimonium, qui designat *Τύρταιον*, τὸν φύσει μὲν Ἀθηναῖον, τῶνδε [Λακεδαιμονίων] δὲ πολίτην γενόμενον. Cui assentitur Plutarchus Apophthegmat. Lacon. p. 230: Πυνθανομένου δέ τινος, διὰ τί Τυρταῖον τὸν ποιητὴν ἐποίησαντο πολίτην, Ὅπως, ἔφη, μηδέποτε ξένος φαίνεται ἡμῶν ἡγεμῶν. Sed non omnes consentiunt in hac re. Suidas enim Tyrtaeum fuisse tradit Laconem vel Milesium: *Τυρταῖος*, Ἀρχιμβρότου, Λάκων ἢ Μιλήσιος, ἐλεγιοποιὸς καὶ ἀθλητής· ὃν λόγος τοῖς μέλεσι χρησάμενον παροτρύνει Λακεδαιμονίους καὶ πολεμοῦντας Μεσσηνίους ταύτῃ ἐπικρατεστέρους ποιῆσαι. Bene Thierschius Suidam hoc loco habuisse auctores satis accuratos ex eo concludit, quod nomen patris Tyrtaei a nullo alio relatum illi cognovissent: „Hoc ipsum autem nomen *Λακωνικὸν κόμμα* habet. Laconum enim nomina plura a *BPOTOS* composita sunt, et in eam terminationem exeunt, ut Thebanorum in *ΩΝΑΣ*.“ Sed hoc fortasse minoris momenti, si quidem aliarum quoque gentium Graecarum supersunt nomina desinentia in *BPOTOS*, ut *Ἐχέμβροτος Ἀρκάς*, *Καλλίμβροτος Καίλωνιάτης*, *Στησίμβροτος Θάσιος*, et fortasse alia apud alias gentes obvia. Laco enim dici poterat Tyrtaeus, propterea quod civitate eum donaverant Spartani; frequentissimum est enim, ut non solum ab loco natali, sed etiam ab urbibus peregrinis, quas postea sedes sibi elegerunt, cives denominentur.⁸⁾ Milesius autem quomodo vocari potuerit Tyrtaeus, parum liquet, quanquam fuerunt, qui hoc ita explicare conati sint, ut Tyrtaeum Mileto, Atheniensium colonia, primum Athenas, deinde in Peloponne-

8) V. Welcker. ad Alcman. p. 4. Passov. ad Theognid. 771. ed. Bekker. 1. C. O. Mülleri Dor. I. p. 122.

sum migrare iubeant.⁹⁾ „At hi quidem, ut Thierschius ait, instar veterum scholiastarum in rebus, quas ignorant, explicandis, probabilia sectando historias fingunt, quae pessima exegeseos ratio philologiam fabulis et opinionum commentis oneravit. In his autem rebus diiudicandis omnino facilius est videre, quid falsum, quam invenire, quid verum sit. Ita quod pede claudum finxerunt eum non inconcinne ad carminum genus, quo inclaruit, relatum est. Ipsa enim elegia ob pentametrum, qui hexametri numero duobus in pedibus fracto originem habuit, *clauda* esse et pede clando incedere dicta est. In hoc igitur allegoriae species manifesta.“ —

Alii denique fuerunt inter veteres, qui Tyrtaeum neque Athenis, neque Mileto, sed Aphidnis Spartam venisse dicerent, referente Strabone (VIII, 4, 10.), qui quidem Tyrtaei distichis quibusdam laudatis, quae ipsum male intellexisse postea (ad fragm. 1.) videbimus, haecce verba adiungit: ὥστε ἢ ταῦτα ἀκυρωτέον τὰ¹⁰⁾ ἐλεγεία, ἢ Φιλοχόρῳ ἀπιστητέον καὶ Καλλισθένει καὶ ἄλλοις πλείοσιν εἰποῦσιν ἐξ Ἀθηναίων καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι, δεηθέντων Λακεδαιμονίων κατὰ χρησμόν, ὃς ἐπέταττε παρ' Ἀθηναίων λαβεῖν ἡγεμόνα. Strabo minus accurate hoc loco dixit Tyrtaeum Philochoro, Callisthene aliisque auctoribus ἐξ Ἀθηναίων καὶ Ἀφιδνῶν ἀφικέσθαι, significans nonnullos istorum scriptorum Tyrtaeum Athenis, alios eundem Aphidnis succurrentem Lacedaemoniis proposuisse. Mi-

9) V. Böttiger. in Wielandii Musco Attico I. p. 356. C. Schaeider über das eleg. Gedicht der Hellenen in Creuzeri et Daubii Studiis Heidelbergensibus IV. p. 17.

10) Ita scriptum est ex emendatione Porsoni Adversar. p. 39. cf. Franck. Callin. p. 146. sq. In libris enim legitur ἡκύρωται ὄντα, unde quam facile elici potuerit ἀκυρωτέον τὰ, neminem fugit. Thierschius p. 601. parum feliciter coniecit ἡκύρωται ὄν τὰ ἐλ.

nime tamen Thierschium ¹¹⁾ sequutus illa verba pro corruptis habueris, propterea quod sensum exhibent paullo quidem obscuriorem, minime tamen inexplicabilem. Iam quum binae memorentur Aphidnae, quarum alterae sitae erant in Attica, alterae in Lacedaemonia, ¹²⁾ nova exoritur quaestio, unde Tyrtaeus Spartam profectus sit, quippe qui iam natione aut Atticus aut Lacedaemonius appareat. Strabonem in hac re auctores suos nimis festinanter et breviter tantum adumbrasse dolendum est, ita ut neque liqueat, utrum Atticae an Laconicae Aphidnae intelligendae sint, neque an iidem auctores, qui vulgari fabula repugnante Tyrtaeum Aphidnis repetiere, memoriae prodiderint ipsum ducem sive consiliarium a Lacedaemoniis esse arcessitum secundum oraculi respon- sionem. Iam si ponemus Aphidnas illas fuisse in Laconia sitas, nemo unquam expediet, quomodo Athenienses hominem Aphidnis Laconicis ortum suum civem habere potuerint. Nimirum si Athenienses omnem Tyrtaei fabulam conturbasse affirmavimus, istius tamen commenti probabilitatem Sophista vel dicacissimus non magis impetraverit, quam si cui in mentem venerit Leonidam, fortissimum ad Thermopylas pugnatorem, regem Spartanorum, subito commutare in civem Atheniensem. Itaque verisimilius videtur Aphidnas assumere in Attica prope Eleusinem sitas, quas tamen incertum est, utrum eo tempore, quo Tyrtaeus floruit, in Athenarum ditone iam fuerint, necne. Iam vero si statuamus Aphidnas tunc temporis nondum ab Atheniensibus fuisse

-
- 11) L. c. p. 591. „Non est dubium, quin locus in vocibus ἔξ Ἀθηνῶν καὶ Ἀφιδνῶν tertiam corruptelam habeat. Nam si Athenis venerat Tyrtaeus, non poterat Aphidnis venire.“ Sane. Sed si non Athenis venerat, poterat Aphidnis venire.
- 12) Stephan. Byz. p. 200. Ἀφιδνα, δῆμος Ἀττικῆς τῆς Λεονείδος φυλῆς. — ἐστὶ δὲ καὶ πληθυντικὸν Ἀφιδναί. ἐστὶ καὶ τῆς Λακωνικῆς, ὅθεν ἦσαν αἱ Λευκιπιδες κ. τ. λ. cf. Pausan. I, 17, 6. II, 22, 7. III, 18, 3.

occupatas, facillimum est explicatu, quomodo ex Tyrtaeo Aphidnaeo seriori demum aetate factus sit Atheniensis. Neque, si hoc mihi dederis, Platonis testimonium amplius adversabitur, Tyrtaeum natura quidem Atheniensem, Lacedaemoniorum vero civem appellantis; etenim quicumque ortus erat ex Attica civitate, κατ' ἔξοχὴν gaudebat epitheto Atheniensis, eodem Platone demonstrante de Legibus lib. I. p. 626. E. Ὡς ξένη Ἀθηναῖτε — οὐ γάρ σε Ἀττικὸν ἐθέλοισι' ἂν προσαγορεύειν· δοκεῖς γάρ μοι τῆς θεοῦ ἐπωνυμίας ἄξιος εἶναι μᾶλλον ἐπονομάζεσθαι.

Habes igitur Tyrtaeum proprie quidem Aphidnaeum, sed eundem Platonis saltem tempore etiam Atheniensem, quem C. O. Müllerus in libro de Doriensibus Vol. I. p. 152. magna cum probabilitate coniecit Lacedaemoniorum auxilio venisse belli socium, veluti Corinthios aliosque. Ac tale quippiam re vera spectantem supra iam vidimus Themistium, qui commemorat *συμμαχίαν τὴν Πυθόχρηστον* a Laconibus desideratam, quam quidem Themistius tantum abest, ut ipse finxerit, ut ex rerum monumentis hodie deperditis tradidisse putandus sit.

Restat indagandum, quonam temporis spatio floruerit Tyrtaeus. Iam annum quidem natalem nemo hodie sibi persuaserit posse inveniri; ex Pausania autem supra cognovimus bellum Messeniacum alterum, quo poeta ad summum fastigium pervenerat, initium cepisse ab Olympiadis XXIII. anno quarto et undequadragesimo quidem anno post Ithomae expugnationem.¹³⁾ Pausaniae autem repugnant Iustinus atque Eusebius, quorum non solum uterque spatium quod inter primum et alterum bellum positum fuerit, constituit octoginta annorum, sed alter quoque secundum bellum inchoasse tradit ab Olympiade

13) Pausan., IV, 15, 1. ἀπώστησαν ἔπει τριακοστῷ μὲν καὶ ἐννάτῳ μετὰ Ἰθώμης ἄλωσιν, τετάρτῳ δὲ τῆς τρίτης Ὀλυμπιάδος ἐκοστῆς, ἣν Ἰναρος Ἵπικρησιεὺς ἐνίκα στάδιον.

XXXVI.¹⁴⁾; iisque assentire videtur Suidas, qui Tyrtaeum floruisse scribit circa Olympiadem XXXV.¹⁵⁾ Iam primum bellum Pausania (IV, 13, 4.) auctore finitum est Olympiadis XIV. anno primo, postquam Lacedaemonii undeviginti annos Ithomen oppugnaverant, id quod ex Tyrtaei fragmento 4. apparet.

Ἀμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ' ἐννέα καὶ δέκ'
ἔτη —

εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πλόνα ἔργα λιπόντες
φεῦγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

Notissimum est primi belli ansam dedisse Polycharem Messenium, quem Olympiade quarta stadium vicisse omnes scriptores inter se consentiunt.¹⁶⁾ Iam si ponamus, ut vulgo fieri solet, primum bellum incepisse ab Olympiadis IX. anno secundo, haec quidem ratio Polycharis palmae Olympicae nequaquam refragetur. Intervallum vero, quod inter utrumque bellum intermissum erat, ab ipso Tyrtaeo ita definitur, ut suorum aequalium avos primo bello pugnasse significet: αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες. Quae quidem definitio magis convenit Pausaniae quam ceterorum rationi, licet fortasse aliquot annis post Olympiadem XXXIII. secundum bellum inchoavit. Itaque quum idem hoc bellum

14) Instin. III, 5, Euseb. Chron. can. p. 327. ed. Mai. ubi ad Olympiad. 36. annotatum est: *Messene deficit a Lacedaemoniis.* Ibique ad Olymp. XXXVII. *Timaeus Atheniensis cognoscebatur.* Cui suffragatur Syncellus p. 213. C. *Μυρταῖος Ἀθηναῖος ποιητὴς ἐγνωρίζετο.* Priore loco corrigendum esse *Tyrtaeus*, altero *Τυρταῖος* luce clarius perspicitur.

15) Suidas T. III. p. 520. *Τυρταῖος — ἔστι δὲ παλαιάτατος οἰχρονος τοῖς ἐπὶ κληθεῖσι σοφοῖς ἢ καὶ παλαιότερος. ἤμας γοῦν κατὰ λ' Ὀλυμπιάδα.*

16) Pausan. IV, 4, 4. *τετάρτην Ὀλυμπιάδα ἦγον Ἡλείοι καὶ ἀγώνισμα ἦν σταδίου μόνον, ὅτε ὁ Πολυχάρης ἐνίκησε.* cf. Euseb. Chron. p. 143. Mai.

usque ad Olymp. XXVIII, 1. productum esse dicatur, temporis spatium, quo floruit Tyrtaeus, eo ipso convincitur. Ceteri, qui Tyrtaei ἀκμὴν collocant in Olymp. XXXV., cum illa fortasse mortem confuderunt, cuius quo tempore obtigerit nulla uspiam facta est mentio.

Quoniam eorum, quae pertinent ad Tyrtaei vitae rationes, plura ad liquidum perducere nequeunt, nunc progrediamur ad eius carmina accuratius consideranda, quorum duo potissimum genera distinguenda sunt, elegiaca et anapaestica. Hoc enim quum ex Tyrtaei poematum reliquiis cognoscitur, tum ex diserto Pausaniae (IV, 15, 3.) testimonio, quo enarrante Tyrtaeus apud Spartanos ἀφικόμενος, ἰδίᾳ τε τοῖς ἐν τέλει καὶ συνάγων ὁπόσους τόχοι καὶ ἐλεγεία καὶ τὰ ἔπη σφίσι τὰ ἀνάπαιστα ᾄδεν. Cui suffragatur etiam Suidas eo loco, quem Thierschius merito depromptum esse censet ex auctoribus satis accuratis: Ἐγραψε Πολιτείαν Λακεδαιμονίοις καὶ Ὑποθήκας δι' ἐλεγείας καὶ μέλη πολεμιστήρια, βιβλία εἰ. Ambiguum est, num verba βιβλία εἰ referenda sint ad omnium Tyrtaei carminum syllogem, an solummodo ad μέλη πολεμιστήρια anapaestico metro inclusa. Quomodocunque id sese habuerit, hoc tamen pro certo affirmare licebit, omnem illam librorum divisionem neque ab ipso Tyrtaeo neque ab eius aequalibus esse profectam, sed ad seriore potius aetatem, fortasse Grammaticorum Alexandrinorum, referendam.

Iam primum argumentum carminum elegiacorum spectasse partim ad civitatem bene gubernandam, partim ad bellum fortiter subeundum ipsa fragmenta ostendunt. Ea autem carmina, quae pacis potius quam belli speciem prae se tulerunt, scriptores a Suida excerpti ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, alii ΕΥΝΟΜΙΑΣ inscriptione comprehenderunt. Utrumque nomen idem fere significat. At tamen Εὐνομία Spartanorum ingenio magis convenire videtur, utpote quibus, Lycurgo intercedente, Pythia ipsa hocce oraculum ediderit:

Ἦκεις, ὦ Λυκόοργε, ἕμδὸν ποτὶ πτόνα νηόν,
 Ζηνὶ φίλος καὶ πῦσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν.
 δῖζω, ἥ σε θεὸν μαντεύσομαι ἢ ἄνθρωπον,
 ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλλομαι, ὦ Λυκόοργε.
 ἦκεις δ' εὐνομίαν αἰτεύμενος, αὐτὰρ ἔγωγε
 δώσω τήν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλις ἔξει.¹⁷⁾

Neque omnino Lacedaemonios constat prae ceteris *Εὐνομίας* nomine esse gavisos, sed ipsius quoque Lycurgi, illorum legislatoris, patrem *Εὐνομον* dixisse memoriae prodidit Plutarchus (Lycurg. c. 2.): quod quidem nomen quamvis inter fabulas referendum, haud ambigue tamen significat rem publicam a Lycurgo institutam *Εὐνομίαν* potissimum esse nuncupatam. Iam vero luce clarius evincitur Tyrtaeum in elegiis politicis civitatis, qualem Lycurgus sibi formaverat certisque finibus circumscripserat, imaginem repraesentasse, vel illius potius disciplinam per annorum decursum, ut solet, fortasse in deteriorē partem acceptam ideoque depravatam, restaurasse atque civibus suis in memoriam revocasse. Eorum vero carminum, quae olim Tyrtaei *Εὐνομία* inclusit, argumentum a seditionibus imprimis aliisque actionibus civilibus originem duxisse videtur, in quibus aut sedandis aut componendis Tyrtaei operam maxime esse versatam antiquitas ipsa demonstrat. Aristoteles enim in Politicorum lib. V. c. 6. varia seditionum genera recensens, eas interdum etiam oriri dicit, ὅταν οἱ μὲν ἀπορῶσι λίαν, οἱ δ' εὐπορῶσι· καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πολέμοις τοῦτο γίνεται. συνέβη δὲ καὶ τοῦτο ἐν Λακεδαιμόνι ὑπὸ τὸν Μεσ-

17) Diodor. Excerpt. Vat. p. 1. sq. ed. Dindorf. Suffragatur Plutarchus Lycurg. c. 5. Διανοηθεὶς δὲ ταῦτα, πρῶτον μὲν ἀπεδήμησεν [Λυκούργος] εἰς Δελφοὺς, τῷ θεῷ χρησάμενος καὶ θύσας ἐπανήλθε, τὸν διαβόητον ἐκείνον χρησμὸν κομίζων, ὃ θεοφιλῇ μὲν αὐτὸν ἢ Πυθίᾳ προεῖπε καὶ θεὸν μᾶλλον ἢ ἄνθρωπον, εὐνομίᾳ δὲ χρῆζοντι διδόναι καὶ καταναεῖν ἔφη τὸν θεὸν ἢ πολὺ κρατίστη τῶν ἄλλων ἔσται πολιτειῶν.

σπριακὸν πόλεμον. δῆλον δὲ καὶ τοῦτο ἐκ τῆς Τυρταίου ποιήσεως τῆς καλουμένης *Εὐνομίας*. Θλιβόμενοι γάρ τινες διὰ τὸν πόλεμον ἤξιον ἀνάδαστον ποιῶν τὴν χώραν. Occasionem, qua hoc factum sit, supra iam vidimus adumbratam ex Pausania, quam accuratius persequitur idem IV, 18, 1. 2. hisce verbis: *Μεσσήνιοι δὲ, ὥς ἐς τὴν Εἴραν ἀνωκίσθησαν, — ἤγον μὲν δὴ τὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἔφερον, ὃ τι καὶ δύναιτο αὐτῶν ἕκαστος. ἐλόντες δὲ σίτον καὶ βοσκήματα καὶ οἶνον ἀνήλισκον, ἔπιπλα δὲ καὶ ἀνθρώπους ἀπεδίδοσαν χρημάτων. ὥστε καὶ ἐποίησαντο οἱ Λακεδαιμόνιοι δόγμα, ὅτε τοῖς ἐν τῇ Εἴρᾳ μᾶλλον ἢ σφίσι αὐτοῖς γεωργοῦντες, τὴν Μεσσηνίαν καὶ τῆς Λακωνικῆς τὴν προσεχῆ, ἕως ἂν πολεμῶσιν, ξῶν ἄσπορον. καὶ ἀπὸ τούτου σιτοδεία ἐγένετο ἐν Σπάρτῃ, καὶ ὁμοῦ τῇ σιτοδείᾳ στάσις· οὐ γὰρ ἡνείχοντο οἱ ταύτῃ τὰ κτήματα ἔχοντες τὰ σφέτερα ἀργὰ εἶναι. καὶ τούτοις μὲν τὰ διάφορα διέλυε Τυρταῖος.*

Aristotelis et Pausaniae locos optime ex semet invicem illustrat Thierschius (p. 612.) commodamque instituit comparationem Tyrtaei *Εὐνομίας* cum Hesiodi *Operibus* et *Diebus*: „Tumultuantes enim, inquit, novam agrorum divisionem postulabant. Iam ab eo consilio, si teste Pausania Tyrtaeus eos revocavit, ex Aristotele sequitur, eum hoc carminibus effecisse, Eunomia nimirum composita. Hinc aliquam si non similitudinem, attamen analogiam inter Hesiodi *Ἔργα* et Tyrtaei *Εὐνομίαν* fuisse conicias: in illis enim frater, qui hereditate absumpta novam patrimonii partitionem postulabat, ab Hesiodo monetur, in hac Tyrtaeus civium aliquam partem, qui propter bellum rerum ad vitam necessariorum inopia pressi, novam agrorum divisionem moliebantur, ab eo conatu dehortatur. Utque Hesiodus, quo id quod vult efficiat, imprimis iura servanda et iustitiam colendam iniungit, iurisque violati poenas persequitur, ita Tyrtaeum, ut turbulentos a perduto conatu deduceret, civitatis Spartanæ eiusque institutorum præstantiam

explicuisse credas, eamque causam fuisse, quare carmen *Εὐνομία* diceretur. Ut autem ad malorum, quibus premerentur, patientiam cives miseros moveret, praeter laudes, quibus patrum instituta persequeretur, aliis argumentis uti poterat et debebat. Debebat celebrare patrum constantiam, quam in primo adversus Messenios bello monstraverant, et in memoriam revocare felicem exitum, ad quem hac ipsa in malis perseverantia istud bellum perduxerant, hostibus penitus devictis et in servorum censum redactis. Ithomae imprimis in priore bello diuturna et operosa obsessio cum Irae oppugnatione, quatum Spartani atterebantur, commode conferri poterat, ut ex illius eventu perseverare et ultionem ab hostibus sumendam sperare discerent.“ — Sed commodius etiam comparare licet Tyrtaei *Εὐνομίαν* cum Solonis carminibus politicis, qualia fuerunt elagiaca *περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων πολιτείας* conscripta. ¹⁸⁾

Quae quum ita sint, exponendum restat, quanam carminum elegiacorum reliquiae ex Eunomia depromptae esse videantur. Iam primum Strabo VIII, 4, 10. tetrastichium (fragm. I.) servavit, distinctis verbis ad Eunomiam relatum, in quo Tyrtaeus civitatis Lacedaemoniae originem describit, ab Heraclidis inde et Doriensibus repetendam, et, sicut ex Strabonis quidem verbis colligitur, progressus est usque ad suam aetatem: *Πλεονάκις δ' ἐπολέμησαν διὰ τὰς ἀποστάσεις τῶν Μεσσηνίων. Τὴν μὲν οὖν πρώτην κατάκτησιν αὐτῶν φησὶ Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι, τὴν δὲ δευτέραν, καθ' ἣν ἐλόμενοι συμμάχους Ἠλείους καὶ Ἀργείους [καὶ Ἀρκάδας] καὶ Πισάτας ἀπέστησαν, Ἀρκάδων μὲν Ἀριστοκράτην τὸν Ὀρχομενοῦ βασιλεῖα παρεχομένων στρατηγόν, Πισατῶν δὲ Πανταλέοντα τὸν Ὀμφαλίωνος. ἤνικα φησὶν αὐτὸς στρατηγῆσαι τὸν πόλεμον τοῖς Λακεδαιμονίοις.*

18) Vide quae disputavimus ad Solonem p. 25. sqq.

καὶ γὰρ εἶναι φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἐλεγείᾳ, ¹⁹⁾ ἣν ἐπιγράφου-
σιν Εὐνομίαν·

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων, καλλιστεφάνου πόσις
"Ἡρῆς,

Ζεὺς, Ἡρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν,
οἷσιν ἄμα προλιπόντες Ἐρινεὸν ἠνεμόεντα
εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Hinc sequitur Tyrtaeum in Eunomia ad consilia ac rationes suas magis etiam comprobandas adhibuisse res a maioribus gestas, quibus cives suos ad constantiam ac fortitudinem incitaret. Itaque verisimillimum videtur omnia fragmenta, in quibus vestigia impressa sunt, ad rem civilem magis quam bellicam spectantia, in Eunomiam, utpote elegiarum politicarum collectionem, olim fuisse redacta. Quam ob rem nunquam dubitavimus (etiam antequam Thierschii dissertationem nostrae rationi faventem perlegeramus) ad Eunomiam etiam referre disticha, quibus poeta Spartanorum rei publicae formam descripsit a Lycurgo institutam eamque a Polydoro et

19) In Strabonis editionibus vulgo legitur ἐν τῇ ποιήσει ἐλεγεία. Sed vocabulum ποιήσει, hoc loco prorsus otiosum, omittitur in Codd. Par. 2. Eton. Esc. Mosc., et quoniam in Cod. Eton. inter lineas scriptum reperitur a recenti manu, interpolationis indicium satis manifestum. Ipsum vero illud interpretamentum Glossator ex Aristotelis loco supra laudato, ubi vox ποιήσας meliorem occupat sedem, deprompsisse videtur. — In praecedentibus inseruimus verba καὶ Ἀρκάδας, quibus sententiae tenor carere non potest. V. Pausan. IV, 15, 4. Μεσσηνίοις μὲν οὖν Ἕλίοιοι καὶ Ἀρκάδες, ἐκ δὲ ἐξ Ἀργεὺς ἀφίκετο καὶ Σικινῶνος βοήθεια. cf. Mülleri Dor. I. p. 149. Deinde post Λακεδαιμονίοις Casaubonus et Coraëus addenda esse coniecerunt verba ἐλθὼν ἐξ Ἐρινεοῦ. Haec autem coniectura non solum lubrica mihi videtur, sed recte etiam annotavit Thierschius p. 591. ita locum nondum esse sanatum: „Desunt enim, inquit, versus, ex quibus probari putabat Strabo, poetam eius belli ducem fuisse. Nam qui adduntur, diversum argumentum habent. de quo mox videbimus.“

Theopompo regibus accuratius circumscriptam et a Deo Delphico sancitam (fragm. 2.); huc accedunt versus, qui Theopompi mentionem iniiciunt, quo quidem rege Messenia primum a Lacedaemoniis erat capta (fragm. 3.); hos iterum excipiunt fragmenta, quibus primi belli Messeniaci rationes, difficultates atque finis una cum duris conditionibus, quas victores victis statuerunt (fragm. 4. 5.), describuntur.

Ex his omnibus conficitur Tyrtaei Eunomiam olim suppeditasse expositionem historiae atque rei publicae Lacedaemoniorum, exordientem illam quidem inde ab Heraclidarum reditu et procedentem usque ad bellum Messeniacum primum ab eoque ad ipsius poetae aetatem variis rerum civilium seditionibus turbatam.

Suidas iuxta *Πολιτεῖαν* sive *Εὐνομίαν* Tyrtaeo assignat 'Υποθήκας δι' ἐλεγείας, ex quibus haud dubie deprompta sunt fragmenta elegiaca, cohortationibus ad studium et ad laborem omnemque virtutem incitantia. Recte enim Thierschius p. 618. ὑποθήκας consilia esse dicit, quae alicui suggeras, quibus eum moneas atque horteris, ducta significatione ex usu verbi ὑποτίθεσθαι, velut σοὶ δ' αὐτῷ πυκνῶς ὑποθήσομαι, αὖ κε πίθηαι. Odyss. α, 279. coll. β, 194. ε, 143.

Harum 'Υποθηκῶν sive elegiarum bellicarum hodie supersunt tres eclogae ampliores (fragm. 6 — 9.), ad quas accedunt duo versus eiusdem fere cum illis argumenti (fragm. 10. 11.). His autem adhortationibus elegiacis usus est poeta, ut iuvenes Lacedaemonios ad bellum cum Messeniis fortiter gerendum inflammaret omnemque ex illorum animis depelleret ignaviam ac timiditatem. Sed noli confundere carmina elegiaca ad fortitudinem stimulantia atque ἐμβατήρια anapaestico metro composita, quae decantabant milites in aciem progredientes. Illas enim poeta recitasse videtur adolescentibus ad pugnandum paratis, antequam castra movere coeperant, siquidem id, quod postea legibus erat constitutum,

ex ipsius Tyrtaei consuetudine originem deduxit: qui quidem mos qualis fuerit explicat Lycurgus oratione in Leocratem c. 28., ubi Lacedaemonii dicuntur *περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τοῦτον [Τυρταῖον] οὕτω σφόδρα ἐσπονδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοι ἴωσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν.* Hunc Lycurgi locum vel eius, similem ante oculos habuisse putandus est Dio Chrysostomus T. II. p. 78 sq. Reisk. *Μόνου γὰρ Ὀμήρου μνημομεύουσιν οἱ ποιηταὶ αὐτῶν ἐν τοῖς ποιήμασι, καὶ ἄλλως μὲν εἰώθασι λέγειν, αἰεὶ δὲ, ὁπόταν μέλλωσι μάχεσθαι, παρακελεύονται τοῖς αὐτῶν, ὥσπερ τὰ Τυρταίου ἐν Λακεδαιμόνι ἐλέγετο.*

Neque tamen illud solummodo erat sancitum, ut milites pugnaturi ante regis tentorium audirent Tyrtaei poemata, sed ipsos quoque iuvenes in epulis, Paeanē iam decantato, singulos alternatim Tyrtaei carmina cecinisse testis idoneus est Philochorus apud Athenaeum XIV. p. 630. F. *Φιλόχορος δὲ φησι κρατήσαντας Λακεδαιμονίους Μεσσηνίων διὰ τὴν Τυρταίου στρατηγίαν ἐν ταῖς στρατείαις ἔθος ποιήσασθαι, ἂν δειπνοποιήσωνται καὶ παιωνίσωσιν, ἅδειν καθ' ἓνα Τυρταίου· κρῖνειν δὲ τὸν πολέμαρχον καὶ ἄθλον διδόναι τῷ νικῶντι κρέας.* Hinc sequitur Tyrtaei poemata ad instar carminum amoebarum a iuvenibus Lacedaemoniis esse cantata vel recitata; neque inepte Thierschius p. 641. comparat cum illis pastores, qui apud Theocritum cantu se provocant et alternis vicibus aemulantur, praemio praeposito et sedente iudice, quem ipsi elegerunt. „In tali, inquit, certamine carmina similia sese excipere possunt, illud autem spectatur et agitur, ut alter altero vi et concinnitate eorum, quibus adversarium excipiat, superior evadat.“ — Hoc tamen licet dubitare, utrum Philochorus solas elegias intellexerit, an ἐμβατήρια quoque in-

cluserit, quae in iuvenum animis admirabilem quandam exercuisse vim quis est qui infitias eat? C. O. Müllerus in libro de Doriensibus (II. p. 336.) et Thierschius (p. 640, sq.) priorem quidem sententiam amplexi sunt, sed neuter argumenta attulit satis idonea.

Haec omnia igitur a Lacedaemoniis erant instituta, ut iuvenum animos ad bellum atque virtutem inflammarent; id quod patet etiam e Cratis quadam sententia in Scholiis ad Homeri Iliad. α, 496. p. 428. b. ed. Bekker. *Κάλλιον δέ φησι ταῦτα πρὸς τοὺς νέους ἀναγιγνώσκειν Κρύτης εἰς διέγερσιν, ἢ ἂ Τυρταῖος Λακεδαιμονίοις ἔγραψεν.* Quanquam hoc loco non unice de Spartanorum iuvenibus agi videtur, qui haec carmina memoriae commendaverint, illi tamen prae ceteris Graeciae gentibus Tyrtaeum in deliciis habuisse censendi sunt. Nimirum Leonidas rex, quum ex eo quaereretur, qualis poeta Tyrtaeus esse videatur, respondisse dicitur *Optimum ad iuvenum animos exacuendos*, referente Plutarcho in Vita Cleomenis c. 2. *Λεωνίδα μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν λέγουσιν ἐπερωθέντα, ποῖός τις αὐτῷ φαίνεται ποιητῆς γεγενῆαι Τυρταῖος, εἰπεῖν. Ἀγαθὸς νέων ψυχὰς αἰχάλλειν.*²⁰⁾ *Ἐμπιπλάμενοι γὰρ ὑπὸ τῶν ποιημάτων ἐνθουσιασμοῦ παρὰ τὰς μάχας ἡφείδουν ἑαυτῶν.*

Neque tamen soli Lacedaemonii, sed etiam reliquae Graeciae homines excellentissimi quique Tyrtaei carmina ita ut par est aestimare solebant. Iam vero Plato, divinus philosophus, in libro de legibus primo p. 629. hospitem Atheniensem proponit ostendentem praestantiores esse res pacis quam belli; atque legumlatori pacis caussa de bello potius quam belli caussa de pace leges esse conscribendas, deinde ad Tyrtaeum se convertentem hacce apostropha: *ὦ Τύρταιε, ποιητὰ θεϊότατε,*

20) Hoc verbum multo magis Spartanorum regis ingenium sapit, quam *καλλύνειν*, quod exstat apud Plutarch. de Solertia Animal. c. 1.

δοκεῖς γὰρ δὴ σοφὸς ἡμῖν εἶναι καὶ ἀγαθός, ὅτι τοὺς μὲν ἐν τῷ πολέμῳ διαφέροντας διαφερόντως ἐγκεχωμίτακας. Concedit igitur Plato Tyrtaeum id quod voluerit consequutum esse. Quod autem poeta fortitudinem prae ceteris virtutibus celebravit, id philosophus reprehendere debebat, quippe cui quatuor virtutes principales placerent, iustitia, temperantia, prudentia, fortitudo (δικαιοσύνη, σωφροσύνη, φρόνησις, ἀνδρεία), ita at fortitudo neque unica, neque prima virtus habenda sit, sed in quarto demum loco ponenda. Maximam vero virtutem philosophus statuit πιστότητα ἐν τοῖς δεινοῖς, ἣν τις δικαιοσύνην ἂν τελέαν ὀνομάσειεν· ἣν δ' αὖ Τύρταιος ἐπήνεσε μάλιστα, καλὴ μὲν καὶ κατὰ καιρὸν κεκοσμημένη τῷ ποιητῇ, τετάρτη μέντοι ὁμῶς ἀριθμῶ τε καὶ δυνάμει τοῦ τιμῆ εἶναι λέγοιτ' ἂν ὀρθότατά. Tollit igitur laudibus Tyrtaeum poetam bellicum, eumque suo genere praestantissimum esse profitetur, quanquam philosophus aequo animo perferre nequit, quod ille fortitudinem ceteris virtutibus anteposuit.

Accedit denique Horatius (Art. poet. 401. sqq.) Tyrtaei laudator, qui paucissimis verbis defunctus iudicium suum pronuntiavit in hunc modum:

*Post hos insignis Homerus,
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit.*

Quod quidem dictum secus, atque ipse Horatius intellexit, interpretatus est Quintilianus Instit. Or. X, 1, 56. „Quid? Horatius frustra Tyrtaeum Homero subiungit?“ — Idemque XII, II, 27. „Neque enim, si quis Achillis gloriam in bellicis consequi non potest, Aiace aut Diomedis laudem aspernabitur, neque, qui Homeri non, Tyrtaei.“ Horatius enim non secundo post Homerum loco Tyrtaeum poetam collocandum esse censuit, sed Tyrtaeum potius eam ob causam Homero subiungit, quod eius poemata post Homerica maximam ad

civium suorum animos incitandos vini habuisse putanda sunt. Horatius igitur neque numero neque virtute poetica, sed tempore tantummodo Tyrtaeum post Homerum poetarum iudicavit esse secundum, quorum utriusque carmina divinam paene habuissent efficacitatem.

Iam quaerere aliquis possit, unde factum sit, ut Tyrtaei carmina elegiaca composita sint dialecto, quae gentibus Ionicis magis convenire videatur, quam Doricis quibus annumerandi sunt Spartani. Vulgo quidem hanc dialectum, qualem in antiquissimis carminibus epicis atque elegiacis conspicamur, Ionicam esse dicunt, sed re vera neque Ionica neque Dorica neque Aeolica neque omnino singularum gentium propria fuit unquam, sed omnium fere communis; id quod patet etiam ex carminibus Homericis, quum nemini Graecorum ignotis, tum summa Lacedaemoniorum imprimis admiratione iam dudum ante Tyrtaei aetatem accepta; notum est enim Homeri poesim a Lycurgo ex Ionio in Peloponnesum esse illatam et poetam ipsum apud Lacedaemonios semper in maximo honore fuisse.²¹⁾ Hinc sequitur dialectum quoque carminum Homericorum, quae epica vocari possit, Spartanis fuisse satis notam, ita ut eandem dialectum, in poesi elegiaca, quippe quae epicae apud Graecos fuerit proxima, iam ante Tyrtaeum a Callino, Archilocho aliisque fortasse admissam, penitus assequerentur. Sicut in carminibus elegiacis epica, ita in anapaesticis eundem Tyrtaeum Dorica dialecto usum esse videmus, utpote quae iuxta Aeolicam maxime ad poesim lyricam fuerit accommodata. Quoniam de omni hac re doctissime et acutissime disputavit Thierschius in dissertatione supra laudata p. 603. sqq., cui nemo fere non suffragabitur, nova huius rei commentatione supersedentes illius verba in nostrum usum convertamus: „Hic primum, inquit, observandum est, falso dialectum

21) Vide Wolfii Prolegomena ad Homerum p. CXXXIX. sq.

dici Ionicam, quae epica dici debet. Ionum dialectus quae fuerit, ex parte saltem Herodoti et Hippocratis scripta satis clare docent. Verum quidem est, cum hac in rebus haud paucis convenire epicorum sermonem, sed in rebus haud paucioribus ab ea recedit, et analogiam habet, quam modo Aeolicam, modo Doricam Grammatici dixerunt. Hinc miro errore isti finxerunt, Homerum dialectum Ionicam Aeolismis et Dorismis temperasse. Tale opinionis portentum qui amplectatur, nunc quidem puto fore neminem. Superest igitur, ut statuamus, epicos dialectum habere, quae ut ad Ionicam, Doricam et Aeolicam accedat, propius autem ad Ionicam, ita ab his omnibus diversa sit, legesque sequatur suas et peculiare. Haec autem, quam epicam recte dixeris, quia epicorum est, originem habuit eandem cum poesi epica, quam in ipsa Graecia ante Doriensium migrationes finitas natam et per totam Graeciam carminibus diffusam fuisse ante quindecim fere annos in libello de Hesiodi carminibus eorumque ad Homerica ratione docui. Multa sane in ea dialecto et rhythmica natura peperit, plura tamen ex ipsius gentis, cuius erat, indole repetenda sunt. Quam autem eam gentem fuisse existimabimus? Non frustra est, quod Homerus Graecos plerumque Achaeorum nomine appellat. Hi enim Peloponnesi fere totius domini et per propinquas terras propagati, nec minus in Thessalia conspicui, praecipuam omnis quae tunc erat nationis partem constituebant, neque ab Ioni- bus, qui postea dicti sunt, multum erant diversi. Hi igitur et poesim excoluerunt epicam atque ita legibus et exemplis firmaverunt, ut prisco aevo omnes omnium Graecarum gentium poetae eam sequerentur, sive illi Boeoti essent, ut Hesiodus et Hesiodaeae Musae sectatores, sive Peloponnesii, ut Euenus, seu denique Lesbii, ut Terpander.

Nulla enim alia Graecorum dialectus praeter hunc musica et rhythmis exulta erat, nec quisquam tum erat,

qui eam, tanquam communem priscae gentis loquelam, non intelligeret. Neque sequutis temporibus usus eius aut intelligentia cessavit, cum Dorienses Achaeis aut debellatis aut pulsus Peloponnesi domini exstitissent. Achaei enim superati erant, non extincti, nec quisquam nunc quidem est, qui ignoret Dorienses etiam in illis terris, quarum imperium tenebant, numero fuisse pauciores, maiorem autem populi partem per Lacedaemoniam, Messeniam, alias regiones diffusam Achaeos fuisse, quos si proeliis superare non possent, Dorienses secum iure et legibus coniungerent, aut penitus devictos in Helotarum censum redigerent. Manente autem Achaeorum populo, quamvis nomen cessaret, et omnes in Doricae gentis appellationem reciperentur, mansit etiam linguae eorum usus in carminibus et intelligentia. Ea utebantur ut poetae epici, ita hymnorum et ceremoniarum auctores, item vates et oraculorum conditores, et qui praeterea aliquid rhythmici et musicae legibus illigare et in hominum notitiam proferre vellent. Hos sequuti elegiarum conditores non habebant, quod exhiberent, nisi hanc ipsam priscae gentis orationem usu diuturno sancitam, eamque quin sequerentur eo minus dubitabant, quod ipsorum musa ab epica non diversa habebatur. Vetustissimi enim elegi et ipsi *ἐπείων* appellatione veniebant.

Tantum igitur abest, ut miremur, Dorienses illa aetate elegias epica lingua composuisse, potius ut miraculi et portentii instar esset, si inveniretur aliquis, qui prisco more iam tunc relicto linguam exhibuisset, qualem exempli causa Lacones in Lysistrata Aristophanis monstrarunt. Non enim prius quam Lyrica a Lesbiiis Aeolensibus exulta esset, poetae coeperunt a prisca epica lingua recedere, eamque temperare Aeolismis et Dorismis, ut Terpander et Pindarus, aut prorsus cum lingua patria permutare, ut Sappho, Alcaeus, Corinna, alii.

Iam igitur, ut veluti summam huius disputationis colligamus, non Ionicam dialectum carmina, de quibus agimus, sequuntur, sed epicam, hancque exhibent, quod eius aevi poetae, sive Aeolici sive Dorici, seu denique Ionici illi essent, imprimis in elegis condendis aliam sequi non potuerunt. Si in re aperta exempla aliquis requirat, ex multis, quae afferri possunt, unum proferamus admodum conspicuum, quippe quod ex ipsius belli Messenii secundi temporibus desumptum est, et Messenios in carminibus condendis eodem, quo Lacones et metrorum genere et dialecti tenore usos esse, claro demonstrat. Nam Aristomeni, cum victor Lacedaemoniorum reverteretur, *ταϊνίας αἱ γυναῖκες* (ita refert Pausanias L. IV. c. XVI, 4.) *καὶ τὰ ὠραῖα ἐπιβάλλονσαι τῶν ἀνθέων, ἐπέλεγον ἄσμα τὸ καὶ ἐς ἡμῶς ᾄδόμενον.*

*Ἐς τε μέσον πεδῖον Στεννκλήριον ἔς τ'
ὄρος ἄκρον*

εἶπετ' Ἀριστομένης τοῖς Λακεδαιμονίοις.

ubi nemo non carminis amplioris particulam, quae reliquis oblivione absumtis, in ore vulgi ad Pausaniae tempora propagata fuit, agnoscet. Statuendum igitur, ut Lacedaemonios, ita etiam Messenios carmina habuisse apud ipsos nata, rhythmorum, dialecti et argumenti ratione reliquis congrua, quae eius belli facinora et heroes celebrarent. —

Tyrtaei carmina, dum Sparta recitabantur vel canebantur, quanquam nescio an nunquam litteris fuerint consignata, tamen vix ulla in re vel ne vix quidem mutata esse videntur, propterea quod Lacones, sicut in omnibus vitae rationibus, ita etiam in poetarum carminibus et colendis et fovendis quam accuratissime ac diligentissime versati, nec quidquam temere negligenterque moliti sunt. Quod licet per se luce clarius patescat, accedit insuper testimonium, quo Lacedaemonii seriori etiam tempore poemata antiqua eximio studio prosequuti

esse dicuntur. Athenaeus enim XIV, 33. p. 632. F. *Διетήρησαν δέ, inquit, μάλιστα τῶν Ἑλλήνων Λακεδαιμόνιοι τὴν μουσικὴν, πλείστη αὐτῇ χρώμενοι· καὶ συγχοὶ παρ' αὐτοῖς ἐγένοντο μελῶν ποιηταί. τηροῦσι δὲ καὶ νῦν τὰς ἀρχαίας ᾠδὰς ἐμμελῶς, πολυμαθεῖς τε εἰς ταύτας εἰσὶ καὶ ἀκριβεῖς.* Sed ut aliorum, ita etiam Tyrtaei carmina e Laconia in alias Graeciae regiones translata variis mutationibus fuerunt obnoxia. Sic illa Solonis vel Pisistratidarum aetate Athenas pervenisse ibique a rhapsodis decantata et litteris esse mandata, quamvis certa testimonia desint, tamen verisimillimum est, praesertim quum iam Platonem accuratam eorum notitiam habuisse ex iisque versus laudare constet. Rhapsodos etiam non solum epica, sed elegiaca quoque carmina cecinisse auctor est Chamaeleon apud Athenaeum XIV, 12. p. 620. C. qui ῥαψωδὸς — μελωδηθῆναι φησιν οὐ μόνον τὰ Ὀμήρου, ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου, ἔτι δὲ Μιμνέρμου καὶ Φωκυλίδου. Ita forsitan etiam Tyrtaei poemata per aliquod tempus apud Athenienses rhapsodorum operam experta sunt.

Neque Athenas tantummodo, sed in Cretam quoque insulam Tyrtaei carmina transvecta esse discere licet ex Platonis Legum libro I. p. 629. B. ubi hospes Atheniensis: *Ταῦτα γὰρ, inquit, ἀκήκοάς που καὶ σὺ (alloquitur autem Cliniam Cretensem) τὰ [Τυρταίου] ποιήματα. ὁδὲ μὲν γὰρ (demonstrat nempe Megillum Lacedaemonium), οἶμαι, διακορῆς αὐτῶν ἐστίν.* Respondet primum Megillus: *Πάνν μὲν οὖν.* Deinde Clinias: *Καὶ μὴν, inquit, καὶ παρ' ἡμῶς ἐλήλυθε κομισθέντα ἐκ Λακεδαιμόνος.* Megillus igitur significat se Sparta ad fastidium usque audisse Tyrtaei carmina, Clinias eadem inde ad suos cives pervenisse contendit. In hunc modum, non aliter interpretandum esse Platonis locum ratio ipsa docet. Nihilominus Io. Val. Franckius in prooemio ad Tyrtaeum p. 140. sq. Platonis locum misere laceravit eiusque sententiam in suam rem mirabi-

liter flexit ac detorsit; sed acutissime in illius audaciam animadvertit Augustus Matthiae programme, quod primum Altenburgi a. 1820. prodiit, denique repetitum est Lipsiae a. 1823. in Gaisfordii Poetarum Graecorum minorum Volumine III. p.228. sqq. in cuius quum nobis pedibus eundem sit sententiam, ipsum audiamus refellentem. In editionibus, inquit, legitur: ὃς μὴ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνται' αἰ. ταῦτα γὰρ ἀκηκ. Sed Franckius αἰ in sequentem sententiam transtulit, ut sensum, quem vellet, efficeret: *credibile est te perinde atque hunc Lacedaemonium Megillum satiatum esse Tyrtaei carminibus audiendis*. Hoc est subornare testes, ut, quod tuae rationes ferant, respondeant. Non haereo in γάρ post secundam vocem posita: cuius rei quae exempla reperiuntur, illud tantum demonstrant, locos, ubi γάρ ita posita legatur, non statim sine libris mutandos esse, de coniectura particulam ibi ponere licere, ubi raro posita reperiatur, non demonstrant. Sed quis non videt, quod de Megillo dicat Atheniensis, gravius esse debere eo, quod Cliniae dixerit? si de utroque idem valeret, haud dubie dixisset: αἰ γὰρ σὺ τε ἀκήκουσ ταῦτα τὰ ποιήματα, καὶ ὅδε διακορῆς αὐτῶν ἐστίν. Et quis, quum dicere vellet, *ad satietatem usque illa carmina audivisti*, dicere malit, *semper ea carmina audivisti?* αἰ vero verbis Tyrtaei addidit Plato, ut exprimeret, quod antea dixerat, σπουδάζειν περὶ τὰ τολεμικά, περὶ τὴν ἀρετὴν. Sed haec levia; illud gravius, quod statim sequitur. Nam post interpretationem loci Platonici huc transcriptam pergit: „*Quod (Cliniam satiatum esse Tyrtaei carminibus audiendis) equidem non video qui potuisset coniecere, nisi ab Atheniensibus, popularibus suis, ad omnes Graecos fecisset conclusionem.*“ Nonne ex eo hoc coniecere poterat, quod Cretensium instituta simillima erant Lacedaemoniis, idem fere utriusque populi ingenium, iidem mores, frequentia etiam commercia intercedebant? Et ipse Clinias respondet: καὶ μὴν

καὶ παρ' ἡμῶς ἐλλήνθῃ κομισθέντα ἐκ Λακεδαιμονος. Sed haec ipsa verba operae pretium est videre, quam calide ad id, quod probandum suscepit, deflectat Franckius. „Hic vero, inquit, aperte loquitur de rhapsodis, a quibus carmina sint in Cretam etiam transportata. — Sed eodem Cliniae responso illud etiam confirmatur, carmina ista ab Atticis quoque rhapsodis esse identidem decantata. Cave enim haec verba tali modo accipias: *Nec sane apud Lacedaemonios manserunt carmina, sed inde ad nos etiam sunt translata.* — Immo hoc dicit Clinias: *Recte cōiicis me non minus, quam hunc Lacedaemonium, ad fastidium usque audisse carmina; neque profecto ad vos Athenienses, sed etiam ad nos perlata, a rhapsodis tam in Creta, quam Athenis, identidem decantantur.*“ O admirabilem sagacitatem hominis, qui in illo loco ea invenerit, quae ne Oedipus quidem ex eo exsculpere potuisset! Primum corrigitur locus Platonis, ut ex eo probari possit Cretenses etiam ad fastidium usque obtusos esse Tyrtaei carminibus audiendis; deinde assumitur Atheniensem hoc de Cretensibus dicere non potuisse, nisi de popularibus suis coniecturam fecisset, itaque Atheniensium etiam aures obtusas esse illis carminibus. Et sic subito prodeunt rhapsodi recitandis carminibus Atheniensium aures obtundentes. — Haec hactenus, et satis quidem superque de inepta insulsaque Franckii interpretatione.

Quanquam satis probabile videtur Tyrtaei quoque carmina Athenas aliasque Graeciae civitates delata rhapsodorum operam esse experta ab iisque in novam quandam formam redacta; hoc tamen minime pro explorato haberi licet, et ita quidem ut quis, mera Franckii coniectura innisus, omnem Tyrtaei elegiarum complexionem, qualis ab antiquitate tradita superest, plane confundere ac perturbare possit. Itaque concedamus etiam Thierschio p. 641. sq. rhapsodos carmina Tyrtaei, quae Spartae recitari audissent, excepiisse eorumque no-

titiam per Graeciam sparsisse. „Horum autem in manibus, inquit, seu potius in ore longe diversa eorum conditio fieri debuit, quam inter iuvenes Spartanos fuerat. Rhapsodis enim curae erat, ut, quae populo recitarent, sese exciperent, et uno ordine continuarentur. Hi igitur, quod in Hesiodo fecerant, sibi etiam in Tyrtaeo permiserunt, ut ex artis, quam exercerent, natura et praeceptis, *ῥαπτῶν ἐπέων τὰ πόλλ' αἰοῖτο*, disiuncta consociarent, et ex pluribus, quae seorsim fuerant circumlata, carminibus unum efficerent et non interruptum carminum tenorem.“ Haec omnia bene fieri potuisse nemo negabit; sintne autem facta re vera, quis est qui hodie ad liquidum perducatur? Neque vero, si tota res vere esset ad liquidum perducta, hinc nequaquam sequeretur posse aliquem paucas illas Tyrtaei reliquias in pristinam ac germanam formam redigere. Hinc factum est etiam, ut in diversa transiret uterque Criticus, qui tale periculum susciperet.

Franckius enim ex duabus prioribus elegiis bellicis unam conflavit, et eos versus, qui suae rei parum faverent, pro rhapsodorum interpolationibus iudicatos prorsus exterminavit, utpote Tyrtaeo indignos. Thierschius autem trium carminum elegiacorum eclogas a Lycurgo et Stobaeo servatas in decem particulas breviores, certis quibusdam prooemiis et clausulis instructas, dissipavit, in quibus, si singula seorsim spectantur, nihil iam apparere censet, quod impeditum, quod superfluum sit, nihil, quod diffusum et velut ad initia sua recurrens. „Contra (ita pergit Thierschius ipse p. 640.) in omnibus sententiosa illa brevitatis conspicitur, quam Spartani imprimis amabant, et quae ad animos acuendos egregie valet. Non dubium, quin ea carmina separata suisque prooemiis et epilogis distincta tam diu fuerint, quam Spartae exstiterunt. Quomodo enim tibiingas informem illam versuum molem et veluti congeriem, cuius partes satis amplas Lycurgus et Stobaeus habent, hominibus

placere potuisse Spartanis, id est, populo, qui omnium maxime ordinem, concinnitatem et brevitatem amaret, modum vero excedentia rescinderet et abiiceret.“ Talia multo facilius possunt proponi, quam argumentis comprobari. Diversam, dum apud solos Spartanos fuerint, Tyrtaei poematum fuisse formam verisimile videtur; sed ipsam illam formam, ab antiquitate relictam, hodie in integrum restituere non minoris est audaciae, quam si quis Homeri Iliadem atque Odysseam ita velit dilacerare, veluti olim ante rhapsodorum ὑποβολήν ex uberrimo limpidissimoque antiquissimorum cantorum fonte fluxisse videantur: id quod nunquam sibi indulsit F. A. Wolfius in Iliadis et Odysseae editionibus, quem tamen veram ac genuinam carminum Homericorum rationem atque indolem omnium primum et acutissime perspexisse constat. Itaque circumspectius nobis videbatur in Tyrtaei elegiis edendis eam distichorum seriem retinere, quam a scriptoribus antiquis acceptam esse reperimus. Neque vero tam informem esse illam versuum molem, quam Thierschius animo sibi informavit, accurata argumenti descriptio demonstrabit. Accedit etiam, quod haec carmina, ab ipso poeta ex tempore potius plerumque, quam longa meditatione intercedente, quoties occasio aut animus tulerit, coram populo recitata, multa in se habere necesse est, quae mentem logicis legibus paullo astrictiorem passim offendant.²²⁾ Sed poeta divino quodam numine afflatus non respicit aures pedestres.

Jam, ut eo redeamus, unde paullulum deflexit oratio, Valentinus Franckius, ut integram elegiam suisque

22) In hanc rem bene animadvertit Matthiaeus p. 232. „Quum enim ipsi in scribendo id maxime spectemus, ut notionum ipsarum cognatio servetur, nec quidquam ponatur, quod non cum rerum antea memoratarum vi ac natura apte congruat, factum est, ut critici etiam in veterum poetarum, imprimis elegiacorum (nam lyricos furore quodam abripi dicebant) car-

rationibus convenientem efficeret, non solum diversa coniunxit, propinqua dissociavit et versus quosdam, ab ipso Platone ad Tyrtaeum relatos, audacter rhapsodorum ingenio vindicavit, sed etiam distichum quoddam (fragm. 1, 1. 2.) e Strabone arcessendum esse opinatur, quod Strabo ipse profitetur ex Eunomia, non ex bellicis elegiis sive hypothecis, esse depromptum. Habes igitur arrogantis temeritatis exemplum, quo tanquam infausto omine *διασκεύουσιν* suam exorsus est Franckius, unde si concluditur ad reliqua, totius dispositionis et traiectionis ruinam prospicere licet.

Sed videamus, quid praeterea. „Proxima pars, inquit, fragmenti secundo hucusque collectionis loco posita exstat apud Stobaeum Serm. XLVIII, ubi sic pergit Tyrtaeus:

ἀλλ', Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικήτου γένος ἔστέ,
 θαρσεῖτ', οὔπω Ζεὺς ἀνχένα λοξὸν ἔχει.

Qua re quum nihil esse evidentius possit, statim ad reliqua transeo.“ — Contra audiamus Matthiaeum: „Quid hoc est? Illudimur ab homine astuto. Quid enim illo minus esse evidens potest, quod nullis argumentis comprobatum est? An, si in poetae alicuius carmine Hercules commemoratur, eiusdemque poetae aliud fragmentum Heraclidarum mentionem facit, statim evidens est, hoc fragmentum illius carminis partem esse? Sed ne apte quidem hoc distichum cum superiore cohaeret: ἀλλά enim quamvis in cohortationibus usurpatur, locum tamen non habet, nisi praecesserit aliquid, cuius contrarium adhortatio illa contineat, ut, si quis ob gravem animi dolorem a cibo ac potu abstineat, tuque non recte eum abstinere monueris, recte pergas, ἀλλ' ἔσθιε καὶ πῖνε,

minibus logicum istum rerum ordinem, partium descriptionem ac dispositionem requirerent; quem quum non invenirent, vel intercidisae quaedam querebantur, vel traiectionibus versuum luxata scilicet sanabant.“

inepte feceris, si a laudibus voluptatum coenae ad illam cohortationem eadem formula transieris. Hic vero praecedunt, quae imprimis ad animum confirmandum valent: αὐτὸς γὰρ Κρονίων κ. τ. λ. Neque vero necesse puto, statuere aliquot versus ante verba ἀλλ' Ἡρακλῆος γὰρ intercidisse: ipse enim Spartanorum in omnium rerum desperatione sibi diffidentium adspectus potuit poetam in mediam rem rapere, ut omissis iis, quae omnes et videbant et sciebant, ab adhortatione, deiectioni illi animi opposita, inciperet. — Deinde singulas partes primae et secundae elegiae Franckius ita traiecit, ut longum esset vestigia eius accuratius persequi. Locos autem, quos Franckius obelo distinxit, in annotationibus quam diligentissime examinavimus.

Iam vero Tyrtaei duas priores elegias, quas Franckius in unam consarcinavit, ut loco, sic argumento etiam a se distare sagaciter ostendit Matthiaeus, et alteram quidem ea continere, quae in quovis proelio ad animos militum confirmandos valere potuerint, priorem certum aliquod tempus, certam rerum et hominum conditionem respicere: „Qua enim, inquit, alia de causa poeta statim ab initio exsilii mala enumerare, liberorum v. 13. et senum v. 19 sqq., pugnantes commonefacere censebitur, nisi quia periculum erat, ne victi e patria pellerentur, liberi et senes vel in servitutem abstraherentur vel trucidarentur. Itaque prior elegia eo tempore recitata esse videtur, quum Messenii ipsi Laconicae imminerent, ut Spartani timentes, ne illi Aristomene duce ipsos sedibus suis eiicerent, de salute consulerent oraculum:“ — immo tunc temporis, quum Tyrtaeus Spartanorum afflictorum consiliarius miseriarumque adiutor extiterat. Alteram vero elegiam Matthiaeus non initio belli, sed quum illud iam aliquantum temporis ancipiti eventu gestum esset, compositam esse colligit e v. 7 — 10. Neque enim se videre ait, qui alii dici possint inter fugientes et persequentes fuisse et utramque sortem

ad satietatem experti esse, nisi ii, qui iam per aliquod tempus dubio eventu pugnauerint.

Tertia elegia extat apud eundem Stobaeum Florileg. tit. Ll. distributa inter num. 1. et 5, paucis Euripidis versibus interpositis. Sed iam priores editores haec fragmenta in unam elegiam conglutinauerunt; quod tamen quibus rationibus fecerint, nusquam expositum esse videmus. Iam primum utrumque fragmentum ita apte secum cohaeret, ut dissolvi non posse videatur, nec quisquam sententiarum connexum ac tenorem desiderabit, neque omnino aequabilem exhortationum progressum uspiam impeditum esse sibi persuadebit. Nimirum totius elegiae finis eo redit, ut affirmet poeta omnia bona cum virtute comparata nihili omnino esse aestimanda: quicumque enim pro patria pugnans mortem obierit, non solum ipse sibi laudem atque gloriam pariet immortalē, sed una civitatem, qua natus est, parentes atque populum suum illustrat; qui autem integer ex bello domum redierit, eum omnes maxima veneratione atque intimo amore prosequuntur. Atque totius argumenti summam in ultimo disticho complectens, poeta huius quoque elegiae sententias quasi in orbem redegit finibusque suis circumscripsit. Sed accedunt insuper rationes externae, quibus id, quod primum argumentis internis declarare conati sumus, penitus comprobari posse videatur. Etenim in Theognidis farraginem v. 1003. sqq., in quam complurium poetarum elegiacorum disticha constipata esse constat,²³⁾ assumptum est etiam distichorum par, quorum altero concluditur prius fragmentum (versu 14.) a Stobaeo servatum, altero autem incipitur posterius fragmentum, ita ut paucis mutatum hocce prodierit tetrastichium:

22) Tyrtaei, Mimnermi, Solonis, Eueri et fortasse aliorum. V. Welcker. ad Theognid. p. CX. Bach. ad Mimnermi Rell. p. 33. 38. ad Solon. p. 19 sq. Idem in Ephemeridibus Halens. a. 1828. nr. 290. p. 646. sq.

‘*Ἡ δ’ ἀρετή, τόδ’ ἄεθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἀριστον
 κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ σοφῷ.
 ξυνὸν δ’ ἐσθλὸν τοῦτο πόλῃ τε παντί τε δήμῳ,
 ὅστις ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένη.*

Hinc sequitur eum, qui hodiernam Theognidis syllogem fecit, utrumque distichum secum coniunctum nescio quo loco repperisse. Iam autem si utrumque distichum olim eiusdem carminis fuisse patet, etiam utrumque Tyrtaei fragmentum, unde depromptum est illud tetrastichium, in unam elegiam redigendum esse convincitur.

Fridericus Thierschius in Specimine editionis Symposii Platonici (Gottingae 1808) hancce proposuerat thesem: „Tyrtaei carmina, Platonis Theages, Euripidis Supplices non his auctoribus sunt tribuendi.“ Quam quidem de Tyrtaei carminibus sententiam accuratius explicuit et tractavit in dissertatione supra laudata. Et primum quidem provocat Eunomiae distichum (fragm. I.) cuius argumentum his verbis expressit: *Nos simul cum Heraclidis Iovis auguria sequutis in Peloponnesum descendimus.* Haec autem putat inter Spartanos dici non posse a poeta peregrino, sive Atticus sive Milesius ille fuerit, sed dici tantum posse a poeta indigena, cuius genus ab illis Doriensibus, Heraclidarum sociis, derivaretur. Talia autem bene dicere potuit poeta, quem supra Spartanorum civem factum esse demonstravimus; sed audi Thierschium p. 600.: „Nec quidquam, inquit, efficias, si Tyrtaeum in civitatem Spartanorum receptum esse statuas. Nam ne civis quidem factus proavos suos, utpote peregrinos, cum Doriensibus fundere et Heraclidis socios addere potuisset. Haec si vera sunt, omnis illa de Tyrtaeo narratio cadit, et carmina, quae Tyrtaeo tribuuntur, non Spartaee solum, sed etiam Spartanorum ingenio nata esse evictum est.“ — Ingens sane conclusio, cui tamen, ut vera prodiret, ingentia praemittenda erant argumenta, quae aegre desiderantur. Ac ne illud quidem verum est, quod Thierschius negavit Tyrtaeum

Dorienses suos quoque proavos dicere potuisse, id quod non solum potuit, sed etiam debuit inde ab eo tempore quo ipse Spartanorum civis factus erat. Accedit etiam, quod Tyrtaeum non suo potius, quam civium suorum nomine res a maioribus gestas enarrantem ponamus necesse est. Sed fac etiam interpretationem a nobis propositam fallacem esse iudicandam, nonne aliud patet effugium idque multo tutius, quam quod Thierschius arripuit, ita quidem, ut Tyrtaeum, Aphidnis in Laconia sitis oriundum, indigenam fuisse sumamus. Deinde Thierschius alteram Eunomiae excitat locum, ubi poeta Theopompum Spartanorum celebrat regem eumque designat *ἡμέτερον βασιλῆα*, *nostrum regem*, eadem ratione accipiendum, qua modo Dorienses Tyrtaei proavos illustravimus, ab illo tamen ita in suam rem conversum, ut contendat, etiamsi sumas Spartanos Tyrtaeum post adventum in ipso bello civitate donasse, nullo tamen modo Messenae captae gloriam ad maiores suos referre potuisse. Quid multa? Tyrtaeus, Spartanorum civis factus, inde ab hoc temporis momento eosdem iam habuit maiores, quos etiam cives sui, atque in carminibus publice recitandis eorum, quorum stirpe ipse erat profectus, proavorum memoriam penitus obliterare debuit.

Sed alia quoque argumenta in promptu sunt Thierschio, ea tamen identidem omni iusto fundamento destituta. Et primum quidem, si uno tempore nata essent Tyrtaei carmina, mirum hoc esse censet, quod non ad bellum, cui composita essent, respicerent et ne levissimum quidem hostium, contra quos tunc temporis depugnaretur, indicium continerent. Fieri enim, inquit, non potest, quin flagrante bello et instantibus periculis in carminibus coaevis et in medio veluti armorum tumultu natis, hostium, regionum, pugnarum insignium vel casuum vel facinorum aliqua saltem indicatio emineat, utcunque levem eam et velut sponte natam tibi fingere velis. Horum autem nihil haec carmina ostendunt,

contra omnia, ex quibus aut hortamenta virtutis petuntur, aut ab ignavia deterretur, omnibus et temporibus et bellis accommodari possunt, hostes autem, de quibus loquitur poeta, eodem modo Tegeatas, Argivos, Persas, alios tibi fingere possis ac Messenios, finitimos atque consanguineos. — Huic argumentationi primum licet responderi multa, ut supra expositum est, in Tyrtaei elegiis inesse, praecipue in prima, quae ad poetae, Lacorum et Messeniorum rationes luculenter respiciant; deinde in fragmentis, a Thierschio et in hac quoque editione ad Eunomiam quidem at sine certo scriptorum veterum testimonio relatis, accuratissimam prioris belli cum Messeniis gesti mentionem fieri, ita ut hoc etiam argumentum fragile atque lubricum esse appareat. Accedit denique, quod Lycurgus et Stobaeus eas potius elegias delegisse putandi sunt, quae omnino virtutis exhortamenta complectantur, quam eas, in quibus accuratior extiterit descriptio temporum, hostium, regionum ceterarumque rerum maxime insignium, quod in brevioribus quibusdam fragmentis factum esse patet. Corruit igitur conclusio haecce: quia Tyrtaei quae feruntur Hypothecae nullius certi belli, hostis, temporis indicium contineant, non certo alicui bello neque contra hostes certos scriptas esse; neque igitur Tyrtaei esse posse, cuius omnis adversus Messenios bello eorum cum Lacedaemoniis secundo opera constiterit, sed eo consilio debere esse compositas, ut omnibus omnium temporum bellis atque periculis aptae essent. —

Huic subiunxit alterum argumentum, quod in eo potissimum versatur, ut docere studeat, si per longam aut unius carminis aut plurium carminum seriem idem argumentum repeti in eoque tractando easdem sententias aut magna ex parte iterari videas, idemque tertio et quarto fieri, modo verbis variatis, modo iisdem distichis adhibitis, certum esse et exploratum. Sicut igitur eodem argumento abusus est Franckius, ut multa Tyrtaei

disticha in rhapsodorum officinam vel pistrinam detruderet, ita Thierschius diversos sibi finxit poetas, quibus exigua unius vatis fragmenta assignaret. Nemo autem, qui horum carminum originem atque finem accuratius perpenderit, neque subtiliori logico quem dicunt examini subiecerit, in iis deprehendet sententias otiosas, frigidas, ieiunas atque inanes, immo omnia flagrantissimi vigoris et candidissimae prudentiae esse plena.

Denique horum carminum auctores in ipsis illis Spartanis, qui in iis decantandis laborassent, investigandos esse Thierschius (p. 644.) arbitratur. Hoc idem fere significat, ac si quis hodie Gleimii, Theodori Körneri, Stegemanni aliorumque carmina bellicosa a militibus profecta esse dicat, qui duce Friderico magno aut contra Napoleontis exercitum castra moverunt. Neque Thierschium difficultas coniecturae effugisse videtur, quippe qui in extrema commentatione ipse quaerat, quid Tyrtaei nomini fiat, diuturno remotae antiquitatis cultu veluti sancito, cuius gloria iam Platoni de Legibus lib. I. p. 629 B. et si Plutarcho fides in Vitae Cleomenis init. p. 805. B. Leonidae regi quoque celebrata fuerit. Respondet ipse Tyrtaei nomen, diuturna saeculorum reverentia cultum, esse mansurum, ut Hesiodi, Homeri, Orphei, quanquam nec quae de eo referantur certa sint, nec quae fecisse perhibeatur recte ei tribuantur. Sed Tyrtaei nomen, utpote tempori iam historico assignandum, non licet confundere vel comparare cum Hesiodo, Homero, Orpheo similibusque, quorum nomina vel in collectivis sunt numeranda vel ad remotissimam saltem atque mythicam Graecae antiquitatis memoriam referenda.

Hactenus mihi videor de Tyrtaei carminibus elegiacis quid sentirem potuisse dicere; si qua praeterea sint accuratius indaganda, iis quidem eo magis supersedere mihi liceat, quo copiosius virorum doctorum opiniones examinare et partim comprobare partim refutare conatus sum. Progrediamur ideo ad Tyrtaei ἐμβατήρια

μέλη, anapaestico metro composita, quae quidem haud raro cum poematis elegiacis confusa singulares errores procreaverunt.²⁴⁾ Iam vero haec carmina anapaestica *ἐμβατήρια* sunt nuncupata, qui ab omni Spartanorum exercitu in aciem incedente canebantur, ut numerosum in armis facerent motum, Praeterea, quoniam a militibus armatis cantabantur, appellata sunt etiam *ἐνόπλια*, Athenaeo referente: *Πολεμικοὶ δ' εἰσὶν οἱ Λάκωνες, ὧν καὶ οἱ υἱοὶ τὰ ἐμβατήρια μέλη ἀναλαμβάνουσιν, ἅπερ καὶ ἐν ὀπλία καλεῖται. καὶ αὐτοὶ δ' οἱ Λάκωνες ἐν τοῖς πολέμοις τὰ Τυρταίου ποιήματα ἀπομνημονεύοντες ἔρῳθμον κίνεσιν ποιοῦνται.*²⁵⁾ Haec autem *ἔρῳθμος* κίνησις facta est tibiis accinentibus, quibus vocis modulationem adiuvasse videntur, Plutarcho *ἐμβατηρίους ῥυθμούς* memorante, οἷς ἐχρῶντο πρὸς τὸν αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις.²⁶⁾ Iam vero hos *ἐμβατηρίους ῥυθμούς* anapaestico metro fuisse inclusos apparet ex testimonio Ciceronis Tusc. II, 16. respicientis *ad militiam Spartiatarum, quorum procedit mora ad tibiam, nec adhibetur ulla sine anapaestis pedibus adhortatio.*

Ex veterum scriptorum locis, quos passim laudavimus, manifestum est Spartanos etiam post Tyrtaei aetatem in pugnam properantes *ἐμβατήρια μέλη* decantasse. Sic Thucydides V, 69. *Λακεδαιμόνιοι δέ, inquit, καθ' ἐκάστους τε καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ὧν ἡπίσταντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγα-*

24) Vide Klotzii dissertationem de Tyrtaeo p. 160 sqq. Böttiger in Wielandii Museo Attico I. p. 336. Quem refutavit Manso in Sparta Vol. I. P. 2. p. 171. Franck. Callin. p. 131. sq.

25) Athen. XIV. p. 630. F. Müllerus Dor. II. p. 334. insuper laudat vocabulum *ἐπιβατήριον*, quod tamen quo loco eandem significationem habeat atque *ἐμβατήριον* non indicavit.

26) Plutarch, Lycurg. c. 21. Id. institut. Lac. c. 16. *Καὶ οἱ ἐμβατηρίοι δὲ ῥυθμοὶ παρορμητικοὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ θαρσυαλιότητα καὶ ὑπερφρόνησιν θανάτου, οἷς ἐχρῶντο ἐν τε χοροῖς καὶ πρὸς αὐλὸν ἐπάγοντες τοῖς πολεμίοις.* Thucyd V, 70. *Λακεδαιμόνιοι δὲ βραδέως καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστῶτων [χωροῦντες].* Cf. Valer. Max. II, 6. Mülleris Dor. II. p. 334. not. 2.

θοῖς οὖσιν ἐποιοῦντο· ubi Scholiasta: νόμους πολεμικοὺς λέγει τὰ ἄσματα, ἅπερ ἦδον οἱ Λακεδαιμόνιοι μέλλοντες μάχεσθαι· ἦν δὲ προτρεπτικά· ἐκάλουν δὲ ἐμβατήρια. Sed eadem carmina iam ante Tyrtaeum a Lacedaemoniis fuisse usurpata docet eorum appellatio Καστόρειον, quippe quae ad Tyndaridas, perpetuos Spartanorum duces, referenda sit.²⁷⁾ Attamen Tyrtaei ἐμβατήρια posteriore quidem aetate omnium maxime celebrata esse videntur, ita ut eorum metrum κατ' ἐξοχὴν *Messeniacum* dicetur,²⁸⁾ id est, ut recte acceperunt Manso atque Franckius, in bello Messeniaco a Lacedaemoniis usurpatum.²⁹⁾

Iam fragmentum τῶν Λακωνικῶν ἐμβατηρίων servavit Dio Chrysostomus T. I. p. 92, ipse autem non laudat illius auctorem, sed Scholiasta monet haec παρακλητικὰ esse ἐκ τῶν Τυρταίων, quocum consentit Ioannes Tzetza Chil. I, 26, 692 sqq.

Τυρταῖος Λάκων στρατηγὸς καὶ ποιητὴς ὑπῆρχεν,
 προτρεπτικὰ πρὸς πόλεμον γράψας ἁσμάτων μέλη,
 ἅπερ, ἦδον οἱ Λάκωνες ἐν συμβολαῖς πολέμων,
 πυρρῶν δρχοῦμενοι τοῖς νόμοις τοῦ Λυκούργου,
 ὡς Δίων ὁ Χρυσόστομος οὕτω πον γράφει λέγων·
 „Ἄγετ', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου κοῦροι πατέρων,
 λαίῃ μὲν ἵππιν προβάλλεσθε, δόρῳ δ' ἐντόλμως βάλλοντες,

μὴ φείδεσθε ζωᾶς· οὐ γὰρ πύτρινον τᾷ Σπάρτα.

Quanquam per se intelligitur non omnia Tyrtaei μέλη ἐμβατήρια uno eodemque anapaestico metro fuisse

27) V. Mülleri Dor. II. p. 335 sq. cf. Boeckh. de Metris Pindari p. 276. Dissenii Commentar. in Pindar. Pyth. II, 69. p. 193. ed. Goth.

28) Mar. Victorin. Art. Gramm. lib. II. p. 2522. ed. Putsch. „Cuius mensurae est hoc quoque metrum, quod *Messeniacum* appellatur, et est, ut supra, Trimetrum catalecticum in syllaba: verum eo distat, quod anapaestis praecedentibus et spondeis sequentibus habet factas coniugationes et postremam syllabam brevem. Idem et *embaterion* dicitur, quod est proprium carmen Lacedaemoniorum. Id in praeliis ad incentivum virium per tibias canunt, incedentes ad pedem, ante ipsum pugnae initium.“

29) Mansonis Sparta Vol. I. P. 2. p. 169. Franck. Callin. p. 133.

composita, tamen insuper accedit Marii Victorini testimonium, quem paullo ante memorantem vidimus trimetrum anapaesticum catalecticum in syllabam. Iam Hephæstio Enchirid. p. 46. speciminis gratia laudat versum anapaesticum tetrametrum catalecticum in syllabam, qui fortasse Tyrtaeo assignari possit. Quum enim magna inter hunc versum et alterum illud fragmentum paroemiæ (quod identidem a Dione non tribuitur Tyrtaeo, sed simpliciter tantum ad *Λακωνικὰ ἐμβατήρια* refertur) intercedat similitudo, probabile saltem esse videtur hunc quoque versum incerti poetae a Tyrtaeo olim Lacedæmoniis fuisse relictum. Sed certi et explorati super hac re statuere licet nihil.

Iam vero sicut Tyrtaeo reddere connisi sumus versum, qui fortasse re vera ei reddendus est, ita eundem poetam Thierschius (p. 647) priori etiam fragmento privare studuit. Et recte quidem statuit non omnia ista *μέλη πολεμιστήρια* talibus anapaestis, quales exhibeat fragmentum modo laudatum, fuisse composita. „Quis enim, inquit, idem metrum lyricum ferat per quinque libros continuatum, inprimis fracta illa specie, quam paroemiæ prae se ferunt? Non igitur dubium, quin quinque illa carminum lyricorum volumina diversis metrorum generibus constiterint.“ Concedimus diversitatem metri anapaestici, negamus diversa metrorum genera in universum, propterea quod nusquam memoriae proditum est carmina *ἐμβατήρια* sive *ἐνόπλια* alio atque anapaestico metro fuisse composita. Neque, ut supra iam ostendimus, satis liquet, utrum quinque illis libris a Suida commemoratis sola *μέλη πολεμιστήρια*, an omnia Tyrtaei poemata fuerint distributa. Itaque Thierschio nec possumus largiri istam ipsam metrorum varietatem ac novitatem (quæ an forte tunc temporis iam fuerit vetustas licet dubitare) monstrare non illi aëvo, quo Tyrtaeus vixerit, posse hæc carmina assignari, quod vix Archilochi *ἐπῶδοις* et carminum lyricorum primordia vidisset. Atqui illos reapse iam viderat, et iuxta illos

alia quoque carminum genera aspicere potuit. Neque in metro anapaestico, quippe quod exhibeat pedes dactylicos inversos, tanta est artis varietas, quantam nimiam esse credideris toto fere saeculo post Olympiadum initia, quo quidem tempore metrum dactylicum atque iambicum iam pridem ad summum perfectionis fastigium pervenerat.

Praeter carmina elegiaca et anapaestica, armatorum incessui imprimis accommodata, Tyrtaeum, quem omnino iuvenibus rite instituendis insignem operam dedisse constat, triplicem chorum in rem publicam Lacedaemoniorum induxisse auctor est Pollux Onomast. IV, 107. *Τριχορίαν δὲ Τυρταῖος ἔστησε, τρεῖς Λακωνίων χορούς, καθ' ἡλικίαν ἐκάστην, παῖδας, ἄνδρας, γέροντας.* Iam vero Plutarchus hanc *τριχορίαν* ad Lycurgum referre perhibetur,³⁰⁾ quamvis hoc ipse disertis verbis nusquam expresserit; nimirum in vita Lycurgi omnino de Spartanorum institutis poeticis loquitur, neque separatim Lycurgo auctori tribuit, quae his verbis continentur: *Τριῶν γὰρ χορῶν κατὰ τὰς τρεῖς ἡλικίας συνισταμένων ἐν ταῖς ἐορταῖς, ὁ μὲν τῶν γερόντων ἀρχόμενος ἦδεν.*

Ἄμμες πόκ' ἤμεες ἄλκιμοι νεανῆαι.

ὁ δὲ τῶν ἀκμαζόντων ἀμειβόμενος ἔλεγεν·

Ἄμμες δέ γ' εἰμές· αἰ δὲ λῆξ, πεῖραν λάβε.

ὁ δὲ τρίτος ὁ τῶν παιδων·

*Ἄμμες δέ γ' ἐσσόμεσθα πολλῶν κάρῳ ονες.*³¹⁾

Sed ponamus etiam triplicem illum chorum a Lycurgo primum institutum esse, id quod fortasse iam antea factum erat, id tamen laudistribuendum est Tyrtaeo, ut eum *τριχορίαν* praecipue excoluisse et novis carminibus adornasse sumas, nisi forte Pollucem aut eius auctorem commenticiam quandam fabellam finxisse opineris.

30) Fabricii Bibl. Graec. T. 1. p. 739. ed. Harles.

31) Plutarch. Lycurg. c. 21. Idem institut. Lac. c. 15. *Περὶ τοῦ ἐαυτὸν ἐπαινεῖν* c. 15. neque Lycurgum neque alium quempiam auctorem nominat. Plutarchum excerptisse videtur Schol. ad Platonis Leges p. 449. sq. ed. Bekker. cf. Mülleri Dor. II. p. 330.

ΤΡΥΠΑΙΟΤ

ΕΛΕΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΙΣΤΩΝ

ΤΑΣΩΖΟΜΕΝΑ.

E Y N O M I A Σ.

1.

Strabo VIII, 4, 10.

*Καὶ γὰρ εἶναι φησιν ἐκεῖθεν ἐν τῇ ἐλεγείᾳ, ἣν ἐπιγράφουσιν
Εὐνομίαν·*

Αὐτὸς γὰρ Κρονίων, καλλιστεφάνου πόσις Ἑρῆς,

Ζεὺς Ἑρακλείδαις τήνδε δέδωκε πόλιν,

οἷσιν ἅμα προλιπόντες Ἑρνεὸν ἠνεμόεντα

εὐρεῖαν Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα.

Vs. 1. 2. Hoc distichum Franckius p. 145 sqq. temere de sede sua movere conatus, praemisit fragmento 7. quod incipit a verbis: Ἄλλ' Ἑρακλῆος γὰρ ἀνικῆτον γένος ἐστέ κ. τ. λ. Et profecto, nisi iocari videatur Franckius, ineptus paene atque absurdus habendus sit, quippe qui contra certissimum Strabonis testimonium Tyrtaeum sibi finxerit suo ingenio suisque hariolationibus convenientem. Cf. Mülleri Dor. I. p. 47. Accedit, quod utrumque distichum a Strabone servatum tam arcte secum cohaeret, ut sine vi ac vehementia divelli nequeat, quemadmodum acute demonstravit Matthiaeus diss. I. p. 231. cf. Thierschii diss. p. 596.

V. 1. *Κρονίων*, notatu digna est mensura huius nominis, quippe quae apud Homerum ita comparata sit, ut penultima in nominativo et genitivo produci, in ceteris casibus corripitur soleat.

V. 2. *τήνδε πόλιν*, i. e. *Λακεδαίμονα*, quae quidem urbs una cum universa regione ipsam includente in imperium ditionemque Heraclidarum ceciderat, sive regum, qui ab Eurysthene atque Procle stirpem deduxerunt. V. Mülleri Dor. I. p. 47. Thiersch. p. 596. sq.

Selber Kronion fürwahr, der Gemahl der be-
 kränzeten Herc,
 Zeus hat Heracles Geschlecht diesen Bezirk
 zugetheilt,
 Welchem gesellt wir verliessen Erineos lustige
 Höhen
 Und in das Inselgefilde kamen des Pelops
 hinab.

Vs. 3. οἷσιν ἄμα, i. e. Ἑρακλείδαις, qui quidem utpote Achaei Argis eiecti una cum Doriensibus in Peloponnesum redierunt: qua de re contra Müllerum acutissime disputavit Thierschius p. 598 sqq.

V. 4. Ἑρινεόν, unam ex quatuor urbibus Doricis, Τετράπολιν conficiantibus, ad Oetam montem et Chepissum fluvium positam. Commode igitur, ut Thierschius ait p. 598, pro tota Tetrapoli Dorica Erineus, utpote pars pro toto, potuit commemorari. Strabo IX, 4, 10. Τοῖς δὲ Λοκροῖς τοῖς μὲν ἐσπερίοις συνεχεῖς εἰσὶν Αἰτωλοὶ, τοῖς δὲ Ἐπικνημιδαῖς Αἰνῶνες οἱ τὴν Οἶτην ἔχοντες καὶ μέσοι Δωριεῖς. οὗτοι μὲν οὖν εἰσὶν οἱ τὴν Τετράπολιν οἰκήσαντες, ἣν φασιν εἶναι μητρόπολιν τῶν ἀπάντων Δωριέων· πόλεις δ' ἔσχον Ἑρινεὸν, Βοῖον, Πίνδον, Κυτίνεον· ὑπερκεῖται δ' ἡ Πίνδος τοῦ Ἑρινεοῦ· παραρρεῖ δ' αὐτὴν ὁ μῶνυμος ποταμὸς, ἐμβάλλων εἰς τὸν Κηφισὸν οὐ πολὺ τῆς Αἰλαίας ἄνωθεν. — ἐντεῦθεν ὁρμηθεῖσι τοῖς Ἑρακλείδαις ὑπῆρξεν ἡ εἰς Πελοπόννησον κάθοδος. Quae quidem verba extrema aptissime quadrant in Tyrtaei distichum. cf. X, 4, 6. Mülleri Dor. I, p. 36. Thiersch. p. 597 sq. Sic igitur Tyr-

taei locus a Strabone male intellectus ex ipsius Strabonis narrationibus optime explicatur. Hic enim Tyrtaeum ipsum Erineo in Peloponnesum descendisse neque aliam ob causam, nisi quod Tyrtaeus primam personam pluralis admisit ἀφικόμεθα, ita ut semet quoque ipsum includere videretur eorum numero, qui Erineo in Peloponnesum profecti essent. Hinc interpretes quidam temere concluderunt *Erineum* intelligendum esse Atticae pagum. Iam primum nemo aliunde demonstrabit *Erineum* Atticae, quem ferunt, pagum fuisse, neque intelligitur, quomodo Tyrtaeus una cum Heraclidis ex Attica in Peloponnesum descendere potuerit. Intelligendus est procul dubio notissimus ille Heraclidarum in Peloponnesum descensus, cui neque Tyrtaeus ipse neque eius maiores proprie dicti (siquidem Attici fuerunt) interesse potuerunt. Neque tamen se re vera interfuisse distinctis verbis pronuntiat. Nimirum: *Erineo*, inquit, *amissa una cum Heraclidis pervenimus in Peloponnesum*: i. e. *maiores nostri eo pervenerunt*. Suam vero includit personam, quia civium Spartanorum numero adscriptus erat, veluti etiam fragm. 3. Ἡμετέρῳ βασιλεῖ, θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ, quo quidem rege Messenia primum capta erat. Similiter Mimnermus fragm. XII.

Ἡμεῖς δ' αἰπὸν Πύλον Νηλήϊον ἄστρ' λιπόντες
ἡμερτὴν Ἀσίην νηυσὶν ἀφικόμεθα.

Intelligit autem maiores, qui diu ante Mimnermi aetatem post Heraclidarum recessum ex Peloponneso in Asiam minorem migraverant. V. ad Mimnerm. p. 5. sq. Mülleri Dor. I. p. 47. Atque in hunc modum sagaciter primus interpretatus est Brunckius ad Analecta III. p. 8, qui Strabonem debili argumento hinc concludere iudicans, Tyrtaeum nec Atheniensem fuisse nec Athenis accitum: „Non enim, inquit, suo nomine aut de se loquitur, sed de toto, cui praefectus erat, Lacedaemoniorum exercitu: *nos qui bellum gerimus, omnes cum Herculis posteris in Peloponnesum venimus*. Ipse se Lacedaemoniis accenset et a toto, cuius pars erat, non se diversum facit.“ Et sic corruunt etiam, quae Franckius in hunc

locum commentatus est, Ἐρινεὸν littera initiali maiuscula recte quidem scribi apud Strabonem, sed ipsum Tyrtaeum haud dubie *caprificum* intellexisse, imitatum Homer. II. χ. 145. οἱ δὲ παρὰ σκοπιῇν καὶ ἔρινεον ἡνεμόεντα κ. τ. λ. Unde statim novam sibi fingit narratiunculam: „Convenerant igitur Tyrtaei comites in Attica ad caprificum quandam, atque inde fuerant in Peloponnesum profecti.“ Nec denique opus esse videtur Hermannii coniectura in Diariis Lips. a. 1821. p. 1379. proposita, qui anachronismum sublaturus coniecit οἷσιν, ἀποπρολιπόντες κ. τ. λ. Intelligit enim Tyrtaeus omnes gentes Doricas, qui una cum Heraclidis, illarum ducibus, in Peloponnesum descenderunt. — Haec iam erant scripta, quum legimus ingeniosam Thierschii expositionem p. 602. „Etsi enim concedamus Πέλοπος νῆσον ἀφικόμεθα de solo Tyrtaeo intelligi, concedamus etiam, eum Erineo Attico, quidquid id fuerit, profectum esse, licet multiplex de Tyrtaeo fama eius rei nullam mentionem faciat, quid facias Heraclidis, cum quibus se dicit in Peloponnesum venisse? Num tibiingas, Spartanorum reges cum liberis et tota Heraclidarum prosapia Erineum progressos, ut deducerent poëtam claudum et male sanae mentis? Nondum, quantum scio, inventus est, qui tale quid comminisceretur. Sed aliam fabulam non multo saniozem composuerunt. Nam Tyrtaeo, cum Lacedaemoniis dux belli mitteretur, socios et itineris comites creant. Hic edicunt, ut Erineum convenient. Parent illi imperio. Adsunt ad praedictum diem. Adest et Tyrtaeus et cum his in Peloponnesum descendit. — Nondum tamen recto talo narratio incedit. Nam οἷσιν ἅμα cum Heraclidis vel sic cohaeret.“ —

Plutarch. Lycurg. c. 6. Ὑστερον μέντοι τῶν πολλῶν ἀφαιρέσει καὶ προσθήσει τὰς γνώμας [τοῦ Ἀνκούργου] διαστρεφόντων καὶ παραβιαζομένων, Πολύδωρος καὶ Θεόπομπος οἱ βασιλεῖς τὰδε τῇ ῥήτρᾳ παρενέγραψαν· Αἱ δὲ σκολιὰν ὁ δ᾽ ἅμος ἔλοιτο, τοὺς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀποστατῆρας ἤμεν. τοῦτ' ἔστι μὴ κυροῦν, ἀλλ' ὅλως ἀφίστασθαι καὶ διαλύειν τὸν δῆμον, ὥς

2.

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἴκαδ' ἔνεικαν
μαντείας τε θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα·

ἐκτρέποντα καὶ μεταποιοῦντα τὴν γνώμην παρὰ τὸ βέλτιστον.
ἔπεισαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν πόλιν, ὥς τοῦ θεοῦ ταῦτα προσ-
τάσσοντος, ὥς πον Τυρταῖος ἐπιμένηται διὰ τούτων·

Φοίβου ἀκούσαντες Πυθωνόθεν οἴκαδ' ἔνει-
καν

μαντείας τε θεοῦ καὶ τελέεντ' ἔπεα,
ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
οἷσι μέλει Σπάρτας ἡμερόεσσα πόλις,
πρεσβύτας τε γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας
ἄνδρας,

εὐθείαις ῥήτραις ἀνταπαμειβομένους.

Iam eadem haec disticha aliis insuper aucta nuper
in lucem prolata sunt ab Angelo Maio in Scriptorum
veterum nova collectione Vol. II. p. 3. repetita a Lud. Din-
dorfio in Diodori Bibliothecae historicae Excerptis Vaticanis,
Lipsiae 1828. p. 3. Ὅτι δ' αὐτὸς Λυκοῦργος ἤνεγκε χρη-
σμὸν ἐκ Δελφῶν περὶ τῆς φιλαργυρίας τὸν ἐν παροιμίας
μέρει μνημονευόμενον·

ἂ φιλοχρηματία Σπάρταν ἔλοι, ἄλλο δὲ οὐ-
δέν.

δὴ γὰρ ἀργυρότοξος ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλ-
λων

χρυσοκόμης ἔχρη πόνος ἐξ ἀδύτου,
ἄρχειν μὲν βουλῇ θεοτιμήτους βασιλῆας,
οἷσι μέλει Σπάρτης ἡμερόεσσα πόλις,
πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημό-
τας ἄνδρας,
εὐθείην ῥήτρας ἀνταπαμειβομένους,

2.

Als sie den Phöbos vernommen, da brachten von
 Python herabwärts
 Heim sie des Gottes Bescheid und den ge-
 heiligsten Spruch;

μυθεῖσθαι δὲ τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,
 μηδέ τι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει,
 δήμου τε πλήθει νίκην καὶ χάριτος ἔπείσθαι·
 Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ᾧδ' ἀπέφηνε πόλει.

Primo iam obtutu neminem fugit a Diodori Epitoma-
 tore duas narrationes easdemque inter se diversas in unam
 esse consarcinatas: ipse nimirum Diodorus primum versum
 Lycurgo oraculum editum fuisse narrasse videtur, cui epito-
 mator temere adiunxit disticha, quae Diodorus haud dubie
 eodem retulerat, quo etiam Plutarchus. Quanquam idem
 Plutarchus institut. Lac. c. 41. hunc quoque versiculum non
 Lycurgo, sed Alcameni et Theopompo regibus oraculum edi-
 tum fuisse tradit. Quaeritur ideo, quid in hac quoque re
 peccaverit epitomator. — Neque tamen omnino primum ver-
 sum Dorica dialecto conceptum cum sequentibus, qui epicae
 vel Ionicae dialecto propius accedant uno tenore, ut aiunt,
 fluere posse, id quidem luculenter ostendit et ratio sermonis
 et sententiarum contextus. Iam vero quum Plutarchus par-
 tem illorum distichorum assignaverit Tyrtaeo, in quem optime
 quadrant, nihil impedit, quominus Tyrtaei reliquias hoc novo
 thesauro locupletemus, et disticha ab utroque scriptore ser-
 vata in eum ordinem redigamus, quem proposuimus.

Vs. 1. Vulgaris olim lectio fuit *Πυθωνόθεν οἱ τὰδε
 νικῶν*, ex codice A. emendata. *Πυθωνόθεν* derivandum a forma
Πυθών, *Πυθῶνος*, pro consueta *Πυθῶθεν*, deducenda a *Πυ-
 θώ*, *Πυδοῦς*, i. q. *Delphi*. cf. Pindar. Pyth. V, 141. Etiam
 apud Homerum urbs, quae postea nomen nacta est *Delphorum*
 vel regio circa Delphos sita gaudet nomine *Πυθοῦς* sive
Πυθῶνος. Iliad. ι, 404. sq.

δη γὰρ ἀργυρότοξος ἄναξ ἐκάεργος Ἀπόλλων
 χρυσοκόμης ἔχρη πίνους ἐξ ἀδύτου,
 5 ἄρχειν μὲν βουλῆς θεοτιμήτους βασιλῆας,
 οἷσι μέλει Σπάρτης ἱμερόεσσα πόλις,
 πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας, ἔπειτα δὲ δημότας
 ἄνδρας,
 εὐθδείην ῥήτρην ἀνταπαμειβομένους,

οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἔργει,
 Φοῖβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἐνι πετρῆεσσι.
 cf. β, 519. ubi forma Πυθῶνα. Odys. θ, 79 sq.
 ὥς γάρ οἱ χρεῖων μυθήσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
 Πυθοῖ ἐν ἡγαθέῃ, ὅθ' ὑπέρβη λάϊνον οὐδὸν
 χρησόμενος. — cf. Odys. λ', 581. Tibullus II, 3, 27.
 utrumque nomen coniunctum exhibet hoc modo:

Delos ubi nunc, Phoebe, tua est, ubi Delphica Pytho?

Vs. 3. 4. Possit quidem offendere hoc distichum a
 Plutarcho omissum; sed hoc temere factum esse videtur.
 Neque enim satis cohaeret versus 5 cum versu 2, ita ut
 iunctura quadam opus sit, qualis apparet in disticho nuper
 demum reperto. —

δὴ γὰρ eodem modo coniunctum, quo videmus apud
 Homer. II. ο, 488. δὴ γὰρ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν κ. τ. λ. Odys.
 α, 194. νῦν δ' ἤλθον· δὴ γάρ μιν ἔφαντ' ἐπιδήμιον εἶναι.
 cf. Thierschii Gramm. Gr. §. 302.

Vs. 4. sq. Similem structuram admisit Hermesianax
 5, 89 sq.

οἶω δ' ἐχλίηνεν ὄν ἔσοχον ἔχρη Ἀπόλλων
 ἀνθρώπων εἶναι Σωκράτη ἐν σοφίῃ
 Κύπρις μηνίουσα κ. τ. λ.

Denn es erwiedert' Apollon, der Herrscher mit
 silbernem Bogen,
 Treffend und goldumlockt, aus dem gewei-
 heten Hain:
 Herrschen im Rathschluss sollen die götterbe-
 gnadeten Fürsten,
 Denen die reizende Stadt Sparta zur Pflege
 vertraut,
 Die ehrwürdigen Alten und dann die gemeind-
 lichen Männer,
 Wenn sie mit gradem Beschluss bieder ent-
 gegnen dem Rath.

Vs. 5. *βουλῆς*, quod dependet a verbo ἄρχειν, recipimus ex Plutarcho pro corrupto *βουλῇ* apud Diodor.

Vs. 6. Quum Tyrtaeus in carminibus elegiacis ubique indulserit formis epicis primae declinationis, nemo dubitabit Diodori lectionem *Σπάρτης* in ordinem recipere pro Plutarchi *Σπάρτας*. — *ἱμερόεσσα*, ita apud Plutarch. cuius vice apud Diodorum perperam scribitur *ἰχερόεσσα*. *νῆχ νική*

Vs. 7. *πρεσβυγενεῖς δὲ γέροντας*, ita Diodorus, quam quidem lectionem longe praestare Plutarchea *πρεσβύτας τε γέροντας*, nemo est qui infitietur. Primum enim *πρεσβυγενέας* a Plutarcho etiam commemoratos esse videmus in clausula, quam Polydorus et Theopompus legi Lycurgeae addiderunt, eamque a Tyrtaeo spectatam; deinde particula *δέ* praecedentem habet particulam *μέν* versu 5., cui respondeat; *τε* autem prorsus otiosum. — *Πρεσβυγενεῖς γέροντας* poeta pleonastice dixit, ita tamen ut in voce *πρεσβυγενής* insit notio *verecundiae*; intelligit autem Spartanorum *γερονσίαν*. v. Plutarch. Lycurg. c. 5. Mansonis Sparta I, 1. p. 95. sqq. Mülleri Dor. II, p. 91. sqq.

Vs. 8. *εὐθείην ῥήτρην*, ita facili opera emendavimus Diodori lectionem *εὐθείην ῥήτρας*. Apud Plutarch. *εὐθείαις ῥήτραις*, quod minus placet, utpote minus sincerum atque simplex. *Εὐθείην ῥήτρην ἀπαμείβεσθαι*, rectam sententiam

μυθεῖσθαι τε τὰ καλὰ καὶ ἔρδειν πάντα δίκαια,

10 μηδὲ τι βουλευεῖν τῇδε πόλει [σκολιόν·]

referre, i. e. *integra*, *haud obscura suffragia ferre*. Similiter μῆτιν, χάριν ἀμείβεσθαι, et apud Demosthen. Philipp. I, 30. γνώμας ἐπιχειροτονεῖν, i. e. *de diversis rogationibus suffragia ferre*. Εὐθείην ῥήττην Tyrtaeus opponit σκολιᾷ, quam ne sequeretur populus Polydorus et Theopompus reges praecaverant hacce clausula: Αἱ δὲ σκολιὰν ὁ δᾶμιος ἔλοιτο, τοὺς πρεσβυγενέας καὶ ἀρχαγέτας ἀποστατήρας ἤμεν. Iam vero Tyrtaeus una cum clausula ipsius quoque legis a Lycurgo latae argumentum distichis inclusit, quemadmodum apparet ex Plutarchi Lycurg. c. 6. init. Οὕτω δὲ περὶ ταύτην ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκοῦργος, ὥστε μαντεῖαν ἐκ Δελφῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς, ἣν ῥήττην καλοῦσιν. ἔχει δὲ οὕτως· — γερονσίαν σὺν ἀρχαγέταις καταστήσαντα ὥρας ἐξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακίωνος, οὕτως εἰςφέρειν τε καὶ ἀφίστασθαι· δάμῳ δὲ κυρίαν ἤμεν καὶ κράτος. cf. Mülleri Dor. II. p. 85. Quamquam κατ' ἐξοχὴν Lycurgi leges dictae sunt ῥήτται, hinc tamen minime sequitur alias quoque leges eodem nomine non posse gaudere, imprimis apud Lacedaemonios. Vocabulum Ῥήτται enim, quod derivandum a verbo ῥέω, ἔρῳ, proprie significat dictum sive pactum, deinde usurpatur de oraculi dictis sive vaticiniis; et quoniam Lycurgi leges, utpote a Deo Delphico sancitas, oraculorum similes habebantur, idem nomen sibi vindicarunt. Si igitur ad primitivam vocis significationem respexeris, nihil sane prohibebit, quominus Tyrtaeum ponamus εὐθείην ῥήττην dicere voluisse dictum sive sententiam directam, distinctam, non obliquam (σκολιάν) sive obscuram. Itaque sensus est hic: Populum oportet suffragia haud obscura referre, si lex quaedam a regibus atque Senatu rogata est; i. e. rogationem aut accipere aut detrectare. cf. Mülleri

Reden das Schöne beständig und thun nichts
als das Gerechte,
Und nie krummes Gesetz sinnen und ra-
then der Stadt;

Dor. II. p. 86. 541. — Franckius dativum εὐθείαις ῥήτραις, a Plutarcho exhibitum, non accepit pro instrumentali quem dicunt, sed pro dativo, qui dependeret a verbo ἀνταπαμειβομένους, neque hac interpretatione contentus audacissimum idemque levissimum emendandi periculum fecit, γνώμας pro ῥήτραις in ordinem recipiens, propterea quod in clausula supra laudata facillime potuisset aliquis ad σχολίων assumere ῥήτραις ex iis, quae apud Plutarchum proxima essent: τῇ ῥήτρᾳ παρενέγραψαν. Quod si quis fecisset, non mirum esse, si idem sibi visus esset emendasse Tyrtaeum, quum scriberet εὐθείαις ῥήτραις. Sed quid multa? Hariolationes nempe nunquam fiunt emendationes; nec sane emendare fas est, si quid ex duplice antiquitatis fonte profectum facillime licet explicare. — Denique observandum est singularem interpretandi viam ingressum esse Schaeferum in novissima Plutarchi editione Teubneriana: *Sua sibi quique jura ita servantes, ut aequilibrium inter omnes oriatur*: quod tamen ingenue fateor, assequi non possum.

Vs. 9. *μυθεῖσθαι τε*, ita scribendum esse suadet Dindorfius pro Codicis lectione *μυθεῖσθαι δέ*, quoniam particula *δέ* non habet, quo referatur, *τε* autem una cum particula *καὶ* optime connectit verba *μυθεῖσθαι* atque *ἔρδειν* sibi invicem opposita, *et dicere et agere*.

Vs. 10. Hic versus mutilate legitur in Codice: *μηδέτι ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει*, quibus vestigiis insistens Dindorfius versum integrum restituere conatus est huncce:

μηδ' ἐπιβουλεύειν τῇδε πόλει τι καχόν,

et eum quidem sensui prorsus accommodatum, quanquam aliis coniecturis aditum minime praeclusit. En igitur novum reponendi periculum:

μηδέ τι βουλεύειν τῇδε πόλει σχολίων,

δήμου τε πλήθει νίκην καὶ κάρτος ἔπεσθαι·

Φοῖβος γὰρ περὶ τῶν ᾧδ' ἀπέφηνε πόλει.

3.

Ἡμετέρῳ βασιλῇ, θεοῖσι φίλῳ Θεοπόμπῳ,

quo quidem versu Tyrtaeus respexerit clausulam supra memoratam. Sensus: *Cives ne suadeant obliquum sive obscurum sive dolosum quidquam huic urbi.* Ita Homer. II. π, 387. sq.

οἱ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιάς κρίνωσι θέμιστας,
ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Ubi scholiasta: οἱ κακῶς κρίνοντες σκολιάς ποιήσουσι τὰς θέμιστας. — σκολιάς, ἀδίκους, ἀπὸ τοῦ εὐθέος καὶ ὀρθοῦ παρατετραμμένους ἐπὶ τὸ ἄδικον, ὃ ἔστι στρεβλός. Hesiod. *Ἔργ.* 251. sqq.

ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔόντες
ἀθάνατοι φράζονται, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσιν
ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.
cf. 221. sqq. 260. 264. Etiam Solo *ἰγ'*, 38. εὐθύνει δὲ δίκας
σκολιάς. Theognis 535. sq. οὐποτε δουλείη κεφαλὴ ἰθεῖα
πέφυκεν, ἀλλ' αἰεὶ σκολιή.

Ad fragm. 3. Nexum huius et praecedentis fragmenti sagaciter constituit Thierschius p. 615, hoc modo: „Idem ille rex, cui datum erat ab Apolline, ut patrias leges stabiliret, bello quoque, quo patres nostri atterebantur, finem imposuit.“

Vs. 1. 2. extant apud Pausaniam IV, 6, 2. Οὗτος δὲ ὁ Θεόπομπος ἦν καὶ ὁ πέρας ἐπιθεὶς τῷ πολέμῳ· μαρτυρεῖ δέ μοι καὶ τὰ ἑλεγεία τῶν Τυρταίου λέγοντα· Ἡμετέρῳ κ. τ. λ. Versus 3. apud Scholiastam ad Platon. Legg. p. 448. ad Alcibiad. I. p. 388. ed. Bekker. quem quidem versum Buttmannus ad Platon. Alcib. I. p. 151. ed. 3. primus suspica-

Dann wird der Volksmacht Sieg und jegliche
Stärke erfolgen:

Denn es verkündete so hierüber Phöbos
der Stadt.

3.

Unserem Könige einst, der Unsterblichen Freund
Theopompos,

tus est adhaesisse disticho, quod a Pausania servatum est. Idem rectissime scripsit ἀγαθὴν, cuius vice in utroque Platonis loco perperam legitur ἀγαθόν, quod ad Μεσσήνην referri nequit.

Franckium versu 1. caesura trochaica in pede quarto ita offendit, ut pro θεοῖσι φ. reponeret θεοῖς τε φ. Sed ipse laudavit Theognidis versum Tyrtaei simillimum 881.

οὔρεος ἐν βήσσησι, θεοῖσι φίλος Θεότιμος, quem identidem temere emendare conatus est. Legitima autem utriusque versus caesura est κατὰ τρίτον τροχαῖον post βασιλῆι et post βήσσησι, quam flagitat etiam interpunctio vel sententiarum contextus. Sed audacior etiam in hoc fragmento versatur Franckius p. 172. 295. quippe qui Theopompo adiungendum esse opinetur collegam imperii Polydorum, adeoque ita scribendum:

Πολυδώρῳ

ἡμετέρῳ βασιλῆι, θεοῖς τε φίλῳ Θεοπόμπῳ.

„Omisit Polydori nomen alterumque versum paullulum immutavit ipse fortasse Pausanias, qui quidem de solo loquitur Theopompo, neque omnino affert Tyrtaei versus, nisi ut hunc regem bello Messeniaco priori finem imposuisse ostendat. Sed Tyrtaeus, si voluit Lacedaemonios ad obedientiam regibus illis praestandam impellere, ne potuit quidem, si quid video, alterum sine altero commemorare.“ Primum obedientiam sibi sinxit Franckius regibus praestandam, cuius Tyrtaeus ipse nullam omnino h. l. mentionem facit; deinde quid proprie voluerit Tyrtaeus his versibus, prorsus obscurum est, neque ex nexu sententiarum apparet, quoniam referendi sint

ὄν διὰ Μεσσήνην εἶλομεν εὐρύχορον,
 Μεσσήνην, ἀγαθὴν μὲν ἀρουῖν, ἀγαθὴν δὲ φυ-
 τεύειν.

4.

Strabo VI, 3, 3. Μεσσήνη δὲ ἐάλω, πολεμηθεῖσα
 ἑνεακαίδεκα ἔτη, καθάπερ καὶ Τυρταῖός φησιν·

Ἀμφ' αὐτὴν δ' ἐμάχοντ' ἑννέα καὶ δέκ' ἔτη,
 νωλεμέως, αἰεὶ ταλασίφρονα θυμὸν ἔχοντες,
 αἰχμηταὶ πατέρων ἡμετέρων πατέρες.

dativi βασιλῆι κ. τ. λ. Sed hoc etiam falsum, quod nomen Πολυδώρῳ posuit in extremo pentametro, cuius terminationi nequaquam convenit. Tyrtaeus de nulla aliā re loquitur, nisi de priori bello Messeniaco, in quo excelluit potissimum Theopompus rex: sed eius collega Polydorus huc omnino non pertinet. — Etiam Müllerus Dor. I. p. 146 et Thierschius p. 614. tacite improbant Franckii audaciam.

Vs. 2. ὄν διὰ, ita scribendum. Franckius, ut solet, curiositatis studiosus anastropham admisit, ὄν δία, quam ne posse quidem locum habere in praepositionibus ἀμφί, ἀντί, διά atque ἀνά docent Grammatici. — εἶλομεν vulg. ἔλομεν, quod metro repugnat, Cod. Mosc.

Vs. 3. Ad hunc versum respicit etiam Strabo VIII, 5, 6. qui ex Euripis versiculo Heraclidas Messeniae dominos proponens:

Ἀρετὴν ἐχούσης μείζον', ἢ λόγῳ φράσαι,
 haec deinde adiungit: οἷαν καὶ ὁ Τυρταῖος φράζει. Etiam πλοῖνα ἔργα Messeniae tribuit Tyrtaeus 4, 4.

Ad fragm. 4. De his distichis disputavit Müllerus Dor. I. p. 145. — Versum 1 — 3 servavit etiam Pausanias IV, 15, 1.

Der des Messenischen Lands weiten Bezirk
 uns gewann,
 Welches vortrefflich zu pflügen, vortrefflich auch
 Bäume zu pflanzen.

4.

Neunzehn Jahre hindurch kämpften sie
 wacker darum,
 Ununterbrochen, und stets ausdauernden Muth
 sich bewahrend,
 Die vollkundig des Speers unsere Väter
 gezeugt.

Vs. 1. Ἄμφ' αὐτὴν, ita legitur in omnibus Pausaniae libris, ita ut αὐτὴν referatur ad Μεσσήνην, cuius Strabo in praecedentibus mentionem fecit, atque ἐμάχοντ' ad Lacedaemonios sive πατέρων ἡμετέρων πατέρες. Apud Strabonem vero legitur ἄμφω τῶδ' ἐμάχοντ' vulg. ἄμφω τῶδε μάχονται Codd. Par. 1. Med. 1. 2. Eton. Mosc. quorum altera lectio metro repugnat, altera minus convenit totius loci sententiae. Nimirum ἄμφω τῶδε iam essent Lacedaemonii et Messenii; sed πατέρες ἡμετέρων ad solos Lacedaemonios spectare possunt, non ad utrosque.

ἐννέα καὶ δέκ', separatim scripsimus ex Pausaniae Cod. Mosc. vulgo coniunctim ἐννεακαίδεκ'.

Vs. 2. νωλεμέως pertinet ad praecedens ἐμάχοντο, αἰεὶ ad sequens ἔχοντες.

Vs. 3. αἰχμηταί, ita apud Pausan. omnes et apud Strabon. plerique libri; αἰχμητὰς contra Med. 1. 2. Esc. Mosc. quod ineptissimum. Huc respicit etiam Strabo VIII, 4, 10. Τὴν μὲν οὖν κατὰ κτήσιν αὐτῶν [Μεσσηνίων] φησὶ Τυρταῖος ἐν τοῖς ποιήμασι κατὰ τοὺς τῶν πατέρων πατέρας γενέσθαι.

εἰκοστῷ δ' οἱ μὲν κατὰ πίονα ἔργα λιπόντες
φρέυγον Ἰθωμαίων ἐκ μεγάλων ὀρέων.

5.

Pausanias IV, 14, 13. Τιμωρίαι δὲ, ἃς ὑβρίζον [οἱ Λακεδαιμόνιοι] ἐς τοὺς Μεσσηνίους, Τυρταίῳ πεποιημέναι εἰσὶν·

ὥσπερ ὄνοι μεγάλοις ἄχθουσι τειρόμενοι,

δεσποσύνοισι φέροντες ἀναγκαίης ὑπο λυγρῆς

ἡμῖν πᾶν, ὅσσον καρπὸν ἄρουρα φέρει.
ὅτι δὲ καὶ συμπενθεῖν ἔκειτο αὐτοῖς ἀνάγκη, δεδήλωκεν
ἐν τῷδε·

δεσπότης οἰμῶζοντες, ὁμῶς ἄλοχοί τε καὶ αὐτοί,

εὐτέ τιν' οὐλομένη Μοῖρα κίχοι θανάτου.

Vs. 4. 5. Hoc distichum redit apud Pausan. IV, 13, 4. — Particula δ' omittitur in Strabonis Codd. Par. 1. Med. 1. 2. Esc. οἱ μὲν, sc. Messenii.

Ad fragm. 5. Pausanias in praecedentibus horum distichorum argumentum accuratius explicat: Τὰ δὲ ἐς αὐτοὺς Μεσσηνίους παρὰ Λακεδαιμονίων ἔσχεν οὕτως. πρῶτον μὲν αὐτοῖς ἐπάγουσιν ὄρκον, μήτε ἀποστῆναι ποτε ἀπ' αὐτῶν, μήτε ἄλλο ἐργάσασθαι νεώτερον μηδέν. δεύτερον δὲ φόρον μὲν οὐδένα ἐπέταξαν εἰρημένον, τῶν δὲ γεωργουμένων τροφῶν σφίσιν ἀποφέρειν ἐς Σπάρτην πάντα ἡμίσεα. προεῖρητο δὲ καὶ ἐπὶ τὰς ἐκφορὰς τῶν βασιλείων καὶ ἄλλων τῶν ἐν τέλει καὶ ἄνδρας ἐκ τῆς Μεσσηνίας καὶ τὰς γυναῖκας ἐν ἐσθῇτι ἡκεῖν μελαίνῃ· καὶ τοῖς παραβῶσιν ἐπέκειτο ποινή. —

Vs. 2. δεσποσύνοισι sc. Λακεδαιμονίοις. δεσπότης pro δεσπότης. v. Bekkeri Anecd. p. 89. — ὑπο scribendum pro vulg. ἐπὶ, propter Anastropham.

Aber im zwanzigsten dann die gesegneten Flu-
ren verlassend,
Flüchteten jene herab hoch von Ithomes
Gebirg.

5.

Gleichwie die Esel vom Druck mächtiger
Lasten gebeugt,
Bringen sie ihren Gebietern ob schmähhch er-
duldetem Zwange
Alles zur Hälfte, so viel trägt an Getraide
das Feld.

Ihre Gebieter bejammernd, die Gattinnen gleich-
wie sie selber,
Wann das verwünschte Geschick einen zum
Tode entrafte.

Vs. 3. ἡμῖν πᾶν, ὅσον κ. τ. λ. ita correxit Kuhnius, quod vulgo legitur ἡμῖν πᾶνθ' ὅσσων. Structura illa frequentissima pro ἡμῖν πᾶν καρποῦ, ὅσον ἄρουρα φέρει. Id. quod Pausanias dicit τῶν γεωργομένων τροφῶν πάντα ἡμῖν. Sensus est igitur: *Messeniiis onus impositum erat, ut omnem sive plenam (i. e. nihil minus quam) dimidiam frugum partem Spartam deportarent.*

Vs. 5. De more regum Laconicorum sepeliendorum vide Herodot. VI, 58. — De coniunctione εὔτε cum optativo posita in re saepius repetita v. Thiersch. Act. Monac. I. p. 214.

‘Τ Π Ο Θ Η Κ Ω Ν.

6.

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεδόντα

ἄνδρ’ ἀγαθόν, περὶ ἧ πατρίδι μαρνάμενον·

Ἐ π ἰ μ ε τ ρ ο ν.

ad fragm. 5.

Aelius Aristides Vol. II. p. 40. sq. ed. Dindorf. Τί δέ, inquit, ὁ τῶν παρθένων ἐπαινέτης τε καὶ σύμβουλος λέγει ὁ Λακεδαιμόνιος ποιητής;

Πολλὰ λέγειν ὄνυμ’ ἀνδρὶ, γυναικὶ δὲ πᾶσι
χαρῆναι.

πολλὰ, φησὶν, ὁ ἀνὴρ λεγέτω, γυνή δὲ οἷς ἂν ἀκούσῃ χαίρειτω. Hunc versum hexametrum Fabricius in Indice Aristidis et Harlesius in illius Bibliotheca Graeca Vol. I. p. 739. Tyrtaeo vindicare ad eiusque Eunomiam referre voluerunt. Sed frustra. Possit quidem Tyrtaeus κατ’ ἐξοχὴν vocari ὁ Λακεδαιμόνιος ποιητής, minime vero ὁ τῶν Παρθένων ἐπαινέτης, quae quidem designatio optime convenit Alcmanis Partheniis, cui iure meritoque fragmentum reddidit Welckerus p. 30. Accedit Scholiastae auctoritas, ad verba ὁ Λακ. ποιητής annotantis: ὁ Ἀλκμάν.

Scripsimus hexametrum, qualem emendavit Welckerus, ita ut exponere liceat: *Multa dicere gloria est viro, mulieri autem multis rebus gaudere, sc. tacenti*: id quod sua etiam interpretatione expressit Aristides. In libris pro λέγειν reperitur λέγων. ὄνυμ’, forma Dorica pro ὄνομα, nomen, sive honor, gloria.

Deinde πᾶσι χαρῆα Θ. πάσῃ χασῇ χαρῆα M. πάσῃ χαρῆα Iunt. πάσῃ χαρῆα Iebb. πάσῃ χαρῆα L. unde Hermannus et Dindorfius elicuerunt Πασιχάρηα, nomen proprium, quod quomodo explicandum sit fateor me nondum assequutum esse.

6.

Ruhmvoll traun ist der Tod in den vordersten
Reihen des Treffens,
Wenn fürs heimische Land kämpfend der
Tapfere sinkt;

Ad. frag. 6. Lycurg. orat. in Leocrat. c. 28. p. 212.
ααγ. Reisk. Καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον
ἔχοντες περὶ τοῦτον [Τυρταῖον] οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκα-
σιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατεύομε-
νοι ἴωσι, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βουσιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους
Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας, νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς
μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον
δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλεγείων, ἵν' ἐπίστησθε,
οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ' ἐκείνοις. Τεθνάμεναι
κ. τ. λ.

Vs. 1. γάρ i. e. γε ἄρ sive ἄρα, habet vim intentivam
atque exhortativam, ita ut respondeat fere Germanico ja.
Itaque in medio relinquitur, utrum hoc versu integra orta
sit elegia, an disticha quaedam illum praecesserint, ad quae
referatur particula γάρ, qualis aptissime convenit poetae
bellico, cives suos ad virtutem exhortanti et quasi in medi-
am rem abripienti. — ἐπὶ προμάχοισι, ita Codices ad unum
omnes, idem paene quod versu 21. μετὰ προμάχοισι πεσόντα.
v. 30. ἐν προμάχοισι πεσών, ex quibus locis nequaquam
sequitur hic contra auctoritatem librorum MSS. legendum
esse ἐν προμάχοισι, quod voluit Franckius, cui nescio quam
ob rem astipulatus est Bekkerus acerrimus alioquin Codicum
lectionis vindex, non Heinrichius, ut par est. Coraës au-
tem, qui in textum recepit ἐπὶ πρ., tamen in annotationi-
bus: *Εἶσιν, inquit, οἱ γραπτέον εἶναι, ἐν προμάχοισι,*
οὐκ ἀπιθανῶς ὑπενόησαν.

Vs. 2. Pro περὶ ἧ in Codd. A. B. legitur περὶ τῇ ἐαυ-
τοῦ, quod merum est genuinae lectionis glossema.

τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας
 ἀγρούς
 πτωχεύειν πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,

5 πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι
 παισὶ τε σὺν μικροῖς κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.

ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι μετέσσειται, οὓς κεν ἴκηται
 χρησιμοσύνη τ' εἰκὼν καὶ στυγερῇ πενίῃ,

αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει.

10 πᾶσα δ' ἀτιμία καὶ κακότης ἔπεται.

V. 3. τὴν δ' αὐτοῦ, ita Cod. Rehdigeranus et ed. Aldina, tacite assentiente Hermanno ad Viger. p. 932. pro vulg. τὴν δ' αὐτοῦ, quod Franckius sine iustis rationibus mutavit in ἤν δ' αὐτοῦ. cf. Pinzger. ad Lycurg. h. l.

Vs. 4. Ad hunc Tyrtaei locum respexisse Dinarchum in initio orationis optime perspexit Osannus, auctore Dionysio Hal. T. II. p. 119. ed. Sylburg. Πάντων ἔστιν ἀνιηρότατον κ. τ. λ. Ita scribendum pro ἀνιηρώτατον, quod etiam apud Tyrtaeum exhibent A. B. et pr. L. ἀνιηρότατον P. unde restituendum ἀνιηρότατον.

Vs. 7. ἐχθρὸς μὲν γὰρ τοῖσι, ita in omnibus Bekkeri Codd. praeter A. pr. m. qui, ut pleraeque edd. omittit μὲν cf. Thiersch. Act. Monac. I. p. 214. sq. II. p. 268. sq. Hermann. ad Viger. p. 932. Passovii Symbolae crit. p. 29. sq. Quoniam codicum lectio prorsus sana est, supervacaneum videtur varias virorum doctorum coniecturas enumerare. — Comma post ἴκηται delendum Heinrichio auctore, quoniam

Aber entfernt von der eigenen Stadt und den
 lachenden Fluren
 Bettelnd zu ziehen dahin, das ist der drückendste Gram,
 Schweifend umher mit der Mutter zumal und
 dem greisen Erzeuger,
 Lallenden Kindern dazu und mit dem jungen Gemahl.
 Denn als ein Feind wird er gelten Jedwedem, zu
 welchem er hinkommt,
 Von Drangsalen gebeugt und von entsetzlicher Noth,
 Und er beschimpft das Geschlecht und befleckt
 die erhabene Bildung,
 Ihm folgt jeglicher Hohn, jede Verworfenheit nach.

verba, quae sequuntur, spectant ad sententiam relativam, non ad μετέσσειται.

Vs. 8. sq. Hunc locum ante oculos habuisse videtur Theognis 388. sqq.

τολμῇ δ' οὐκ ἐθέλων αἴσχεια πολλὰ φέρειν,
 χρησιμοσύνη εἰκων, ἣ δὴ κακὰ πολλὰ διδάσκει.
 ψεύδεά τ' ἐξαπάτας τ' οὐλομένας τ' ἔριδας.

Sed iam antea Homerus Od. ξ, 156.

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλησιν
 γίγνεται, ὃς πενίη εἰκων ἀπατήλια βάζει.

Vs. 9. Pro αἰσχύνει L. P. habent αἰσχύνη.

V. 10. Codd. ἀτιμία, quod emendandum ἀτιμίη, ab editoribus miro modo perturbatum. Ignominia est enim, quae subsequitur virum patria expulsum. Itaque Franckius, qui falso statuit Klotzium primum coniecisse ἀτιμία, parum vere assensit Scaligeri aliorumque coniecturae ἀθυμίη.

εἶθ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὥρη
γίνεται, οὐδ' αἰδῶς εἰσοπίσω τελέθει.

θυμῷ γῆς περὶ τῆςδε μαχώμεθα καὶ περὶ παιδῶν

Vs. 11. εἶθ' οὕτως, Codd. omnes, quam quidem lectionem contra Thierschii coniecturam in Actis Monac. I. p. 215. propositam, εἰ δ' ἄγερ' οὖν, bene defendit Hermannus ad Viger. p. 933. sq. Tyrtaei verba ita explicans: *qui relicta patria mendicis peregrinos adit, non solum odio est iis, ad quos accedit, sed etiam genti suae sibi que ipsi opprobrium affert, omnique conflictatur infortunio: tumque sane hoc modo nemo curat aut respicit circummerrantem.* Eandem lectionem retinuerunt etiam Heinrichius et Bekkerus. Thierschius autem etiam nunc Act. Monac. III. p. 622. sq. verba εἶθ' οὕτως non poetae, sed oratoris (*Lycurgi* scilicet, non *Stobaei*, quem falso nominat Vol. I. p. 216.) esse statuit, qui pluribus, quae post πᾶσα ἀτιμὴ καὶ κακότης ἐπεται in exemplari suo sequuta essent, omissis, ad ea, quae argumento suo congrua essent, properet et sic pergat: εἶθ' οὕτως, nempe λέγει ὁ Τυρταῖος, aut simile aliquid. Sed hoc nimis lubricum. — Singularem viam ingressus est Franckius, qui dedit εἰ δ' οὕτως, ita ut apodosis incipiat inde a versu 13. non inepte quidem, sed minus vere, quum librorum lectio nihil in se habeat, quod reapse offendant. Nimirum quod ille movet ἀσύνδετον, id quidem ab oratione magis incitata quam pedestri parum abhorret; augeri contra eo sententiarum gravitatem atque pondus bene observavit Matthiae, quum ea, quae cum indignatione antea dicta sint, in hanc quasi summam erumpant. — Extremo versu Bekkeri Codd. omnes praebent ὥρη, quanquam sententia ipsa flagitat ὥρη, leni spiritu scribendum, i. e. φροντίς, ἐπιμέλεια, Harpocratiōne et Hesychio interpretibus; unde profectum est Latinum cura et verbum ὀλιγορεῖν, i. e. ὀλίγην ὥραν ἔχειν.

So wird keinerlei Achtung fürwahr dem um-
streifenden Manne
Blühen und nimmer hinfort Schaam bei den
Menschen ihm sein.
Muthvoll wollen wir streitend für dieses Gebiet
und die Kinder

ξσ

Vs. 12. οὐτ' ὀπίσω A. B. P. ουτ' ὀπίσω L. οὐδ' ἐς τ'
ὀπίσω Z. Verum iam reposuerunt priores editores *εἰςὀπίσω*,
quibus suffragantur Heinrichius et Bekkerus. — Pro vulgato
οὐτ' e Cod. Rehdig. dedimus οὐδ', quod idem praetulit
Bekkerus. — *τελέθει, τέλος* A. B. *τελ.* P.

Vs. 13—16. Utrumque hoc distichum Franckius exi-
stimat ita additum a rhapsodo nescio quo, ut omitteret antiqui
poetae distichum, coniunctum hodie cum rhapsodi mutatione.
Et prius quidem distichum putat adumbratum esse e verbis
Tyrtaei aliquanto gravioribus: *μηδὲ φιλοψυχεῖτ'*. Quum
autem Isocratis verba in Archidamo p. 137. ed. Steph. αἱ
γὰρ ἐπιφάνειαι καὶ λαμπρότητες οὐκ ἐκ τῆς ἡσυχίας, ἀλλ'
ἐκ τῶν ἀγώνων γίνεσθαι φιλοῦσιν· ὧν ἡμῶς ὀρέγεσθαι προς-
ήκει, μήτε τῶν σώμάτων μήτε τῆς ψυχῆς μήτε τῶν ἄλλων
ὧν ἔχομεν μηδεὶς φειδομένους. ex isto Tyrtaei loco mani-
festa imitatione expressa sint, interpolationem vel Isocrate
antiquiorem assumit Franckius. Sed quis talia pro com-
pertis habebit? Iam primum adumbratio, quam suspicatus
est Franckius, eodem iure ab ipso Tyrtaeo quo ab interpo-
latore profecta esse potest; deinde ne verum est quidem
verba *μηδὲ φιλοψυχεῖτ'* maioris esse ponderis quam *ψυχῶν
φειδόμενοι*, nisi forte Franckium unicum harum rerum iu-
dicem constitueris. Sed alia etiam caussa est, ut Matthiaei
verbis utamur, cur Franckio illi versus interpolati videan-
tur: „quis ferat, inquit, molestum illud ἀλλὰ—μηδὲ, bis
deinceps positum duobus in distichis?“ Hospes sit in anti-
quorum libris oportet, qui eiusmodi repetitionibus offendatur.
cf. Mülleri Dor. I. p. 141.

Vs. 13. pro *τῆςδε* Z. habet *τῆςγε*, et pro *μάχωμεθα*

θνήσκωμεν ψυχῶν μηκέτι φειδόμενοι,
 15 ὦ νέοι, ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,
 μηδὲ φυγῆς αἰσχροῦς ἄρχετε μηδὲ φόβου·
 ἀλλὰ μέγαν ποιῆσθε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ
 θυμόν,
 μηδὲ φιλοψυχεῖτ', ἀνδράσι μαρνάμενοι·
 τοὺς δὲ παλαιότερους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
 20 μὴ καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραιούς.

A. B. P. μαχόμεθα, sicut mox pro θνήσκωμεν A. B. θνή-
 σκομεν, pro ψυχῶν A. B. L. P. Z. ψυχάων.

Vs. 15. Alacritatis indicium inest in transitu ex prima
 persona μάχωμεθα ad secundam μάχεσθε, ἄρχετε. Nimirum
 hoc distichum cum praecedentibus intimè cohaerere luce
 clarius evincitur; quamobrem minori tantum, non maiori
 (ut vulgo) distinctione seiunximus. Ἀλλά hoc loco habet
 vim exhortativam.

Vs. 16. μηδὲ φόβου, cuius loco vitiosum μήτε φ. ex-
 hibet Z.

Vs. 17. ποιῆσθέ A. B. P. ποιῆτε ζ. Recte interpre-
 tatus est Franckius θυμὸν ποιεῖν, *favere animum*, θυμὸν
 ποιῆσθαι, *sibi facere seu capere animum*, velut apud Ho-
 merum θυμὸν θῆσθαι Il. ι, 625. Id quod hodie Codicibus
 confirmatur, olim divinatione iam indagaverat Heinrichius.

Vs. 18. μαρνάμενοι, cuius vice quod legitur in L. P. Z.
 μαχόμενοι, pro illius glossemate habendum.

Vs. 19. Eandem sententiam his verbis expressit Home-
 rus Il. χ, 71. sq.

Sinken dahin, niemals feig um das Leben
 besorgt;
 Nein mit Beharrlichkeit streitet, ihr Jünglinge,
 neben einander,
 Keiner gedenke zuerst schändlicher Flucht
 noch der Furcht;
 Sondern erregt hochsinnig und kräftig den Muth
 in der Brust euch,
 Liebet das Leben auch nicht, wenn mit den
 Männern ihr kämpft;
 Aber den älteren Mann, dem nicht mehr rührig
 die Kniee,
 Lasst nie fliehend zurück, ihn den ergraue-
 ten Greis.

νέῳ δέ τε πάντ' ἐπέοικεν,
 Ἀρηικταμένῳ, δεδαῖγμένῳ δ' ἔξι χαλκῷ,
 κῆσθαι· πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅ,τι φανήη·
 ἀλλ' ὅτε δὴ πολὶόν τε κάρη πολὶόν τε γένειον,
 αἰδῶ τ' αἰσχύνωσι κίνες κταμένοιο γέροντος
 τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.

Epitheton, quod Tyrtaeus *genubus* attribuit, Homerus II. v, 61. membris: γούνα δ' ἔθηκεν ἐλαφρά κ. τ. λ. Sed Homeri quoque aetate maximum corporis robur homines in *genubus* positum putasse apparet ex loquutione θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, atque γούνατα λύνειν, i. q. *interficere*.

V. 20. γεραιούς, ita scribendum ex Cod. Z. pro γηραιούς, quod est in A. B. L. P. neque Homericum est, quamquam prior illa forma saepius obvia. Ceterum notatu dignum mediam huius vocabuli syllabam hoc loco corripī, quippe quae omnino anceps habenda sit. V. Jacobs in Monum. Acad. Monac. 1809. p. 62. Seidler de versu dochm. p. 101.— Singularis etiam scructura est: τοὺς δὲ παλαιότερους — μὴ καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραιούς, illa procul dubio ἀνακολούθως explicanda.

αἰσχροὺν γὰρ δὴ τοῦτο μετὰ προμάχοισι πεσόντα
 κίϋσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
 ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
 θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
 25 αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλαις ἐν χερσὶν ἔχοντα
 (αἰσχροὶ τὰ γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν
 ἰδεῖν)
 καὶ χροῖα γυμνωθέντα· νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,

Vs. 21. γὰρ, A. B. μὲν γὰρ, deinde vs. 22. B. πρόσθεν pro πρόσθε.

Vs. 25. φίλαις ἐν χερσὶν, ita Osannum, sequentes dedimus ex Codd. B. et Rehdig. qui exhibent scripturam compendiosam φιλ' ἐν χ. Ceteri φίλαις ἐν χερσὶν, quod vulgo in editionibus reperitur.

Vs. 26. τὰ γ' i. e. τὰ αἰδοῖα αἰσχροὶ ἔστιν κ. τ. λ. Quum autem extremo versu non positus sit pluralis, qui respondeat praecedenti αἰσχροὶ, sed singularis νεμεσητόν, Reiskius coniecit νεμεσητ' ἐνιδεῖν, quae tamen coniectura vix necessaria est, praesertim quum ante omnia docendum fuerit formam compositam ἐνιδεῖν etiam usitatam fuisse. Itaque Franckio scribendum videtur νεμεσητὰ ἰδεῖν, hiatus Homérico, Tyrtaei memoria non amplius a digamma, sed ab Homeri imitatione repetendo. Sed nihil est in librorum lectione, quod re vera offendant. Explica: τὰ αἰδοῖα αἰσχροὶ ἔστιν ὀφθαλμοῖς, καὶ νεμεσητόν ἔστιν ἰδεῖν τὰ αἰδοῖα, ita ut dativus ὀφθαλμοῖς atque infinitivus ἰδεῖν sibi respondeant.

Vs. 27. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν, quam quidem omnium librorum lectionem cur Thierschius in Act. Monac. I. p. 216. II. p. 269. III. p. 621. eumque sequutus Heinrichius etiam

Denn Schmach bringt es fürwahr, wenn unter
den Streitern gefallen
Vorn vor dem jüngeren Volk liegt der be-
jahrtere Mann,
Welchem die Scheitel sich weiss und das Barthaar
grau schon gefärbt hat,
Wie er den kräftigen Muth haucht in dem
Staube heraus,
Wie er die blutige Schaam mit den eigenen Hän-
den bedeckt hält
(Schmachvoll wahrlich und herzscheidend den
Augen zu schaun!)
Und wie entblösst ihm der Leib; doch dem Jüng-
linge ziemet sich alles,

mutare voluerint in νέω δέ τε πάντ' ἐπ. vix perspicere po-
tueris. Nimirum ex loco Homérico Il. χ, 71. νέω δέ τε
πάντ' ἐπέοικεν, minime sequitur Tyrtaeum eodem numero uti
oportuisse; neque variatio numeri, quum sequatur singularis
ἐχῆ, tantum in se continet offensionis, ut iustam coniiciendi
ansam suppeditet. Neque soloecam esse orationem, pro-
pterea quod, quum praecessisset νέοισι δέ πάντ' ἐπέοικεν,
sequeretur ἐχῆ sine pronomine τις, dilucide demonstravit
Hermannus ad Viger. p. 934. Tantum abest, inquit, ut
soloeca sit, ut sit usitatissima. Euripides in Supplicibus 452.

ἢ παρθενεύειν παῖδας ἐν δόμοις καλῶς,
τεργνὰς τυράννοις ἡδονάς, ὅταν θέλῃ.

Plura vide apud Heindorfium ad Plat. Gorg. p. 105. (p. 96.
ed. Buttm.) Protag. p. 499. — Sed possit etiam, quod pro-
posuerunt Pinzgerus atque Coraës, ἄνθος pro subiecto ha-
beri, a quo dependeat verbum ἐχῆ, sc. τοὺς νέους. Quan-
quam altera ratio eam quoque ob causam probabilior vide-
tur, quia adiectiva, quae sequuntur, θηητός, ἐρατός κ. τ. λ.
pro subiecti appositione iudicanda sunt. Similiter Theognis
1007. sq. ὄφρα τις ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἐχων καὶ φρεσὶν
ἐσθλὰ νοῆ.

ὄφρ' ἐρατῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχη,
 ἀνδράσι μὲν θνητὸς ἰδεῖν, ἐρατὸς δὲ γυναιξίν
 30 ζῶος ἑὸν, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
 ἀλλὰ τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακνών.

Vs. 28. ὄφρ' ἐρατῆς, ita clarissime scriptum in Cod. Rehdig. referente Passovio Sched. crit. p. 30. eodemque oculis exponente in Specimine IV. pro vulgata lectione ὄφρ' ἄρα τῆς, ex qua Valekenarius Diatrib. Euripid. p. 293. B. et Hermannus ad Viger. iam elicuerant id, quod hodie codicis auctoritate stabilitum est. Consentiant etiam Codd. A. B. L. P. qui sola litterarum transpositione exhibent ἀρατῆς. Exemplum huic simillimum exstat apud Mimnerm. 12, 3. p. 44 Nihilominus Thierschius Act. Monac III. p. 621. pertinaciter retinet id, quod olim defenderat, ἄρα τῆς.

Vs. 29. sq. Eandem fere sententiam expresserat etiam Callin. I, 18 sq.

λαῖψ γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
 θνήσκοντος, ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων.

θνητὸς ἰδεῖν, sed libri omnes habent θνητοῖσιν, quod Osannus ita defendere studet, ut minime in θνητοῖσιν loci corruptelam versari suspicetur, sed in alia quavis voce, quum formulam ἀνδρες θνητοί, quae non ita frequens sit, librario-
 rum sapientiae deberi posse veri non sit simile. Attamen ne levissimum quidem perspicio corruptelae vestigium, in ceteris huius versus vocabulis positum, quippe quae ad unum omnia prae se ferant germanitatis indicium. Sed quod bene intellexit Osannus, rarissimam esse formulam ἀνδρες θνητοί, id sane hanc vocem suspectam reddit. Itaque probabilis videtur sagacissima Reiskii coniectura, θνητὸς legentis

Weil noch das heitere Loos reizender Ju-
 gend ihm blüht;
 Denn preiswürdig den Männern zu schaun, lieb-
 reizend den Frauen,
 Ist er im Leben, und schön fiel er im Vor-
 dergefecht.
 Harre denn wohl ausschreitend ein jeglicher,
 beide die Füße
 Fest auf die Erde gestemmt, Zähn' in die
 Lippe gedrückt!

pro *Θνητοῖσιν*, illa quidem Brunckio, Heinrichio, Bekkero aliisque accepta. Sed cur Brunckius mox pro Codicum lectione, *ἐρατὸς δὲ*, scripserit *ἐρατὸς τε*, minus apertum est. Desunt saltem idoneae rationes. Nimirum notione, *ἀνδράσι Θνητὸς*, *viris conspicuus*, atque *ἐρατὸς γυναιξί*, *mulieribus amabilis*, sibi opponuntur.

Vs. 31. sq. Idem distichum in medio sententiarum decursu reperitur apud eundem Tyrtaeum 7, 21. sq. quam ob rem Brunckius extrema hac elegia omnino missum fecit eumque sequutus Franckius p. 153. cui adscriptum videtur fuisse in margine ad verba *μὴ φεύγετε* v. 20. quum alibi vix potuerit librarius hanc sibi sententiam annotare. Sed quid laboramus de doctrina marginali, minus vera quam arguta! Equidem minime perspicio, cur non Tyrtaeus vel poeta qualiscunque sententiam, loco cuidam aptissimam, eandem repetere potuerit altero loco, ubi eadem in auditorum animis spectare atque efficere sibi proposuerit. Et tantum quidem abest, ut huius distichi argumentum sententiarum tenori adversetur, ut tanquam perorationem continere videatur, qua poeta elegiae suae quasi fastigium imponat.

Vs. 31. *εὖ διαβάς*, loquutio de milite aut gladiatore firmiter, diductis, divaricatis cruribus stante. Homer. Il. μ, 457. sq. *στῇ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἐρσιόμενος βάλε μέσσας, εὖ διαβάς, ἵνα μὴ οἱ ἀφανρότερον βέλος εἶη.*
 cf. Causaubon. ad Theophrasti Char. p. 54. ed. Lips.

Vs. 32. *χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν*, quae quidem loquutio

7.

Ἄλλ', Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικῆτου γένος ἐστέ,

θαρσεῖτ', οὐπω Ζεὺς αὐχένα λοξὸν ἔχει.

μηδ' ἀνδρῶν πληθὺν δειμαίνετε, μηδὲ φοβεῖσθε,

ἰθὺς δ' εἰς προμάχους ἀσπίδ' ἀνῆρ ἐχέτω,

5 ἐχθρὰν μὲν ψυχὴν θέμενος, θανάτου δὲ μελαι-
νας

κῆρας ὑπ' αὐγαῖσιν ἡελίοιο φίλας.

denotat hoc loco vehementiam, qua quis adversus hostem progreditur, sicut apud Homer. Odyss. α, 381. similis formula procorum iracundiam designat: οἱ δ' ἄρα πάντες ὁδᾶς ἐν χεῖλεσι φόντες.

Ad fragm. 7. Extat in Stobaei Florileg. L. 7. p. 352, et inscribitur *Τυρταλον* in Cod. A. Trinc.

Vs. 1. sq. Commata posuimus post Ἄλλ' atque ἐστέ, ita ut coniungenda sint haec verba: Ἀλλὰ θαρσεῖτε, et sententia caussalis, Ἡρακλῆος γὰρ ἀνικῆτου γένος ἐστέ, pro parenthetica habenda. cf. Schaeferi Melet. p. 76. Matthiae Gramm. Gr. §. 615. p. 1242. Ἀλλὰ, i. e. age, agite. — ἀνικῆτον Codd. ἀνίκητον Gesneri marg.

Vs. 2. αὐχένα λοξὸν ἔχει, proverbialis loquutio, qua significatur *Iovem* oculos nondum a *Lacedaemoniis* deiecissee. Theognis 535. sq.

οὐ ποτε δουλείῃ κεφαλὴ ἰθεῖα πέφυκεν,

ἄλλ' αἰεὶ σχολιή, καὶ αὐχένα λοξὸν ἔχει.

Vs. 4. εἰς, ita Codd. omnes, et recte quidem, pro Stophani atque Brunckii in Gnomicis lectione ἐς.

7.

Auf! das Geschlecht ja seid ihr des unbesiegten
 Herakles,
 Vorwärts! denn noch hält Zeus nicht den
 Nacken gekehrt.
 Banget euch nicht vor der Menge der Männer,
 noch fliehet erbebend;
 Stracks auf die Vordersten los halte der
 Streiter den Schild,
 Feindlich das Leben umphahend, und finstern
 Keren des Todes
 Unter des Helios Strahl freundlich entge-
 gengewandt.

Vs. 6 *κῆρας ἐπ' ἀνγαῖσιν ἦ*. ita ex ingeniosissima Hermannii coniectura ad Viger. p. 935. maxime reposuimus. *κῆρας ἐπ' ἀνγαῖσιν ἦ*. Cod. B. *κῆρας ἀνγαῖς ἦ*. Cod. A. Voss. *κῆρας ἀνγαῖσιν* vulg. unde Grotius primum reſinxit *κῆρας ὁμῶς ἀνγαῖς*, quod defendit Thierschius Act. Monac. I. p. 217. II. p. 269. III. p. 264. Brunckius minori etiam mutatione Codicis B. sequutus est virum doctum in Miscell. Observatt. I. p. 128. *κῆρας ἴσ' ἀνγαῖσιν, ἴσα, ἴσως, ἐπίσης, instar, ccu, aequē*. Sed Homerus penultimam syllabam vocabuli ἴσος semper producit, quae apud Atticos demum ambigua est facta. Itaque multo probabilior est Hermannii coniectura, qui tamen nescio an immerito post *ἀνγαῖσιν* inseruerit particulam *γ'*. Simile exemplum habet Philetas 13, 4.

ἔμπεδα, καὶ τοῖσιν ἄλλα προσανῶνται.

Optime explicat Hermannus: „Ita pugnare hortabitur, vitam spernentes, mortem autem, sub luce quidem solis, i. e. honestam, ut in pugna, expetentes, quoniam illa parum gloriosa mors est, qua quis domi suae morbo vel senio extinguitur. Facit ad hanc rem hoc in Callini elegia v. 14.

*πολλάκι δημοτῆτα φυχῶν καὶ δοῦπον ἀκόντων
 ἔρχεται, ἐν δ' οἴκῳ Μοῖρα κίχεν θανάτου.*

ἴστε γάρ, ὡς Ἄρεως πολυδακρύτου ἔργ' αἰδήλια,

εὖ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου·

καὶ πρὸς φευγόντων τε διωκόντων τ' ἐγένεσθε,

10 ὦ νέοι, ἀμφοτέρων δ' εἰς κόρον ἡλάσατε.

οἳ μὲν γὰρ τολμῶσι, παρ' ἀλλήλοισι μένοντες,

εἷς τ' αὐτοσχεδίνῃ καὶ προμάχους ἶέναι,

παυρότεροι θνήσκουσι, σάουσι δὲ λαὸν ὀπίσω·

Vs. 7. πολυδακρύτου, ita Cod. B. et Gesneri marg. πολυδακρύου vulg. Illud Homericum, πολυδάκρυτος autem primum obvium apud Apollonium Rhodium. αἰδήλια dedimus ex Cod. Arsen. et Gesn. marg. pro vulg. ἀρίδηλα, quae quidem forma apud Homerum non obvia, sed eius loco ἀρίζηλος, ita tamen ut syllaba antepenultima semper producat, nunquam, velut hoc loco, corripitur. V. Buttmanni Lexilog. I. p. 254 Simonides primum fragm. 62 (65), 3. ἀρίδαλος admisit, antepenultima correpta:

τὰν δ' ἀρετὰν οἶδεν μέγα Πήλιον, ἃ τ' ἀρίδαλος
ᾶσσα. —

Accedit, quod eidem Marti in Iliad. ε, 757. tribuuntur ἔργ' αἰδήλια (vulg. καρτερὰ ἔργα.) Buttmann. l. c. p. 247. Denique Francius recte observavit caussam fuisse afferendam, non omnino, cur fortiter sit pugnandum, sed cur spernenda vita, gloriosaque mors deligenda. „Haec vero, inquit, non potest alia esse, quam quod mors expectanda sit iis, qui acriter hostem invadunt, neque igitur amor vitae in pugna queat cum virtute conciliari. Atque huc spectat Ἄρης πολυδάκρυτος et versus proximus:

εὖ δ' ὀργὴν ἐδάητ' ἀργαλέου πολέμου.“

Denn wie gefahrvoll Ares der thränenenerregende,
 wisst ihr,
 Und wohl kennt ihr den Sturm schrecklich
 verwüstendes Kriegs;
 Wart mit fliehenden auch und wart im Zug der
 Verfolger,
 Jünglinge, beider Geschick habt ihr zur
 Gnüge versucht.
 Die da muthig es wagen, gedrängt bei einan-
 der verharrend,
 Zum Nähkampfe zu geh'n und in das Vor-
 dergefecht,
 Deren erliegt ein geringerer Theil, und sie schir-
 men die Nachhut;

Sensus: *Nostis enim, quam perniciosa sint opera Martis.*

Vs. 9. καὶ πρὸς φευγόντων, ita Cod. B., quod Brunckius elegantius esse iudicavit. Significat εἶναι πρὸς τινος, esse a partibus alicuius, ut apud Herodot. I. 124. καὶ γε- νόμενοι πρὸς σέο. cf. interpret. ad Gregor. Corinth. p. 104. sqq. ed. Schaefer. Lectio vulgaris μετὰ φευγόντων nihil nisi illius glossema statuendum est. παρὰ φευγόντων habet Voss. minus apte.

Vs. 10. ἀμφ. — ἡλάσατε, ad utrorumque (et fugientium et persequentium) satietatem processistis, i. e. in utraque re, et fugiendo et persequendo, satis experti estis. Verbum ἐλαύνειν h. l. habet significationem intransitivam, quem ad modum in loquutione: εἰς ταῦτ' ἤλασε μανίας.

Vs. 11. sqq. Antiquissima sententia apud Homer. Il. ε, 529. sqq.

ὦ φίλοι, ἄνδρες ἔστε, καὶ ἄλκιμον ἦτορ ἔλεσθε,
 ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὁσμίνους.
 αἰδομένων δ' ἀνδρῶν πλέονες σόοι, ἢ πέφανται·
 φευγόντων δ' οὔτ' ἄρ' κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.
 cf. Il. ο, 561. sqq. Xenoph. Anab. III, 1, 43.

Vs. 12. εἰς τ', recte Brunckius emendavit vulg. ἔς τ'.

τρεσδάντων δ' ἀνδρῶν πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή.

15 οὐδεὶς ἄν ποτε ταῦτα λέγων ἀνύσειεν ἕκαστα,

ὅσος, ἦν αἰσχροῦ πάθη, γίγνεται ἀνδρὶ κακά.

ἀργαλέον γὰρ ὅπισθε μετάφρενόν ἐστι δαΐζειν

ἀνδρὸς φεύγοντος δηῖω ἐν πολέμῳ.

αἰσχροὺς δ' ἐστὶ νέκυς κατακείμενος ἐν κονίῃσιν,

Vs. 14. πᾶσ' ἀπόλωλ' in Cod. A corruptum legitur πᾶσ' ^α πώλετο. — πᾶσα ἀρετή, omnis fortitudo sive bellica virtus, non omnis praestantia, ut male interpretatus est Franckius p. 155. ad instar sententiae Homericae: φευγόντων δ' οὔτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή

Vs. 15. sq. Hoc distichum Franckius p. 154. frigidum habet et ieiunum ideoque interpolatum. Audis Pythiam tripodis insidentem. Primum, ut sententiam suam firmaret, Franckius male interpretatus est loquutionem praecedentem: πᾶσ' ἀπόλωλ' ἀρετή, deinde αἰσχροῦ παθεῖν negat esse fugere simpliciter, sed ignominiam sibi fuga contrahere. Recte autem animadvertit Matthiaeus hoc sensu sua culpa sibi aliquid contrahendi πάσχειν nunquam usurpári, sed αἰσχροῦ παθεῖν esse idem quod αἰσχροῦς ἀγωνίεσθαι, animo molli et ignavo pugnare, et hinc vinci, ita tamen ut verbo πάσχειν indicet poeta hanc ignaviam non sponte suscipi, sed ex animo a timore victo oriri. „Ita recte explicato loco concidit tota ratiocinatio, qua versus 15. 16. a rhapsodo additos, non a Tyrtaeo profectos, demonstrare voluit.“ —

Vs. 16. Quod vulgo legitur, ἄν-πάθη, emendandum est ἦν-πάθη, auctoribus potissimum Valckenario et Thierschio Brunckius, quum ἄν metro adversaretur, scripsit ἑάν, quod Atticum est, non epicum neque elegiacum. Sed addit

Doch Zaghaftigen welkt jegliche Tugend
 dahin.
 Keiner wohl könnte sie alle zu End' ausnennen
 die Uebel,
 Welche betreffen den Mann, wenn er der
 Schmach sich ergibt.
 Denn schwer lastet der Schimpf, wenn zwischen
 den Schuldern getroffen
 Sinkt der entfliehende Mann mitten in feind-
 licher Schlacht.
 Schmachvoll liegt in dem Staube gestreckt der
 entseelete Leichnam.

Schaeferus in Gnomiorum editione: „Brunckius *ἂν* pro *ἐὰν* dictum corripit credidit. Idem aliis visum: sed sunt qui praefracte negent; quo iure, ipsi viderint. Monui de hac re in Ind. ad Odyss. p. 147. Nunc addo ex Antholog. Palat. T. II. p. 343. n. 74 v. 9. ὄξος *ἂν* αἰτήσω.“ — Cod. B. suprascriptum habet lectionem κακῶ pro κακά. Valckenarius, Gaisfordio referente, totum versum ita corrigere studuit: ὅσος ἦν (vel ἐὰν) αἰσχροπαθῇ, γίγνεται ἀνδρὶ κακά. Vel potius: Ὅσσα περ αἰσχροὶ παθεῖν γίγνεται ἀνδρὶ κακῶ. Sed utrumque sine iusta ratione.

Vs. 17. Singularis est hoc loco usus infinitivi δαΐζειν, cuius eadem est vis ac potestas, qua fungitur Latinorum Supinum (in u) in verbis transitivis Explica: Ἀργαλέον ἐστὶ δαΐζειν μετὰφρενον ἀνδρὸς φεύγοντος, Grave est vulneratu terga viri fugientis, i. e. si terga vulnerantur, vel: si quis terga vulnerat. Legem huius infinitivi proposuit et similia exempla contulit G. Bernhardyus in Syntaxi linguae Graecae Germanice scripta p. 360. Itaque operam perdidit Franckius, qui in proximo versu reponendum statuerit esse δῆμιον ἐν πολέμῳ pro lectione omnium librorum δηῖον ἐν πολέμῳ.

V. 19. αἰσχροὺς, lectio omnium librorum MSS., quam Brunckius exterminavit in eiusque loco posuit αἰσχροὺν, ex

- 20 νῶτον ὀπίσθ' αἰχμῇ δουρὸς ἐληλαμένους.
 ἀλλὰ τις εὖ διαβάς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισιν
 στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὁδοῦσι δακῶν,
 μῆρους τε κνήμας τε κάτω καὶ στέρνα καὶ ὦμους
 ἀσπίδος εὐρείης γαστρὶ καλυψάμενος.
- 25 δεξιτερῇ δ' ἐν χειρὶ τινασσέτω ὄβριμον ἔγχος,
 κινεῖτω δὲ λόφον δεινὸν ὑπὲρ κεφαλῆς·
 ἔρδων δ' ὄβριμα ἔργα διδασκέσθω πολεμίζειν,
 μηδ' ἐκτὸς βελέων ἐστάτω ἀσπίδ' ἔχων·
 ἀλλὰ τις ἐγγὺς ἰὼν, αὐτοσχεδὸν ἔγχ' ἰ μακρῷ

Trinc. et Gesneri Marg. quod Franckius etiam exquisitius existimavit. Sed alia est quaestio, num quid verius an exquisitius sit. — κατακείμενος in A. corruptum legitur κακ-
 κείμενος.

Vs. 21. sq. De hoc disticho vide ad fragm. 6, 31. sq. Huc respicere videtur Plato de Legg. I. p. 630. ^ψ διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες ἀποθνήσκειν ἐν τῷ πολέμῳ, φράζει Τύρταιος τῶν μισθοφόρων εἰσὶ πάμπολλοι, ὧν οἱ πλείστοι γίγνονται θρασεῖς κ. τ. λ.

Vs. 24. γαστρὶ, ita recte habent libri plerique, ut denotetur scuti forma convexa, qualis fere est ventris humani. Contra Voss. Arsen. δουρὶ. —

Vs. 25. ὄβριμον, ita Codices praeter Arsen. omnes, qui exhibet ὄμβριμον. Similiter versu 27. Voss Arsen. habent

Welchem die Spitze des Speers drang durch
 den Rücken hindurch.
 Harre denn wohl ausschreitend ein jeglicher,
 beide die Füße
 Fest auf die Erde gestemmt, Zähn' in die
 Lippe gedrückt,
 Hüften sodann und die Schenkel hinab und die
 Brust und die Schultern
 Mit des geräumigen Schilds Bauche bedeckend zugleich;
 Und mit der Rechten entschwing' er sofort die
 gewaltige Lanze,
 Und er errege den Busch fürchterlich über
 dem Haupt;
 Uebergewaltige Thaten bestehend erlern' er zu
 kriegen,
 Und nicht fern dem Geschoss steh' er, den
 Schild in dem Arm;
 Sondern hervor nun schreitend und nah mit dem
 Schwerte verwundend

ὄμβριμα, ceteri *ὄβριμα*, quae quidem forma utroque loco retinenda. V. ad Callini fragm. 2.

Vs. 27. *πολεμίζειν* cum optimis libris scribendum, cui etiam suffragatur quod Voss. compendio expressit *πολεμίζ~*. Arsen. *πολεμίζων*.

Vs. 28. *ἑστάτω* in A. corruptum *ἑστάτ'*.

Vs. 29 — 34. Haec disticha Franckius iterum *ὀβελίζει*, primum quia distichum 29. 30. repetitum sit e v. 21. deinde versus 31 — 34. lusum contineant a simplicitate antiqui poetae quam maxime abhorrentem. Sed audi, quam ridicule pergat ipse: Erunt fortasse, quibus e contrario hi versus omnium maxime placeant. Sed hi diffidant velim sensui suo celt. Suo quisque sane fruatur sensu, neve Franckius

30 ἢ ξίφει οὐτάζων, δήιον ἄνδρ' ἐλέτω·

καὶ πόδα παρ ποδὶ θείς, καὶ ἐπ' ἀσπίδος ἀσπίδ'
ἐρείδουσ,
ἐν δὲ λόφον τε λόφῳ καὶ κυνέην κυνέῃ

καὶ στέρνον στέρνῳ πεπλημένος, ἀνδρὶ μαχέσθω,

ἢ ξίφεος κώπην ἢ δόρυ μακρὸν ἐλών.

35 ὑμεῖς δ', ὧ γυμνῆτες, ὑπ' ἀσπίδος ἄλλοθεν ἄλλος

πτώσσοντες, μεγάλοις βάλλετε χερμαδίοις,

opinetur suum sensum unice esse sincerum. Iudices vero, qui minus olent rhapsodos et interpolatores, in his ipsis versibus spiritum deprehendent furori bellico aptissimum, quos quidem versus probabiliter censet Thierschius fluxisse ex Homeri Il. v, 128. sqq.

οἱ γὰρ ἄριστοι

κρινθέντας Τρῳᾶς τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἔμμινον
φράξαντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκει προθελέμῳ·
ἀσπίδ' ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ.

Iam circumspeciat Franckius, ne ludentem quoque sibi fingat Homerum. Singula, quae praeterea affert, tam ieiuna tamque sensu poetico indigna sunt, ut ne verbum quidem amplius addam. Paucis functus est etiam Matthiaeus, Franckium ipsum perstringens tanquam sensui suo minime diffisum. Sed apage poetarum iudices, ολομένους τι εἰδέναι, οὐκ εἰδότες.

Vs. 32. Particula δέ pertinet ad participium, quod sequitur, πεπλημένος, veluti τε respondet καί. Itaque δέ totam sententiam coniungit cum praecedentibus, τε autem

Oder dem mächtigen Speer, greif' er den
 feindlichen Mann;
 Und Fuss pressend an Fuss, und den Schild an-
 drängend dem Schilde,
 Flatternden Busch an den Busch, Helm auch
 dem Helme gereiht,
 Und mit der Brust anschlagend die Brust, ob-
 sieg' er dem Feinde,
 Schwingend empor Schwertgriff oder den
 mächtigen Schaft.
 Ihr dann, rüstige Knappen, der andere hinter
 dem Schilde
 Anderer niedergeduckt, werfet mit grobem
 Gestein,

singula vocabula λόφον et κυνέην. Particula ἐν adverbialiter explicanda significat *in superiori hominis parte*, Germanice *drauf, oben*.

Vs 33. πεπλημένος, ita optime correxit Brunckius, quod in omnibus libris scribitur πεπαλημένος, nemini unquam, nisi Oedipo, explicandum. Sed falsam interpunctionem admisit Brunckius eumque sequutus Franckius, comma ponentes post στέρνω, ita ut πεπλημένος referatur ad μαχέσθω. Explica: πεπλημένος λόφον λόφῳ καὶ κυνέην κυνέῃ καὶ στέρνον στέρνω, μαχέσθω ἄνδρι.

Vs. 35. γυμνήτες, i. e. ψιλοί, qui non fuerunt induti armis militaribus, ideoque tanquam nudi, iustis militibus oppositi. V. Mülleri Dor. II. p. 55. sq.

Vs. 36. βάλλετε, quod quum omnes praebeant Codices, nescio, cur cesserit Stephani coniecturae σφάλlette, quae quidem, si in libris MSS. reperiatur, neminem offendat, iam vero legitima auctoritate destituta non debet exterminare lectionem antiquitus nobis traditam.

δούρασί τε ξιστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς,
τοῖσι πανοπλίαις πλησίον ἰστάμενοι.

8.

Οὐτ' ἂν μνησαίμην, οὐτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθεί-
μην,

Vs. 37. „Libri ἀκοντίζοντες ἐς αὐτούς. In quos vero? Nempe in hostes. Audio. Sed doceri velim κατ' ἐξοχὴν dici posse αὐτούς. Nam antea facta non erat hostium ulla mentio, ad quam αὐτούς possit referri. Corrigo:

δούρασί τε ξιστοῖσιν ἀκοντίζοντες ἐς ἄκρους,
in principes, in duces. Ita Euripides Phoeniss. v. 440. ed. Porson.

πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
πάρεισι, etc.“ — FRANCKIUS.

Rursus habes iudicem pedestrem. Hostes enim, quos aut animo aut oculis prae se conspexit poeta, et una cum poeta iuvenes audientes satis cognitos habuerunt, non opus erat, ut ille ipsos nomine designaret, in quos tela atque hastas concicerent γυμνῆτες, sed sufficebat, ut pronomine tantum monstraret αὐτούς, vi quadam atque emphasi pronuntiandos: id quod non solum poetis, sed cuilibet in vividiore sermonis habitu accidere solet. Sic in omnium ore versatur Pythagoricorum de praeceptore illud dictum: Ἀὐτὸς ἔφα.

Vs. 38. τοῖσι πανοπλίαις, ita legendum ex Cod. B et Gesneri marg. τοῖσι πανοπλίαισι Cod. A. Voss. Trinc. quod quidem duplici modo metricis legibus adversatur, primum quia syllaba antepenultima corripitur, quamvis metrum flagitet productam, deinde quia ultima prorsus abundat. Alii habent πανοπλίαις, quod eodem illo morbo metrico laborans ne Graecum quidem est. Itaque Stephanus, quem temere sequutus est Klotzius, coniecit πανοπλίαις, abstractum pro concreto. Sed eiusmodi emendationem hodie nemo desidera-

Und mit geglättetem Schaft im Wurfe erzielend
die Feinde,
Schliesset euch nahe gedrängt an die Ge-
harnischten an.

8.

Nie wohl möcht' ich gedenken des Manns, noch
in Achtung ihn halten,

bit. — In vocabulo, quod sequitur, paullo negligentius lectio-
nis diversitatem indicavit Gaisfordius: *πληστον*] *ἐγγυθεν*.
ita ut pro certo affirmare nequeas, in quibusnam Codicibus
una aut altera reperiatur lectio. Id quidem Brunckius me-
moriam prodidit *ἐγγυθεν* esse in Cod. B. Et quoniam Gais-
fordius *πληστον* in ordinem recepit, hinc concludere licet id
vocabulum in ceteris extare codicibus, unde contra Brunckii
auctoritatem reponendum videtur. Satis enim probabiliter
demonstravit Franckius vocem *ἐγγυθεν* glossematis instar
huc transferri potuisse ex fragm. 8, 12.

Ad fragm. 8. Exstat in Stobaei Florileg. LI, 1. p. 353.
sq. inde a versu 1. usque ad versum 14. ibid. LI, 5. p. 354.
vers. 15—44. Priori loco inscriptio *Τυρταλου* reperitur
in Cod. A. et Trinc. Altero loco Trinc. suppeditat lemma
Τυρταλου, deest autem in Cod. A. Singularem titulum
Ἡρωελεγεῖα habet Voss.

Vs. 1. sqq. Similis sententia est apud Theognidem
713. sqq.

οὐδ' εἰ ψεύδεα μὲν ποιεῖς ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
γλώσσαν ἔχων ἀγαθὴν Νέστορος ἀντιθέου,
ὠκύτερος δ' εἴησθα πόδας ταχεῶν Ἀρπυιῶν
καὶ παίδων Βορέα, τῶν ἄφαρ εἰσὶ πόδες.

cf. Xenophan. ap. Athen. X, 6. p. 414 —

Vs. 1. Laudatur hic versus a Platone de Legg. I. p. 629.
A. II. p. 660. E. hoc modo: Οὐτ' ἂν μνησαίμην, οὐτ' ἐν

- 2 οὐτε ποδῶν ἀρετῆς, οὐτε παλαισμοσύνης,
 3 οὐδ' εἰ Κυκλώων μὲν ἔχοι μέγεθος τε βίην τε,
 4 νικῶν δὲ θέων Θρηίκιον Βορέην,

λόγῳ ἄνδρα τιθείμην. Pro ἐν λόγῳ in Stobaei Cod. A. et Trinc. perperam legitur ἄν λόγῳ. Pro τιθείμην in omnibus Stobaei libris extat τιθείην, quarum formarum non infrequentem in libris commutationem ostendit Valckenarius ad Euripid. Phoeniss. p. 189. b. Idem Valckenarius ad Herodot. II, 141. p. 172. ex Platone primus restituit τιθείμην, eumque sequuti sunt Brunckius atque Franckius. Contra active non offenditur Porsonus ad Euripid. Med. 542. neque Thierschius Act. Monac. III. p. 630. — „Hic et post Wakefieldius Silv. crit. III. p. 26. tentavit nonnulla, a quibus manum vellem abstinuisset.“ SCHAEFER.

Vs. 2. παλαισμοσύνης, vulg. quod corruptum, παλαιμοσύνης, suppeditant A. Trinc. παλαισμοσύνη, i. q. πάλη, reperitur etiam in Homeri Il. ψ, 701. Od. θ, 103. 126.

Vs. 3. ἔχοι, ita legendum hoc loco et versu 9. propter reliquos optativos. Perperam ἔχει A. Voss.

Vs. 4. θέων, a verbo θέω, quod B. pessime scribit θεῶν.

Vs. 5—10. Franckius p. 161. sq. hos versus interpolatos esse censet, improbante Welckero ad Theognid. 501. p. 107. Primum Franckius versus 9. et 10. plus quam suspectos habet, propterea quod optimi et antiquissimi poetae elegiaci aegre sententiam hexametro terminent. Quod tamen fallacissimum est argumentum, Mimnermo, Solone, Theognide aliisque poetis elegiacis auctoribus. Sed, Matthiae observante p. 237. ne verum est quidem sententiam hexametro terminari: versu enim 10. parenthesi incluso, ita cohaerent

Sei es um rührigen Fuss, oder um Ringergeschick,
 Auch nicht, wenn er besässe die Grösse und Kraft der Kyklopen,
 Und obsiegte im Lauf Boreas' Thrakischem Fuss,

verba: οὐδ' εἰ πῦσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς, εἰ μὴ τετλαῖ μὲν ὁ. κ. τ. λ. Atque certissimum integritatis monumentum suppeditat Plato de Legg. I. p. 629. Α. ὅς [Τύρταιος] δὴ μάλιστα ἀνθρώπων περὶ ταῦτα ἐσπούδακεν, εἰπὼν, ὅτι

οὗτ' ἄν μνησαίμην, οὗτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην,

οὗτ' εἴ τις πλουσιώτατος ἀνθρώπων εἴη, φησὶν, οὗτ' εἰ πολλὰ ἀγαθὰ κεκτημένος εἰπὼν σχεδὸν ἅπαντα, ὅς μὴ περὶ τὸν πόλεμον ἄριστος γίγνοιτ' αἰεὶ. Vides Platonem in Tyrtaei carminibus legisse versus 5 — 8. quos intempestivum Franckii acumen a rhapsodo quodam additos esse arbitratur, ita ut interpolationem illam Platone etiam antiquiorem esse sibi persuaserit. Fugit Franckium alter Platonis locus de Legg. II. p. 660. E. quo poetae sententia accuratius exponitur: Τοὺς ποιητὰς ἀναγκάζετε λέγειν, ὥς ὁ μὲν ἀγαθὸς ἄνθρωπος, σώφρων ὢν καὶ δίκαιος, εὐδαίμων ἐστὶ καὶ μακάριος, εἴαν τε μέγας καὶ ἰσχυρὸς, εἴαν τε μικρὸς καὶ ἀσθενὴς ᾗ, καὶ εἴαν πλουτῇ καὶ μὴ· εἴαν δὲ ἄρα πλουτῇ μὲν Κινύρα τε καὶ Μίδα μᾶλλον, ᾗ δὲ ἄδικος, ἄθλιός τ' ἐστὶ καὶ ἀνιαρὸς ζῇ. καὶ, Οὗτ' ἄν μνησαίμην, φησὶν ὑμῶν ὁ ποιητής, εἴπερ ὁρθῶς λέγει, οὗτ' ἐν λόγῳ ἄνδρα τιθείμην, ὅς μὴ πάντα τὰ λεγόμενα καλὰ μετὰ δικαιοσύνης πράττοι καὶ κτῶτο, καὶ δὴ καὶ δεινὸν τοιοῦτος ὢν, ὁρᾷτο ἐγγύθεν ἰστάμενος, ἄδικος δὲ ὢν μήτε τολμῶ ὁρῶν φόνον αἵματόεντα, μήτε νικῶ θείων Θρηίκιον Βορέην, μήτε ἄλλο αὐτῷ μηδὲν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν γίγνοιτό ποτε. —

5 οὐδ' εἰ Τιθωνοῖο φυὴν χαριέστερος εἶη,
 πλουτοίη δὲ Μίδεω καὶ Κινύραο πλέον,
 οὐδ' εἰ Τανδαλίδεω Πέλοπος βασιλεύτερος εἶη,
 γλῶσσαν δ' Ἀδρήστου μελιχόγῃρον ἔχοι,
 οὐδ' εἰ πᾶσαν ἔχοι δόξαν, πλὴν θούριδος ἀλκῆς,
 10 (οὐ γὰρ ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ),
 εἰ μὴ τετλαίῃ μὲν ὄρῳν φόνον αἵματόεντα,
 καὶ δηίων ὀρέγοιτ', ἐγγύθεν ἰστάμενος.
 ἢ δ' ἀρετῇ, τό τ' αἰθλον ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστον

Vs. 5. χαριέστερος, Codd. omnes. χαριέστατος Trine.

V. 6. κινυρέοιο μᾶλλον] κινύραο πλέον B. κινίρειω βάθιον Camerarius in margine Gesneri. GAISFORD. Certissima sane habenda esset Camerarii coniectura marginalis, si quidem lectio, quam Hertelius et Wintertonius indicant, κινύρειω βάθιον, re vera ex Codicibus deprompta esset; quod tamen vix crediderim, quoniam Gaisfordius nullam illius ex Codicibus mentionem facit. Itaque tutius videretur adhuc retinere lectionem codicis B.

Vs. 8. In Platonis Phædro p. 269. A. ad hunc versum respicitur: Τί δαί; τὸν μελίγηρον Ἀδραστον οἰόμεθα κ. τ. λ. quod bene vidit Heindorfius p. 347. Sicut Tyrtaeus Adrasti, ita Theognis l. c. Nestoris celebrat ducem facundiam.

Vs. 9. πλὴν omisit B.

Vs. 11. sq. Hoc distichum in suum usum convertit Plato de Legg. I. p. 629. E. εἴρηκας γαῦν ὥδε ἐν τοῖς ποιή-

Noch auch wenn er an Wuchs liebreizender
 wär' als Tithonos,
 Reicher als Midas sogar, oder als Kinyras
 selbst,
 Ragt' er als König hervor über Tantalos' Sohn,
 über Pelops,
 Hätt' er den süßen Gesang, welchen Adra-
 stos gehegt,
 Hätt' er auch jeglichen Ruhm, nur des Kriegs an-
 stürmende Kraft nicht,
 (Denn als ein rüstiger Mann zeigt er sich
 nie in der Schlacht)
 Wenn er nicht muthig ertrüg' blutträufenden
 Mord zu erblicken,
 Und losstürmt' auf den Feind, neben ihm
 stehend zum Streit.
 Das zeigt männliche Kraft, ist den Menschen der
 köstlichste Kampfpfeis,

μασιν ὡς οὐδαμῶς τοὺς τοιούτους ἀνεχόμενος, Οἷ μὴ τολμήσωσι μὲν

ὄρᾱν φόνον αἱματοέντα,
καὶ δηλῶν ὀρέγοιντ', ἐγγύθεν ἰστάμενοι.

Scd idem II. p. 661. A. singularem numerum retinuit: ὀρέ-
γοιτο — ἰστάμενος, atque participium ὄρων. — In Stobaei
Trinc. perperam legitur μήτε τλαίη, atque in Cod. A. m. p.
πόνον pro φόνον, quod quidem illo verius esse praeter cete-
ros Stobaei libros demonstrat Plato l. c. Coniunge ὀρέγοιτο
δηίων, i. e. adversus hostes manus extenderet, interficiendi
caussa, ita ut ἐγγύθεν ἰστάμενος pro appositione accipiendum
sit. cf. Matthiae Gramm. Gr. II. p. 661. §. 350.

Vs 13. Apud Stob. τόδ' ἄεθλον — ἄριστον Vulg. τόγ' ἄριστιν — ἄεθλον B. Apud Theognidem 1003. τὸ δ' ἄεθλον — ἄριστον, quae quidem verborum dispositio, quum maiore nitatur auctoritate, praeferenda est. Sed bene perspexit

κάλλιστόν τε φέρειν γίγνεται ἀνδρὶ νέῳ
 15 ξύνον δ' ἐσθλὸν τοῦτο πόλλί τε παντί τε δήμῳ,
 ὅστις ἀνὴρ διαβὰς ἐν προμάχοισι μένη,
 νωλεμέως, αἰσχυρὰς δὲ φυγῆς ἐπὶ πάγχυ λάθηται,
 ψυχὴν καὶ θυμὸν τλήμονα παρθέμενος,
 θαρσύνῃ δὲ πεσεῖν τὸν πλησίον ἄνδρα παρεστῶς·
 20 οὗτος ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται ἐν πολέμῳ.
 αἵψα δὲ δυσμενέων ἀνδρῶν ἔπρεψε φάλαγγας
 τρηχείας, σπουδῇ δ' ἔσχεθε κύμα μάχης.

Franckius ineptam esse utramque lectionem, et τό γ' et τὸ δ',
 cuius vice sagaciter reposuit τό τ' ubi particula τε respon-
 deat sequenti κάλλιστόν τε φέρειν, suffragante etiam Wel-
 ckero ad Theognid. p 137. Atque ita quidem pari proba-
 bilitate exponit Franckius: „Dixerat enim Tyrtaeus ne men-
 tione quidem dignum esse virum, nisi caedem cruentam
 aspicere cominusque pugnare audeat, iamque sic pergit:
*Hæc vero est ea virtus, quæ et optimum inter homines
 præmium est, et pulcherrimum, quod iuvenis possit attingere.*

Vs. 14. Pro νέῳ, quod unice verum in elegia bellica,
 apud Theognidem legitur σοφῶ, quod ita ortum esse vide-
 tur, ut Græculum illum, qui Tyrtaei disticha cum Theo-
 gnideis consarcinavit, vocabulum ἀρετῇ ethica significatione
 accepisse ponamus.

Vs. 16. ὅστις ἀνὴρ, in hac lectione consentiunt Stobaei
 et Theognidis libri, quæ tamen offendit Uptonum, nescio
 quem, a Gaisfordio laudatum, in *Critical observations upon*

Und als den edelsten Lohn stellt er dem
Jüngling sich dar.
Ja ein gemeinsames Gut gilt jener der Stadt
und dem Volke,
Der ausschreitend ein Mann harret im Vor-
dergefecht,
Rastlos, ganz ungedenk schmachbringender Flucht
aus der Feldschlacht,
Und der Leben und Blut muthig zu opfern
vermag,
Und nahstehend dem anderen Mann ihn ermun-
tert zu fallen:
Also bestehet ein Mann wacker und kühn
in dem Krieg.
Hurtig verscheucht er die Schaaren der feindlich
gemutheten Männer,
Starrende, und mit Geschick dämmt er die
Woge der Schlacht.

Shakspeare p. 236. *conscientem ὅστις ἂν εὔ, sine iusta ratione.*

Vs. 17. αἰσχροῦς] αἰσχρο^{οι} A.

Vs. 19. sq. Hoc distichum Franckius iterum obelo notavit, propterea quod ei laborare videtur iisdem vitiis hexametri claudentis sententiam languidique pentametri, ne quid dicat de usu articuli non satis Homérico. Hoc argumentum partim absurdum est, ut suus quemque docet sensus, partim non verum. De articulo ne in Homericis quidem carminibus nimis offendente vide Matthiae Gramm. Gr. p. 541. sqq. — Particulam δὲ post *ἡρασύνη* omittit Voss. Pro *οὗτος* Trinc. habet *οὕτως*.

Vs. 22. σπονδῇ δ' ἔχεθαι dedimus, et vulgatam et Codicis A lectionem sequuti: σπονδῇ τ' ἔχεθαι vulg. σπονδῇ δ' ἔχεσσε A. quod metro repugnat. Similiter Homer. Il. v, 687. σπονδῇ ἐπαύσσοντα νεῶν ἔχον.

αὐτὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσὼν φίλον ὤλεσε θυ-
 μόν,
 ἄστυ τε καὶ λαοὺς καὶ πατέρ' εὐκλείδας,
 25 πολλὰ διὰ στέρνοιο καὶ ἀσπίδος ὀμφαλοέσσης
 καὶ διὰ θώρηκος πρόσθεν ἐληλαμένος.
 τὸν δ' ὀλοφύρονται μὲν ὁμῶς νέοι ἡδὲ γέροντες,
 ἀργαλέῳ τε πόθῳ πᾶσα κέκηδε πόλις.
 καὶ τύμβος καὶ παῖδες ἐν ἀνθρώποις ἀρίσημοι
 30 καὶ παίδων παῖδες καὶ γένος ἐξοπίσω.
 οὐδέποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ἄνομ'
 αὐτοῦ,
 ἄλλ' ὑπὸ γῆς περ ἐὼν, γίγνεται ἀθάνατος,
 ὄντιν' ἀριστεύοντα μένοντά τε μαρναμένόν τε
 γῆς περὶ καὶ παίδων θοῦρος Ἄρης ὀλέσῃ.

Vs. 25. Pro διὰ A. δέ, quod nihil est nisi error librarii.

Vs. 26. πρόσθεν ἐληλαμένος, in antica parte percussus, unde apparet illum fronte adversa cum hostibus pugnasse, neque in fugam se coniecisse.

Vs. 27. sq. Eandem sententiam Callin. 1, 17. sqq. ita expressit:

τὸν δ' ὀλίγος στενάχει καὶ μέγας, ἦν τι πάθῃ.
 λαῶν γὰρ σύμπαντι πόθος κρατερόφρονος ἀνδρὸς
 θνήσκοντος, ζώων δ' ἄξιος ἡμιθέων.

Vs. 29. Similiter fere Pericles in oratione funebri apud

Doch wenn er selbst nun sinkend im Vorder-
 gefechte dahinstarb,
 Hebet er hoch sein Volk, Vater und hei-
 misches Land,
 Häufig von feindlichen Waffen an Brust und
 genabeltem Schilde
 Und durch den Panzer hindurch vorne ge-
 troffen am Leib.
 Aber um ihn wehklagen die Jünglinge gleich-
 wie die Greise,
 Und sehnsüchtig umher stöhnet entsetzlich
 die Stadt.
 Und hell strahlet das Grab und die Kinder ihm
 unter den Menschen
 Und Kindskinder und nachblühendes Fol-
 gegeschlecht.
 Nimmer vergeht sein trefflicher Ruhm, nie welckt
 ihm der Name,
 Sondern im Grabe sogar lebet unsterblich
 er fort,
 Den, da er herrlich vor allen im Kampf aus-
 harrete, verfechtend
 Kinder und heimisches Land, Ares der Stür-
 mer erlegt.

Thucyd. II, 43. κοινῇ γὰρ τὰ σώματα διδόντες, ἰδίᾳ τὸν
 ἀγῆρων ἔπαινον ἐλάμβανον καὶ τὸν τάφον ἐπισημό-
 τατον, οὐκ ἐν ᾧ κεῖνται μᾶλλον, ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ δόξα αὐ-
 τῶν παρὰ τῷ ἐντυχόντι αἰεὶ καὶ λόγου καὶ ἔργου κείρῳ
 ἀείμνηστος καταλείπεται.

Vs. 33 sq. Franckius hoc quoque distichum cancellis
 inclusit, neque aliam ob causam, nisi quod ipsi versus
 otiosi videntur, quibus immane quantum enervetur oratio,
 et propter homoeoteleuta. Sed multo magis otiosus Franckii
 ὀβελισμός.

εἰ δὲ φύγῃ μὲν κῆρα τανηλεγέος θανάτοιο,
 35 νικήσας δ' αἰχμῆς ἀγλαὸν εὖχος ἔλῃ,
 πάντες μιν τιμῶσιν ὁμῶς νέοι ἡδὲ παλαιοί,
 πολλὰ δὲ τερπνὰ παθὼν ἔρχεται εἰς Αἶδην.
 πάντες δ' ἐν θώκοισιν ὁμῶς νέοι οἳ τε κατ' αὐ-
 τὸν

Vs. 35. εἰ δὲ φύγῃ, ita Codd. omnes. Brunckius propter coniunctivos, qui sequuntur, correxit ἦν, qua tamen emendatione non magis opus est, quam apud Callin. 1, 13. cf. Bastii Epist. crit. p. 127. sqq. ed. Lips.

Vs. 36. Pro ἔλῃ B habet ἔχῃ.

Vs. 37. μιν omittit A.

Vs. 39 — 42. Hos versus Franckius a rhapsodo quodam suppositos esse dicit, quod ei assentitur etiam Matthiaeus. Et Franckius quidem: „Sed confido, inquit, si quis hactenus totum carmen, quemadmodum olim erat ab ipso Tyrtaeo factum, attente perlegerit, neque sit ingenio tam obtuso, ut mediocrem poetam a Tyrtaeo discernere nequeat, hunc semel monitum facile intellecturum, antiquitus finitum fuisse carmen v. 38.

πολλὰ δὲ τερπνὰ παθὼν ἔρχεται εἰς Αἶδην.

Adeo dehinc remissa sunt omnia, deficiunt ab antecedentium gravitate. Nec bene cohaerent sententiae.“ cell. Haec primo aspectu satis probabiliter disputata esse videntur, praesertim quum iidem versus reperiantur apud Theognidem 933 sqq. ubi cum praecedentibus artius coniuncti sunt:

παύροις ἀνθρώπων ἀρετὴ καὶ κάλλος ὀπηδεῖ.

ὕλβιος, ὃς τούτων ἀμφοτέρων ἔλαχεν.

πάντες μιν τιμῶσιν· ὁμῶς νέοι οἳ τε κατ' αὐτὸν

χώρης εἴκουσιν, τοί τε παλαιότεροι.

γηράσκων ἄστοισι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν

βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει.

Doch wenn dem Loos er entronnen des lang-
 hinstreckenden Todes,
 Und sieghaftig des Speers glänzenden Ruhm
 sich erwarb,
 Ehren ihn alle zumal, die Jünglinge gleichwie
 die Greise,
 Und viel blüht ihm der Lust, eh' er zum
 Aïdes geht:
 Alle zusammt auf den Sitzen die Jünglinge
 gleichwie der Mitwuchs

Nimirum apud Theognidem οἱ παλαιότεροι opponuntur τοῖς νέοις sive τοῖς κατ' αὐτόν, i. e. aequalibus, qui mediam quandam inter iuvenes atque senes aetatem obtinuisse videntur: sed apud Tyrtaeum, ut recte interpretatur Franckius, οἱ παλαιότεροι intelligendi sunt *sene seniores*, quam quidem absurdae sententiae interpretationem vere postulat distichum antecedens. Itaque Franckius istos versus interpolatos esse censet, eique indulgens Welckerus ad Theognid. p. 137. „Habes, inquit, apud Theognidem seriam Tyrtaei seu potius rhapsodi illius versuum parodiam.“ Recte quidem in versibus Theognideis parodiam perspexisse videtur; sed Tyrtaei, qui vulgo feruntur, versus a rhapsodo quodam profectos esse parum probabile videbitur, si Thierschii viam inieris, quippe qui Act. Monac. III. p. 636. accuratissime docuerit utrumque distichum esse transponendum: „In vulgatis distichon πάντες δ' ἐν θώκοισι κ. τ. λ. postpositum est alteri Γηράσκων δ' ἀστοῖσι κ. τ. λ. manifesto errore. Nam post Γηράσκων non possunt inferri οἱ παλαιότεροι, qui ipsi loco cedant. Contra si transpositionem admittas, virum habes, cui iuvenes, aequales, seniores cedunt, et qui ipse senex factus magno honore floret, quae concinna et apta oratio est.“ Quam quidem transpositionem esse verissimam luce clarius demonstrat Theognidis locus in omnibus libris iam ita comparatus, ut Thierschius Tyrtaeum quoque transponendum esse iubet. Ut denique intolerandum tautologiae crimen Tyr-

40 εἴκουσ' ἐκ χώρης οἳ τε παλαιότεροι·

γηράσκων δ' ἀστοῖσι μεταπρέπει, οὐδέ τις αὐτὸν

βλάπτειν οὔτ' αἰδοῦς οὔτε δίκης ἐθέλει.

ταύτης νῦν τις ἀνὴρ ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἰκέσθαι

πειράσθω θυμῷ, μὴ μεθιείς πόλεμον.

taeo auferamus, id modo observandum est, versibus 23. et 24. sententiam generalem esse pronuntiatam, quam in sequentibus distichis nunc demum transpositis accuratius expositam et in singulas partes distributam esse conspiciamus.

Vs. 40. εἴκουσ' ἐκ χώρης, ita omnes Stobaei libri. Apud Theognidem χώρης εἴκουσιν A. quod receperunt Bekkerus et Welckerus; cui lectioni favet etiam χώροις εἴκουσιν in K. O. — εἴκουσι χώροις F. L. εἴκουσιν (vel εἴκουσι) χώρης ceteri Codd. a Bekkero consulti. Vulgo apud Lacedaemonios senioribus locum dabant iuniores, Herodoto auctore II, 80. Συμφέρονται δὲ καὶ τόδε ἄλλο Αἰγύπτιοι Ἑλλήνων μούνιοι Λαχεδαιμονίοισι. οἳ νεώτεροι αὐτῶν τοῖσι πρεσβυτέροισι συντυγχάνοντες εἴκουσι τῆς ὁδοῦ καὶ ἐκτρέπονται, καὶ ἐπιούσι ἐξ ἔδρης ὑπανιστάται. cf. Cic. de Senect. 18. Deinde apud Stob. οἳ τε παλ. apud Theognid. Bekkerus et Welckerus ediderunt τοί τε, quamquam Codd. D. E. F. G. H. K. L. M. N. O. habent οἳ τε π.

Vs 41. μεταπρέπει Trinc. et Theogn. μετατρέπει habent ceteri Stobaei libri, nullius pretii lectionem.

Vs. 42. βλάπτειν — αἰδοῦς κ. τ. λ. Franckius memorabilem vocat hunc usum genitivi. Sed nihil offendit Schaefero interprete, βλάπτειν i. q. στερεῖν. Sic etiam Theognis 223. κεῖνός γ' ἤφρων ἐστὶ, νόου βεβλαμμένος ἐσθλοῦ.

Geben dem Nahenden Raum, und die Be-
 jahrteren selbst;
 Alternd erglänzt er vor allen im Volk, und
 keiner erkühnt sich
 Ihm je Kränkung an Ehr' oder an Rechte
 zu thun.
 Solcher Verherrlichung Gipfel versuche denn
 jeglicher Mann itzt
 Kühn zu erklimmen, und nie lass er vom
 Männergefecht.

Vs. 44. θυμῷ A. B. θυμὸν Voss. Trinc. Illud unice
 verum. — Deinde pro μεθιείς sola librarii negligentia μεθιείς
 B. πόλεμον omnes Codd. πόλεμον Gesneri in margine et
 Ursinus. Franckius unice Homericum esse dicit μεθιέναι
 πόλεμον, vulgatum μεθιέναι πόλεμον ne Graecum quidem.
 Sed Franckio refragatur Schaeferus: De usu illo Homericō
 non repugno; sed μεθιέναι πόλεμον non dicam barbarum.
 Valckenarius ad Euripid. Phoen. p. 189. b: „inter alias
 haec etiam est optimae frugis observatio Rich. Dawes. Mis-
 cell. crit. p. 238. 239. activum μεθίημι accusativo coniungi,
 medium μεθίεμαι cum casu secundo.“ Quod si forte pro-
 prium dicas Atticorum poetarum, audi Dammium in Lexico
 Homericō col. 937. v. μεθίημι: „hoc verbum activum solet
 habere accusativum, nisi subintelligenda est ellipsis τοῦ τί.
 medium vero habet genitivum.“ Quamquam h. l. accu-
 sativum cedere genitivo facile patior. — Haec Schaeffe-
 rus. Sane plerumque apud Homerum reperitur μεθιέναι
 ἄλκῃς, πόλεμον, μάχης, sed hinc minime sequitur ea-
 dem loquutione usum esse Tyrtaeum, praesertim quum με-
 θιέναι, significans remittere, relinquere, apud eundem
 Homerum cum accusativo coniungatur: ita Il. γ, 414. Od.
 ε, 471. ο, 212. imprimis α, 77. Ποσειδάων δὲ μεθήσει
 ὄν χόλον.

Πρὶν ἀρετῆς πελάσαι τέρμασιν ἢ θαιάτου.

Αἶθωνος δὲ λέοντος ἔχων ἐν στήθεσι θυμόν.

Ad fragm. 9. Plutarch. de Stoicorum repugnantiis c. 14. καὶ τὸ Τυρταίου, τὸ Πρὶν ἀρετῆς κ. τ. λ. καίτοι τί ταῦτα βούλεται δηλοῦν ἄλλο, πλὴν ὅτι τὸ μὴ ζῆν λυσιτελέστερόν ἐστι τοῦ ζῆν τοῖς κυκοῖς καὶ ἀνοήτοις; — Brunckius Anal. I. p. 63. post πρὶν tacite inseruit particulam γ', eumque sequutus est Franckius, qui eandem particulam apud Homerum addendam putat, ubicunque πρὶν ante vocabula, quae digamma non haberent, productum reperiatur, sive in arsi sive in thesi. Sed talis est vox dictatoris philologi, non persuadentis vel medentis. Quis enim Franckio obsequutus omnes locos Homericos corruptos habere velit, qui Tyrtaei versus simillimi particulam πρὶν in arsi habent productam? Ut Iliad. β, 348. π, 839. φ, 179. 340. ω, 245. Odys. δ, 254. ν, 192, ο, 210. 394. ρ, 105. τ, 475. Itaque prudentius videtur Tyrtaei quoque locum intactum relinquere.

Ad fragm. 10. Galen. περὶ Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων, Operum Vol. I. p. 267. ed. Basil. Ὁρφέως καὶ Ἐμπεδοκλέους καὶ Τυρταίου καὶ Στρησίχορου καὶ Εὐριπίδου καὶ ἐτέρων ποιητῶν ἐπῶν μνημονεύει [Χρύσιππος], ὁμοίαν ἔχόντων ἀτοπίαν. οἷον καὶ, ὅταν εἴπῃ Τυρταῖον λέγοντα· Αἶθωνος δὲ λέοντος κ. τ. λ. ὅτι μὲν γὰρ ἔχει ὁ λέων θυμόν, ἀκριβῶς ἅπαντες ἄνθρωποι καὶ πρὶν ἀκοῦσαι Τυρταίου γινώσκουσιν. — Αἶθωνα sive ardentem, διάπυρον appellat leonem non solum de pellis colore flavo, sed imprimis de eius animo fervido et impetuoso, τὸν κατὰ

Eh' er zum Ziele des Ruhms oder des Todes gelangt.

Tragend des funkelnden Leun unerschrockenes Herz in dem Busen.

ψυχὴν ἔμπυρον, Etymologo M. interprete. Apud Homer. II. κ, 23 sq. *δέρμα λέοντος αἵθωνος* de pellis colore intelligi videtur; sed λ, 548 sq. *ὥς δ' αἵθωνα λέοντα βοῶν ἀπὸ μεσσαύλοιο ἔσσεύοντο κύνες κ. τ. λ.* ad animum maxime referendum est epitheton, quemadmodum σ, 161. *ὥς δ' ἀπο σώματος οὔτι λέοντ' αἵθωνα δύναται κ. τ. λ.*

ΕΜΒΑΤΗΡΙΩΝ.

11.

$\overline{\text{υυ}} \text{ — } \overline{\text{υυ}} \text{ — } | \overline{\text{υυ}} \text{ — } \overline{\text{υ}}$

ἄγετ', ὃ Σπάρτας εὐάνδρου,
 κοῦροι πατέρων, πολιῆται,
 λαιᾶ μὲν ἔτυν προβάλεσθε

Ad fragm. 11. Dio Chrysost. T. I. p. 92. ed. Reisk.
 "Ἐτι δὲ οἶμαι τὴν παρακλητικὴν, οἷα τῶν Λακωνικῶν ἐμ-
 βατηρίων, μάλα πρέπουσαν τῇ Λυκούργου πολιτείᾳ καὶ τοῖς
 ἐπιτηδεύμασιν ἐκείνοις. Ubi Schol. monet haec παρακλητικὰ
 esse ἐκ τῶν Τυρταίου. cf. Tzetzae Chil. I, 26, 692. sqq. —
 Versus sunt anapaestici dimetri catalecticici vel paroemiaci,
 ad quod metri genus primus eos revocavit Theodorus Can-
 terus Varr. Lectt. I, 10. deinde Thierschius Act. Monac. I.
 p. 217. III. p. 646. Hermannus ad Viger. p. 935. sq. cf.
 Boeckh. de metris Pindari p. 130.

Vs. 1. 2. Thierschius l. c. utriusque versus extrema
 verba non solum transposuit, sed etiam εὐάνδρου contra
 Dionis atque Tzetzae auctoritatem mutavit in εὐάνδρων, ita
 interpungens:

ἄγετ' ὃ Σπάρτας πολιᾶται,
 κοῦροι πατέρων εὐάνδρων.

Sed Hermannus: „Ordo verborum, inquit, in primis versi-
 bus, is valde dubitari potest an non sit mutandus, etiam si
 ab omni alia correctione abstineas. Nam si sic interpungas:

ἄγετ', ὃ Σπάρτας εὐάνδρου,
 κοῦροι πατέρων, πολιῆται,

cives Spartani vocabuntur filii patrum, i. e. digni patribus
 filii, quae ratio loquendi minime ab usu Graecorum abhorret.
 Ut apud Sophoclem in Electra 365.

νῦν δ' ἔξδὸν πατρὸς
 πάντων ἀρίστου παῖδα κεκλῆσθαι καλοῦ
 τῆς μητρὸς.

11.

Wohlauf! ihr der muthigen Sparta
Ihr der Väter untadliche Söhne,
Mit der Linken erst haltet den Schild vor,

Quod si tamen aliquid mutandum sit, longe facillima in promptu est correctio:

ἄγει', ὦ Σπάρτας εὐάνδρου
κοῦροι πατέρων πολιητῶν.“

Σπάρτας omnes libri Dionis atque Tzetzae Cod. B. et A. in quo manus secunda mutavit σπάρτης, quod legitur in editione Basil. πατέρων, quod primus restituit Th. Canterus ex corrupto πρώτον vel πρότερον, postea confirmatum est auctoritate Codicis Regii, a Morellio consulti, omniumque librorum apud Tzetzam.

Pro πολιῆται Thierschius parum feliciter scripsit πολιᾶται. Sed illud certe quod ad dialectum attinet, ut Hermannus ait, nullo modo debebat mutari. Similiter in oraculo Dorice concepto apud Plutarch. institut. Lac. c. 41. et Diodori Excerpt Vat. p. 3. φιλοχρηματία, non φιλοχρηματία, in legis quadam Spartanorum formula apud Plutarch. Lycurg. c. 6. ἀποστατήρας, non ἀποστατᾶρας. — Absurda eademque falsissima est Reiskii interpretatio: „πρώτον πολιῆται videtur bene habere, primum canescentes, quibus prima canities obrepit.“

Vs. 3. Dionis libri vulgo habent μέντοι ἔνυν, quod metro repugnat. Sed syllaba τοι non solum abest a Dionis editione Veneta, sed etiam ab omnibus Tzetzae libris. — προβάλεσθε habent Dionis libri idque recte. προβάλλεσθε vulg. apud Tzetzam, cuius cod. B. exhibet προβάλλοντες. Thierschius scribendum proposuit προβαλέ-

5 δόρυ δ' εὐτόλμως πάλλοντες,
 . μὴ φειδόμενοι τᾶς ζωᾶς.
 οὐ γὰρ πάτριον τᾶς Σπάρτας.

12.

υ υ υ υ — | υ υ υ υ — || υ υ υ υ — | υ υ υ υ
 "Ἄγετ', ὦ Σπάρτας ἔνοπλοι κοῦροι, ποτὶ τὰν "Ἀρεως
 κίνασιν.

σθαι. Sed verissime in hanc coniecturam animadvertit Hermannus praegresso ἄγετε multo aptiorem esse imperativum.

Vs. 4. Hermannus: „inserir in hoc versu debebat particula δέ, non solum hiatus tollendi caussa, sed etiam quod ea in tali oppositione necessaria est: commemorantur enim sinistrae dextraeque manus officia.“ Quae quam recte sint perspecta, inde potissimum apparet, quod in Dionis et Tzetzae libris re vera post δόρυ positum est δ', a Klotzio solummodo, Brunckio, Thierschio (Aet. Monac. I. p. 217. sed ab eodem restitutum III. p. 646.) aliisque nescio quibus temere omisum. Extremo versu omnes et Dionis et Tzetzae libri praebent βάλλοντες, quod propter praecedens προβάλεσθε vix tolerandum. Lenissimam igitur Thierschius adhibuit medicinam, πάλλοντες, Hermannus quoque comprobata. G. Bernhardyus Syntax. Gr. p. 457. vulgatum βάλλοντες retinuit, atque totam sententiam pro zeugmate grammatico habuit. Est sane zeugma, quoniam imperativus πρόβαλεσθε spectat quum ad ἔνν tum ad δόρυ, sed ineptum fuerit, si quis iam explicandi caussa addere velit participium βάλλοντες, aptissimum vero πάλλοντες, vibrantes. Quam ob rem Thierschius post hunc versum sine iusta ratione versiculum deesse coniecit, qui structurae a verbis δόρυ δέ incipientis exitum habuerit.

Vs 5 Apud Dionem legitur φειδόμενοι ζωᾶς, sine articulo, quem primus, metro flagitante, restituisse videtur Canterus. Apud Tzetza magis etiam corruptum: μὴ φείδεσθε ζωᾶς.

Und den Speer dann schleudert mit Kühnheit,
Nicht ängstlich besorgt ums Leben;
Denn das ist ja Spartas Gebrauch nicht.

12.

Auf, Spartas gerüstete Jünglinge, auf, ins Ge-
dränge des furchtbarn Ares.

Vs. 6. Apud Dionem vulgo hic nihil legitur nisi *περὶ πάτρας*, sed in ed. Venet. οὐ γὰρ πατρὶ τῆς σπάρτας, unde Canterus veram lectionem refinxit: οὐ γὰρ πάτριον τῆς Σπάρτας. Favet etiam scriptura Codicis Reg. οὐ γὰρ πρὶν τῆς σπάρτας, ea quidem orta ex compendio *πριον* pro *πάτριον*. Denique accedit Tzetzae lectio, οὐ γὰρ πάτριον τῇ Σπάρτῃ, ubi dativus quomodo ex genitivo profectus sit facillimus est explicatu.

Ad fragm. 12. Hephaestion. Enchirid. p. 46. ed. Gaisford. τὸ μέντοι τὸν σπονδεῖον ἔχον, ἀλλὰ μὴ τὸν ἀνάπαιστον παραλήγοντα, εἰσὶ οἱ Λακωνικὸν καλοῦσι, προφερόμενοι παράδειγμα· Ἄγετ', ὦ Σπάρτας κ. τ. λ. — Extremo versu recepimus quod Gaisfordius ex Codd. edidit. Sed D habet Ἄρεος κίνησιν. Ἄρεος etiam retinuit Boeckhius de Metris Pindari p. 130. nescio, quam ob causam.

A S I U S S A M I U S.

L. S.

**Hanc commentationem de *Asio Samio* poeta elegiacq atque epico
ex Seebodii Diario philologico a. 1830. nr. 23. repetendam
curavimus, nonnullis locis paullulum immutatam atque au-
ctam, aliis correctam atque mendis potissimum typographicis
purgatam.**

ASIUS Samius, Amphiptolemi filius ¹⁾), antiquissimus quidem ab Athenaeo designatur poeta ²⁾), sed quonam temporis spatio floruerit, nemo scriptorum veterum indicavit. Interea hoc tamen verisimillimum esse videtur, Asii aetatem haud ita multum ab Olympiadum initio abfuisse, propterea quod Pausanias (IV, 2, 1.) una cum Hesiodi Eoeis, carmine Naupactio, Cinaethonis genealogiis Asium quoque laudavit auctorem vum genealogicarum: *Πυθέσθαι δὲ σπουδῇ πάνν ἐθελήσας, οἵτινες παῖδες Πολυκάονι ἐγένοντο ἐκ Μεσσήνης, ἐπεξελεξάμην τὰς τε Ἑοίας καλουμένας καὶ τὰ ἔπη τὰ Ναυπάκτια, πρὸς δὲ αὐτοῖς ὅποσα Κιναιίδων καὶ Ἀσίου ἐγενεαλόγησαν.* Praeterea Apollodorus (Bibl. III, 8, 2.) Eumelum, Hesiodum, Asium et Pherecydem testes antiquissimos provocavit; unde intelligitur non veram esse Valckenarii annotationem in Diatribe Euripidea p. 58 sq. Asii carmen epicum nulli eorum, qui nobis supersint, fuisse

1) Pausan. VII, 4, 2. cf. II, 6, 2. ubi tamen pro Ἀμφιπτολέμου in utroque cod. Vindob. perperam legitur Ἀμφιπολέμου, in Mosq. Ἐμφιπολέμου.

2) Athen III. p 125. B. κατὰ τὸν Σάμιον ποιητὴν Ἀσίον τὸν παλαιὸν ἐκείνον.

lectum, praeterquam Pausaniae: quanquam certissimum est Asii fragmenta, quae ab aliis, atque Apollodoro et Pausania, scriptoribus servata sunt, non ex ipso fonte, sed ex rivulis potius inde deductis esse repetita.³⁾

Ex verbo *γενεαλογεῖν*⁴⁾, quo Pausanias Asii carmina accuratius designavit, luculenter apparet eorum argumentum ad *genealogias* sive deorum sive heroum hominumque spectasse. Sed accedunt etiam ipsa Asii fragmenta, in quibus fabulae heroogonicae tractantur. Iam Gu. Ern. Weberus in interpretatione poetarum elegiacorum p. 449 pro certo affirmat Asii genealogias ad Cyclum epicum referendas, cuius tamen ipse notionem magis vagam quam certis finibus circumscriptam animo suo informasse videtur. Etenim Franciscus Wüllnerus in libello exquisitae doctrinae plenissimo *de Cyclo epico poetisque cyclicis* p. 14. probabiliter ostendit initio quidem cyclum nonnisi mente conceptum extitisse, ita ut, quisquis carmina, quae in suo ordine disposita totam fabularem historiam serie continua et naturali complecterentur, eorumque argumenta cognita habuisset, eadem quasi in cyclum quendam redacta sibi cogitaret; postea autem, Grammaticorum aetate, sicut poetarum epicorum principum, qui canonem constituebant, ita etiam cyclicorum indices esse confectos. Quatenam et quorum poetarum carmina ad cyclum epicum pertinuerint, non ubique ad liquidum perduci potest. Sed quoniam heroes magnam vel potius maximam mythologiae partem continent, in cyclo carmen, quod originem et historiam eorum breviter universeque pertractaret, non

3) V. Heynii indicem scriptorum ab Apollodoro laudatorum p. 353.

4) Similiter Pausanias II, 3. 7. de solo Cinaethone: *ἐγενεαλόγησε γὰρ καὶ οὗτοι ἔπεισι*. cf. VIII, 53, 2. Veram explicationem iam proposuerat G. I. Vossius de Poëtis Graecis, Operum Vol. III. p. 225. „ἐγενεαλόγησε, sive genealogias conscripsit.“

temere iudicat Wüllnerus p. 45. desideratum esse. Iam vero genealogia heroum canebatur in Hesiodi Magnis Eoeis, in Cinaethonis Asiique genealogiis et in carmine Naupactio, quod Wüllnero cyclicis annumerandum esse videtur. Mirum est a Wüllnero nullam omnino Asii mentionem esse factam, praesertim quum hunc poetam in cyclo fuisse iam plures⁵⁾ existimaverint. Nobis quidem valde dubium esse videtur, utrum carmen Naupactium an Asii genealogiae poematis cyclicis assignandae sint. Neque assentimur C. G. Müllero, qui in dissertatione *de Cyclo Graecorum epico* p. 36. Heroogoniam omnino in Cyclo fuisse negat; id quod rerum mythicarum apud Graecos naturae ac rationi refragatur.

A. F. Naekius, praeceptor meus eruditissimus, in praestantissima Choerili editione p. 64. magna cum probabilitate demonstravit Homericum sermonem post Homerum sive post Homeridas loquutos esse epicos poëtas omnes, inter eosque recensuit etiam Asium Samium, in cuius fragmentis partim iocosa magniloquentia, partim epica quaedam simplicitas appareat. Itaque idem p. 76. hexametros, apud Athenaeum XII. p. 525. F. superstites, non in carmine epico heroico, sed in minore quodam poemate, in quo artificiosior et comicus ille Margitae color placuerit Asio, scriptos fuisse sagaciter perspexit.

Iam praeter epicum genus Asius Samius elegiacam quoque poesim excoluisse putandus est, in qua illum sane iocosam quandam loquendi rationem sequutum esse declarat fragmentum ab eodem Athenaeo servatum.

5) Praeter Weberum v. Groddeckium in hist. litt. Gr. I. p. 37. Naekium ad Choerilum p. 64. Passovium in epitome hist. litt. Gr. et Lat. p. 66. Schoellium in hist. litt. Gr. I. p. 128. ed. Germ.

ΑΣΙΟΥ ΣΑΜΙΟΥ ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

ΤΩΝ ΕΛΕΓΕΙΩΝ.

1.

Athen. III, 99. p. 125. B. D.

Κνισολοῖχος γάρ τις ἐὶ καὶ κατὰ τὸν Σάμιον ποιη-
τὴν Ἄσιον τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον καὶ κνισοκόλαξ. — Τὰ
μὲν οὖν τοῦ Ἀσίου, ἔφη ὁ Μυρτίλος, ἔπη ταῦτ' ἔστι·

Χωλὸς, στιγματῆς, πολυγῆραος, ἴσος ἀλήτη,
ἦλθεν κνισοκόλαξ, εὐτε Μέλης ἐγάμει,

Hinkend, gebrandmarkt, hoch schon ergraut,
einem Bettler vergleichbar,
Rückt der Schmarotzer heran, just als sich
Meles vermählt,

Ad fragm. 1. vs. 1. ἴσος recte scribitur in Codice P.
quoniam syllaba penultima huius vocabuli apud poetas epi-
cos et elegiacos antiquissimos semper producitur, velut hoc
etiam loco. Vulg. ἴσος.

Vs. 2. ἦλθεν κνισοκόλαξ, ita Cod. B. quocum consentit C.
nisi quod *ν* ἐφέλκυστικόν omissum est in ἦλθε. Schweighaeu-
serus et Dindorfius ex Codd. et edd. A. P. V. L. scripserunt
ἦλθεν ὁ κνισοκόλαξ. Sed articulus aliquid offensionis habet
in carmine tam antiquo, quam ob causam alteram lectionem
meliorem ac veriore esse censemus. Praeterea in Cod. C.
κνισοκόλαξ scribitur duplicato σ, in ceteris κνισοκόλαξ,
quod confirmat Phrynichus in Bekkeri Anecdotis I. p. 47, 10.
Κνισοκόλαξ, τὸν οὐδενὸς ἀγαθοῦ κόλακα, τοῦ αἰσχίστου
δὲ πάντων. — Quinam fuerit Meles, utriusque distichi
tanquam heros, in medio relinquitur. Nimirum Homeri pa-
ter vix fuisse videtur.

ἄκλητος, ζωμοῦ κεχρημένος, ἐν δὲ μέσοισιν
ἦρως εἰστήκει βορβόρου ἐξαναδύς.

Nicht ein gerufener Gast, nach der Brühe sich
sehndend, auf einmal
Stand in der Mitte der Held, wie er dem
Schlamm sich entwühlt.

Τ Ω Ν Ε Π Ω Ν.

2.

Athen. XII, 30. p. 525. E. F.

Περὶ δὲ τῆς Σαμίων τρυφῆς Δοῦρις ἱστορῶν παρατί-
θεται Ἀσίον ποιήματα, ὅτι ἐφόρουν χλιδῶνας περὶ τοῖς
βραχίοσι καὶ τὴν ἐορτὴν ἄγοντες τῶν Ἑραίων ἐβάδιζον
κατεκτενισμένοι τὰς κόμας ἐπὶ τὸ μετάφρενον καὶ τοὺς
ὤμους. τὸ δὲ νόμιμον τοῦτο μαρτυρεῖσθαι καὶ ὑπὸ παροιμίας
τῆςδε, Βαδίζειν Ἑραῖον ἐμπεπλεγμένον. ἔστι δὲ
τὰ τοῦ Ἀσίον ἔπη οὕτως ἔχοντα·

Οἱ δ' αὖτως φοίτεσκον, ὅπως πλοκάμους κτενί-
σαιντο,

Vs. 3. ἄκλητος, intellige hospitem, qui invocatus appa-
rebat in convivio nuptiali. — ζωμοῦ κεχρημένος, iusculi
egens, iusculi desiderio captus, ut apud Homer. Od. ξ, 124.
ἀλλ' ἄλλως κομιδῆς κεχρημένοι ἄνδρες ἀλῆται ψεύδοντ'. —
Sed comicus color etiam augetur, si quis meminerit Odyss. α,
13. τὸν δ' οἶον, νόστου κεχρημένον ἡδὲ γυναικός.

Ad fragm. 2. vs. 1. αὖτως scribendum videtur, non
αὔτως, quod Schweighaeuserus et Dindorfius praetulerunt.
Buttmannus quidem Lexilog. I. p. 34. sqq. veterum gramma-
ticorum praeceptum, αὖτως idem esse quod οὕτως, con-
firmare studuit, sed frustra, quatenus ad Homerum et poe-
tam quemque antiquissimum pertinet, quippe quod parum
simplex esse videatur. Itaque Wolfius etiam in novissima

εἰς Ἡρῆς τέμενος, πεπνυκασμένοι εἵμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι, πέδον χθονὸς εὐρέος ἄχρι,

Iliadis editione ubique scripsit αὐτως, et Hermannus ad Viger. p. 736. ei astipulatus demonstravit αὐτως, quod proprie est adverbium pronominis αὐτός, primo significare *hoc ipso modo*; secundo, quum ad statum, qui antehac fuerit, referatur, notare *adhuc, noch*, quum autem ad praesentem statum, ut *nunc sum, gleich so*; atque ex hac significatione derivari alias. cf. Hermanni Opusc. I. p. 338. sqq. — φοίτεσxon, ita editiones et aliquot, ut videtur, Codices a Dindorfio consulti; sed Cod. A. φοιτέσxon, quod metro adversatur. Ceterum notatu digna est forma frequentativa φοιτέσxω quae in Lexicis desideratur. — ὅπως ... κτενίσαιντο, ut primum, simul ac, postquam capillos sibi comperunt. Similiter ὅxως cum optativo coniunctum significationem habet temporalem apud Herodot. I, 17. ὅxως μὲν εἴη ἐν τῇ γῇ καρπὸς ἄδρὸς, τηνικαῦτα ἐξέβαλλε τὴν στρατιήν. VII, 119. ὅxως δὲ ὑπύκοιτο ἡ στρατιή, σκηπὴν μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτόλμη.

Vs. 2. Ἡρῆς, forma epica, reponenda pro vulg. Ἡρας.

Vs. 3. Ante hunc versum qui vulgo sic legitur:

χιονέοισι χιτῶσι πέδον χθονὸς εὐρέος εἶχον,

Dindorfius veretur ne qua exciderint; quod iam ante eum coniecit Hermannus in censura Choerili Naekiani Ephemeridibus Lips. inserta a. 1817. No. 279. p. 2230. quippe qui, nisi versus ante hunc exciderit, legendum proponat:

πεπνυκασμένοι εἵμασι καλοῖς,
χιονέοισι χιτῶσι, πέδον χθονὸς εὐρέος ἄχρι.

Et quoniam Delecampius hunc versum Latine ita expresserat: *terraeque late niveis tunicis solum radebant*, Jacobsius in Exercitationibus crit. I. p. 121. suspicatur illum fortasse legisse εὐρὸν ἔσαιρον, quod tamen nimis a veteris scripturae vestigiis recedere bene iudicat Schweighaeuserus, cui prae

χαῖται δ' ἠωρεῦντ' ἀνέμῳ χρυσέοις ἐν δασμοῖς,

ceteris placet Westoni certissima quam autumat coniectura in *Hermesianact.* p. 44. *ἔχον* proponentis pro *εἶχον*, et provocantis ad exemplum Homericum *οὐρανὸν ἔχον*. Naekius ad Choeril. p. 74. immanem suspicatus soloecismum inesse in verbis *χθονὸς εὐρέος* (quam tamen sententiam ipse in *Addendis* reprobavit), lenissimo sane medicamento accusativum *πέδον* mutavit in genitivum *πέδου*, ad quem referendum sit adiectivum *εὐρέος*. Et si quis alia exempla desideret, ubi *ἔχειν* sic cum genitivo positum sit, hoc inter ea numerandum esse putat, quae etiam sine exemplis ferri possint, praesertim in poeta tam antiquo. Quod autem ad Westoni coniecturam atinet, Naekius acutissime perspexit mirum quantum interesse inter Homericæ exempla *Iliad.* α, 317. β, 153. et illud, quod velit ab Asio scriptum esse. Iam vero Hermannum minus offendit soloecismus quam particulae desiderium, qua hic versus coniungatur cum praecedentibus, ita ut nobis in eius coniectura et simplicissima et commodissima acquiescendum videatur: *πέδου χθονὸς εὐρέος ἄχρι*.

Vs. 4. 5. Nemo intelligit, quonam in vulgari horum versuum ordine referendus sit genitivus *αὐτῶν*; quam ob causam Naekius rectissime, ut nobis quidem videtur, hos versus transposuit, ita ut *αὐτῶν* (cuius vice minus probabiliter dedit *αὐτέων*. v. Thiersch. *Gramm. Gr.* p. 278.) iam spectet ad praecedentes *χαῖτας*. Explica: *Comae vento ferebantur, aureis fibulis adstrictae, super usque aurei tutuli quemadmodum cicadae.*

Vs. 4. *χαῖται δ' ἠωρεῦντ' ἀνέμῳ*, ita Casaubonus in *Animadv.* p. 839. (minus recte ad p. 525. *ἠώρηντ'*) emendavit quae in Codd. corrupta leguntur: *χαῖται δωρεντανέμῳ* in P. V. L. *χαῖται δ' ὠρεντανέμῳ* in A. Similiter fere Hesiod. *Scut.* 225. *θύσανοι δὲ κατηωρεῦντο φαινοὶ χρύσειοι.* 234. *ἐπὶ δὲ ζώνησι δράκοντε δοιῶ ἀπηωρεῦντ'.* Orph. *Argon.* 1224. sq. *ἀπὸ κρατὸς γὰρ ἔθειραι πυρραῖς ἀκτίνεσσιν.*

κρύσσειαι δὲ κόρυμβαι ἐπ' αὐτῶν τέττιγες ὥς,
 δαυδάλαιοι δὲ χλιδῶνες ἀρ[ιπρεπές ἐφάν]ησαν,
 ἀμφιβραχιονίσαντες ὑπασπίδιον πολεμιστῆν.

ἀλλήλαιοι ἠώρητο. Naekius in hac Casauboni emendatione acquiescens, Westoni hoc quoque loco quod fecit periculum irritum reddit; χαῖται δ' ἐρῶντ' ἀνέμῳ, ad Homer. Iliad. ψ, 367. respicientis: ibi nimirum equi, quorum χαῖται δ' ἐρῶντο μετὰ πνοιῆς ἀνέμοιο, celeriter currunt; Samii autem apud Asium procedunt lento gressu.

Vs. 5. κόρυμβαι V. L. κορύμβαι B. P. Deinde pro: ἐπ' αὐτῶν τέττιγες ὥς, in B. pessima verborum transpositione legitur: καὶ τέττιγες ἐπ' αὐτῶν ὥς. Κορύμβα autem vel κόρυμβος, i. q. κρωβύλος, significat tutulum quendam comarum. Varro de lingua Lat. VII. p. 330. ed Spengel. Tutulus appellatus ab eo, quod matres familias crines convolutos ad verticem capitis quos habent uti velatos dicebantur Tutuli. Apud Thucyd. I, 6. antiquissimi Athenienses describuntur χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Unde cognoscitur Athenienses tutulum adornasse aureis cicadis inflectendis, minime, ut vulgo opinantur, tutulo ipsi speciem fuisse cicadae. Jam sane neminem, ut spero, offendet Asii poetae sententia, quippe qui tutulos appellaverit aureos eosque comparaverit cum cicadis, quanquam reapse aureae cicadae tutulo erant inflexae, a quibus omnis comarum cultus denominaretur. Verus igitur atque infucatus sensus est hicce: Tutuli, aureis cicadis ornati, ipsi aurei et cicadarum similes esse videbantur.

Vs. 6. 7. δαυδάλαιοι scribendum pro Codicum editionumque lectione δαυδάλαιοι, docente Herodiano περὶ μονόρους λέξεως p. 4. 7. ed. Dindorf. τὸ μέντοι δαυδάλαιοι τρίτην ἀπὸ τέλους ἔχει τὴν ὀξείαν. — Deinde Cod. A. ἀμφὶ βραχίλοισιν ἦσαντες — P. V. L. ἀμφιβραχίλοισι νῆσαντες. Hinc Casaubonus prudenter quidem elicit ἀμφὶ βραχίλοισιν ἦσαν, sed minus accurate Codicum vestigia impressit in

sequentibus, ὥσπερ ὑπασπιδίῳ πολεμιστῇ. Schweighaeuscro perspicuum videtur sextum versum olim exisse in haec verba, βραχίουσιν ἦσαν, sed ab illo verbo ἦσαν, omissis nonnullis, aberrasse librarium ad aliud verbum paullo post positum, quod in ἦσαντες aut in aliquid tale desierit. Dindorfius lacunam ita indicavit:

δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἄρ' ἀμφὶ βραχίουσιν ἦσαν
* * * * * τεσ ὑπασπιδίον πολεμιστήν.

In poetae, quod inest in verbis ὑπασπιδίον πολεμιστήν, acumen primus penetravit Naekius p. 76. quippe qui illis verbis lucem attulerit ex versu 2. ita explicans: „Υπασπιδίον πολεμιστήν eum iocose appellat Asius, qui veste utitur longa, ad terram pertinente. Homerus: ὑπασπιδία προβιβῶντος.“ Utrumque vero versum ita disposuit:

δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες

ἀμφιβραχιονίσαντες ὑπασπιδίον πολεμιστήν.

Particulam ἄρ', quae in omnibus Codd. reperitur, inane versus fulcrum esse iudicat, quale ab Asio profectum esse vix potuerit. Id tamen minus offenderit, siquidem apud ipsum Homerum particula ἄρα haud raro otiosa esse videtur. Sed bene coniecit Naekius particulam ἄρ' indicium habere vocis, quae olim legebatur, ἀριπρετές aut ἀρηρότες. Quae quidem eximii praeceptoris vestigia premens totum versum ita supplendum esse cenceo:

δαιδάλεοι δὲ χλιδῶνες ἀριπρετές ἐφάνησαν.

Deinde Naekius ex litterarum elementis ἀμφὶ βραχίουσιν ἦσαντες eruit participium ἀμφιβραχιονίσαντες, quod versum efficiat rotundissimum et iocosa Asii magniloquentia dignissimum sit. Provocat etiam cognata περιβραχιόνιον, βραχιονιστήρ. Iam facillimum est explicatu, quomodo extremae syllabae verbi ἐφάνησαν, quod supplevimus, et participii ἀμφιβραχιονίσαντες temere conglutinae monstruosam protulerint lectionem ἦσαντες vel νήσαντες, unde paulatim cetera partim corrupta sunt, partim exciderunt. Totus igitur locus ita est interpretandus: *Artificiosae armillae eminentes apparebant, circumfundentes brachia militis loricati.*

*

ΤΩΝ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΩΝ.

3.

Pausan. II. 6. 2.

Λαμίδων γὰρ ὁ Κορώνου βασιλεύσας μετὰ Ἐπωπέα
ἐξέδωκεν Ἀντιόπην. ἣ δὲ ὡς ἐς Θήβας ἤγετο τὴν ἐπ' Ἐλεν-
θερῶν ἐνταῦθα καθ' ὁδὸν τίκτει, καὶ ἐπὶ τούτῳ πεποίηκεν
Ἄσιος*) ὁ Ἀμφιπολέμου.

Ἀντιόπη δ' ἔτεκεν Ζῆθον καὶ Ἀμφίονα διὸν
Ἀσώπου κούρη ποταμοῦ βαθυδινήεντος,
Ζηνί τε κυσαμένη καὶ Ἐπωπέῃ ποιμένι λαῶν.

Ad fragm. 3 vs. 1. ἔτεκεν scribendum, non ἔτεκε,
quod vel ipse Siebelisius retinuit metro adversante. καὶ
Ἀμφίονα, ita scribitur in Aldina, Siebelisio et Bekkero suf-
fragantibus. Naekium p. 76. in vulgata offendit crasis in-
audita κ' Ἀμφίονα, quam ob causam coniecit Ζῆθόν τ'
Ἀμφιόνά θ' υἱόν. Sed Hermannus in censura laudata
p. 2230. proposuit idem, quod ex editione Aldina in ordi-
nem recepimus. Crasin nimirum hoc loco propter nomen
proprium ferendam quidem, sed particulam καὶ plene scri-
bendam esse censet. Attamen fortasse scribendum κάμφιονα
secundum exempla Inscriptionis Sigeae καγῶ, κάπιστατον.
V. Boeckhii Corpus Inscr. Gr. Vol. I. p. 15. sqq. Buttmann.
Gramm. I. p. 115. — Eandem rem Homerus Odyss. λ, 260.
sq. ita descripsit:

Τὴν δὲ μετ' Ἀντιόπην ἴδον, Ἀσώποιο θύγατρα,
ἣ δὴ καὶ Διὸς εὖχετ' ἐν ἀγκοίνῃσιν ἰαῦσαι.
καὶ ῥ' ἔτεκεν δύο παῖδ', Ἀμφιόνά τε Ζῆθόν τε, κ.τ.λ.
cf. Apollon. Argon. I, 735. Welcker. de Colonia Cretica
Thebas deducta p. 82.

Vs. 3. Naekius scripsit κυσσαμένη pro vulg. κυσαμένη,
quam quidem lectionem veram esse putamus, quoniam littera

*) Vulgo hic legitur Ἄσις, quod iam ante Valckenarium Diatrib.
Euripid. p. 58. Gedoyus et Goldhagenus correxerant.

4.

Pausan. VIII, 1, 2.

Πεποιήται δὲ καὶ Ἀσίῳ τοιαῦδε ἐς αὐτὸν (Πελασγόν).

Ἀντίθεον δὲ Πελασγὸν ἐν ὑψικόμοισιν ὄρεσιν
Γαῖα μέλαιν' ἀνέδωκεν, ἵνα θνητῶν γένος εἴη.

5.

Strabo VI, 1, 15.

Δοκεῖ δ' Ἀντίλοχος τὴν πόλιν Μεταπόντιον εἰρησθαι
πρότερον Μῆταβον, παρωνομάσθαι δ' ὕστερον· τὴν τε
Μελανίππην οὐ πρὸς τοῦτον, ἀλλὰ πρὸς Δίον κομισθῆναι,
ἐλέγχειν ἡρώον τοῦ Μετάβου, καὶ Ἀσίον τὸν ποιητὴν,
φῆσαντα, ὅτι τὸν Βοιωτὸν

Δίου ἐνὶ μεγάροις τέκεν εὐειδῆς Μελανίππη,
ὥς πρὸς ἐκείνον ἀχθεῖσαν τὴν Μελανίππην, οὐ πρὸς τὸν
Μῆταβον.

6.

Schol. ad Odys. δ, 797. p. 170. ed. Buttm.

Ἰφθίμη, κόρυνη κ. τ. λ. Οὕτως ἐκαλεῖτο κυρίως ἡ
ἀδελφὴ τῆς Πηνελόπης· Ἀσίος δὲ φησιν·

Κοῦραί τ' Ἰκαρίοιο Μῆδη καὶ Πηνελόπεια.

Ἀνδρῶν δὲ Ὑπεύλην λέγει.

υ̅ per se iam producit in verbo κύειν. v. Buttmanni
Grammat. II. p. 177. sq. Hermann. de Aeschyli Danaid.
p. XV.

Ad fragm. 4. vs. 2. Vulgo legebatur θητῶν, quod
Naekius et Siebelisius emendarunt.

Ad fragm. 6. De Penelopae sorore poetae et scriptores
Graeci sibi non constiterunt. Nonnulli nimirum illius no-
men proprium fuisse contendunt Ἰφθίμη, quod alii pro
epitheto habuere. Itaque Schol. Pal. refert: Ἀμφιβάλλει

7.

Pausan. II, 29, 4.

Φώκιω δὲ Ἀσιος ὁ τὰ ἔπη ποιήσας γενέσθαι φησὶ Πανοπέα καὶ Κρίσον, καὶ Πανοπέως μὲν ἐγένετο Ἐπειὸς, ὁ τὸν ἵππὸν τὸν δουρεῖον, ὡς Ὅμηρος ἐποίησεν, ἐργασάμενος. Κρίσου δὲ ἦν ἀπόγονος τρίτος Πυλάδης, Στροφίου τε ὢν τοῦ Κρίσου καὶ Ἀναξαβρίας ἀδελφῆς Ἀγαμέμνωνος.

8.

Pausan. VII, 4, 2.

Ἀσιος δὲ ὁ Ἀμφικτολέμιον Σάμιος ἐποίησεν ἐν τοῖς ἔπεσιν, ὡς Φοῖνικι ἐκ Περιμήδης τῆς Οἰνέως γίνοιτο Ἀστυπάλαια καὶ Εὐρώπη, Ποσειδῶνος δὲ καὶ Ἀστυπάλαιας εἶναι παῖδα Ἀγκαῖον, βασιλεύειν δὲ αὐτὸν τῶν καλουμένων Ἀελέγων. Ἀγκαίῳ δὲ τὴν θυγατέρα τοῦ ποταμοῦ λαβόντι τοῦ Μαιάνδρου Σαμίαν γενέσθαι Περίλαον καὶ Ἐνονδον· καὶ Σάμον καὶ Ἀλιθέρσην καὶ θυγατέρα ἐπ' αὐτῷ Παρθενόπην· Παρθενόπης δὲ τῆς Ἀγκαίου καὶ Ἀπόλλωνος Ἀνκομήδην γενέσθαι. Ἀσιος μὲν ἐς τρесоῦταν ἐν τοῖς ἔπεσιν ἐδήλωσεν.

9.

Pausan. IX, 23, 3.

Προελθόντι δὲ ἀπὸ τῆς πόλεως [Θηβῶν] ἐν δεξιᾷ πέντε πον καὶ δέκα σταδίου τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστι τοῦ Πιῶου τὸ ἱερόν. εἶναι δὲ Ἀθάμαντος καὶ Θεμιστοῦς παῖδα τὸν Πιῶον, ἀφ' οὗ τῷ τε Ἀπόλλωνι ἐπικλήσις καὶ τῷ ὄρει τὸ ὄνομα ἐγένετο, ὡς Ἀσιος ἐν τοῖς ἔπεσιν εἶρηκεν.

Ἀρίσταρχος, πότερον ἐπίθετον τὸ Ἰφθίμη ἢ κύριον. Asius enim nominavit Μέδην, Andro autem Ὑψιπύλην. Sic enim correxit Buttmannus corruptum δηπύλην, scholio innixus hocce: θυγατέρες (τοῦ Ἰκαρίου) δὲ Πηνελόπη καὶ Μέδη ἢ Ὑψιπύλη (Ὀψιπύλη) ἢ Λαοδάμεια.

10.

Apollodori Bibl. III, 8, 2.

Εὐμηλος δὲ καὶ τινες ἕτεροι λέγουσι *Λυκάονι* καὶ *Θυγατέρα Καλλιστώ* γενέσθαι. Ἡσίοδος μὲν γὰρ αὐτὴν μίαν εἶναι τῶν νυμφῶν λέγει, Ἄσιος δὲ Νύκτεως, Φερεκύδης δὲ Κήτεως.

11.

Pausan. V, 17, 4.

Ἄσιος δὲ ἐν τοῖς ἔπεσι καὶ Ἀλκμήνην ἐποίησε *Θυγατέρα Ἀμφιαράου* καὶ *Εριφύλης* εἶναι.

12.

Pausan. III, 13, 5.

Θέστιον γὰρ τὸν Λήδας πατέρα Ἀρειός φησιν ἐν τοῖς ἔπεσιν Ἀγήνορος παῖδα εἶναι τοῦ Πλευρώνος.

Ad fragm. 11. *Asii* nomen primus restituit Syllburgius, quem Facius, Siebelisius et Bekkerus sequuti sunt. In omnibus libris MSS. legitur *ἄσιος*.

Ad fragm. 12. Ἀρειός scribitur in omnibus libris, quod Valckenarius in Diatribe Eurip. p. 61. mutandum esse censuit in Ἄσιος. Sed recte Siebelisius: Nescio, inquit, an intelligi possit poeta Lacedaemonius ille, qui apud Antoninum Liberalem c. 12. vocatur Ἀρεὺς ὁ Λάκων, cuius ab eodem laudatur ἄσμα Κύνος. Apud Theocritum quoque XXII, 5. Leda appellatur κόρη Θεστίας.

C O R R I G E N D A.

- Pag. 5. lin. 15. corrige Hesiodiae.
- 11. — 1. — Callisthenes
- 18. — 14. — sacrae
- 19. — 31. — quorundam
- 21. — 19. — Meinekius
- 28. not. lin. 3. — *μοῖραν*
- 31. lin. 2. — gemutheten
- 33. — 24. — certa
- 40. — 16. — *ἡγεμόνα*
- 41. — 28. — *referrent pro spectarent*
- 47. — 22. — **XXIJJ. pro XXXIII.**
- 49. — 7. post *neque* *insere solum*
- 56. — 4. corrige ut
- 57. — 17. — acceptis
- — — 18. — Ionia
- 61. — 5. — *ἐπιμελῶς*
- 62. — 3. — *deinde* pro *denique*
- 68. not. lin. 1. — Eueni
- 73. lin. 4. — *quia* pro *qui*
- — — 12. — *κίνησιν*
- 74. — 19. dele comma post *ἄντρ.*
- 79. not. lin. 6. corrige *Cephissum*.
- 87. not. lin. 17. post *tamen* pone comma.
- 89. — — extrema corrige *quonam*
- 91. lin. 9. corrige wohlkundig
- 95. not. ad vs. 1. lin. 3. corrige orsa
- 96. lin. 2. corrige *for*
- 97. — 3. — Betteln
- 100. not. ad vs. 17. lin. 2. corrige facere
- 107. lin. 9. corrige umpfahend
- 120. — 4. — *μεταχόρησεν*
- 124. — 6. — *πᾶσα*
- 126. not. ad vs. 39. lin. 12. corrige fere.
-

HDI

HW 1VNR Q

